

**ENDELIG**

**Kommissionens udtalelse  
om Slovakiets ansøgning  
om medlemskab af Den Europæiske Union**

## Indhold

Side

### A. INDLEDNING

- a) **Førord**
  - Ansøgning om medlemskab
  - Baggrund for udtalelsen
  - Udtalelsens indhold
  
- b) **Forbindelser mellem Den Europæiske Union og Slovakiet**
  - Historisk og geopolitisk baggrund
  - Slovaikiets holdning til Den Europæiske Union
  - Aftalemæssige forbindelser
  - Før-tiltrædelsesstrategi
  - Handelsmæssige forbindelser
  - Generel evaluering

### B. KRITERIER FOR MEDLEMSKAB

- 1. **Politiske kriterier**
  - 1.1 **Demokrati og retsstatsforhold**
    - Parlamentets og den lovgivende magts organisation
    - Parlamentets funktion
    - Den udøvende magts organisation
    - Den udøvende magts funktion
    - Den dømmende magts organisation
    - Den dømmende magts funktion
  - 1.2 **Menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal**
    - Borgerlige og politiske rettigheder
    - Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder
    - Mindretals rettigheder og beskyttelse af mindretal
  - 1.3 **Generel evaluering**
  
- 2. **Økonomiske kriterier**
  - 2.1 **Den økonomiske situation**
    - Baggrund
    - Liberalisering
    - Stabilisering af økonomien
    - Strukturændringer
    - Den finansielle sektor
    - Den økonomiske og sociale udvikling
  
  - 2.2 **Økonomien set i lyset af medlemskab**

Indledning  
En fungerende markedsøkonomi  
Evnen til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne  
Udsigter og prioriteter

### **2.3 Generel evaluering**

## **3. Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**

### **3.1 Det indre marked uden grænser**

De fire friheder

- De generelle rammer
- Fri bevægelighed for varer
- Fri bevægelighed for kapital
- Fri bevægelighed for tjenesteydelser
- Fri bevægelighed for personer
- Generel evaluering

Konkurrence

### **3.2 Innovation**

Informationssamfundet

Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender

Forskning og teknologisk udvikling

Telekommunikation

Den audiovisuelle sektor

### **3.3 Økonomiske og fiskale anliggender**

Økonomisk og monetær union

Beskatning

Statistik

### **3.4 Sektorpolitik**

Industri

Landbrug

Fiskeri

Energi

Transport

Små og mellemstore virksomheder

### **3.5 Økonomisk og social samhørighed**

Beskæftigelse og sociale anliggender

Regionalpolitik og samhørighed

### **3.6 Livskvalitet miljø**

Miljø

Forbrugerbeskyttelse

### **3.7 Retlige og indre anliggender**

### **3.8 Eksterne politikker**

Handel og internationale økonomiske forbindelser

Udvikling

Told

Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

**3.9 Finansielle spørgsmål**  
Finanskontrol  
Konsekvenser for budgettet

**4. Administrativ evne til at anvende Fællesskabets regelværk**

**4.1 Administrative strukturer**

**4.2 Administrationens og retsvæsenets kapacitet**

**4.3 Generel evaluering**

## **C. SAMMENFATNING OG KONKLUSION**

### **Bilag**

Parlamentssammensætning  
Det indre marked: hvidbogsforanstaltninger  
Statistiske data

## A. Indledning

### a) Forord

#### Ansøgning om medlemskab

Slovakiet indgav sin ansøgning om medlemskab af Den Europæiske Union den 27. juni 1995, og Ministerrådet besluttede den 17. juli 1995 at indlede proceduren i traktatens artikel O, som fastsætter, at Kommissionen skal høres.

Det er på denne baggrund, at Kommissionen forelægger denne udtalelse som svar på en anmodning fra Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 om, at udtalelsen blev forelagt så snart som muligt efter afslutningen af regeringskonferencen, som blev indledt i marts 1996 og afsluttet i juni 1997.

#### Baggrund for udtalelsen

Slovakiets ansøgning om medlemskab er til behandling samtidig med ansøgningerne fra ni andre associerede lande. Slovakiaets ansøgning skal ses som led i en historisk proces, hvor de central- og østeuropæiske lande har overvundet den deling af kontinentet, som har varet i 40 år, og søger optagelse i det område af fred, stabilitet og velfærd, som Unionen har skabt.

Det Europæiske Råd konkluderede på sit møde i København i juni 1993 følgende:

“De associerede lande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, kan blive medlemmer af Den Europæiske Union. Tiltrædelse vil finde sted, så snart et associeret land er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og opfylder de givne økonomiske og politiske betingelser. Medlemskab kræver:

- at ansøgerlandet har opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal
- en fungerende markedsøkonomi samt evne til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen
- at ansøgeren er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab, herunder er i stand til at tilslutte sig målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

Unionens evne til at optage nye medlemmer uden derved at sætte tempoet i den europæiske integration over styr er ligeledes af stor betydning og bør indgå i overvejelserne i såvel Unionens som ansøgerlandenes almindelige interesse.”

I denne erklæring angives de politiske og økonomiske kriterier for undersøgelse af tiltrædelsesansøgningerne fra de associerede lande i Central- og Østeuropa.

Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 henviste til behovet for som led i præ-tiltrædelsesstrategien “at skabe grundlag for en gradvis og harmonisk integration af ansøgerlandene, særlig gennem:

- udvikling af markedsøkonomien

- tilpasning af deres administrative strukturer
- skabelse af et stabilt økonomisk og monetært klima”.

I sin udtalelse analyserer Kommissionen Slovakiets ansøgning efter egen fortjeneste men på basis af samme kriterier som de andre ansøgninger, som den samtidig skal afgive udtalelse om. Med denne fremgangsmåde respekteres det ønske, som Det Europæiske Råd fremkom med i Madrid, om at sikre, at ansøgerlandene behandles på lige fod.

Foruden de enkelte udtalelser forelægger Kommissionen særskilt Rådet som led i sin meddelelse “Agenda 2000” en generel vurdering af tiltrædelsesansøgningerne samt henstillinger vedrørende en strategi for en heldig udvidelse af Unionen. Den forelægger samtidig en konsekvensanalyse af udvidelsen for Unionens politikker.

### **Udtalelsens indhold**

I udtalelsens opbygning tages der hensyn til konklusionerne af Det Europæiske Råds møde i København. Der gives:

- en redegørelse for de hidtidige forbindelser mellem Slovakiet og Unionen, særlig inden for rammerne af associeringsaftalen
- en analyse af situationen med hensyn til de af Det Europæiske Råd nævnte politiske betingelser (demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder, beskyttelse af mindretal)
- en vurdering af Slovakiets situation og udsigter med hensyn til de af Det Europæiske Råd nævnte økonomiske betingelser (markedsøkonomi, evne til at klare konkurrencepresset)
- en behandling af spørgsmålet om Slovakiets evne til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab, dvs. Unionens regelværk, som det kommer til udtryk i traktaten, den afledte ret og Unionens politikker
- endelig en generel vurdering af Slovakiets situation og udsigter med hensyn til betingelserne for medlemskab af Unionen og en henstilling vedrørende tiltrædelsesforhandlingerne.

I sin vurdering af Slovakiet med hensyn til de økonomiske kriterier og landets evne til at overtage Unionens regelværk har Kommissionen medtaget en prognose; den har forsøgt at evaluere, hvilke fremskridt der med rimelighed kan forventes fra Slovakiets side i de kommende år inden tiltrædelse under hensyn til den omstændighed, at Unionens regelværk vil fortsætte med at udvikle sig. Til dette formål har man uden at foregribe det faktiske tiltrædelsestidspunkt i udtalelsen baseret sig på en mellemfristet tidsramme på ca. fem år.

Under sit arbejde med udtalelsen har Kommissionen indhentet et væld af oplysninger om Slovakiets situation fra de slovakiske myndigheder og har benyttet mange andre informationskilder, herunder medlemsstaterne og talrige internationale organisationer.

## **b) Forbindelser mellem Den Europæiske Union og Slovakiet**

### **Historisk og geopolitisk baggrund**

Slovakiet er en bjergrig indlandsstat beliggende i Europas midte og har grænser til Østrig, Tjekkiet, Polen, Ungarn og Ukraine. Det dækker et areal på 49 000 km<sup>2</sup> og har en befolkning på 5,3 millioner.

Slaverne har levet i de slovakiske områder siden 5. århundrede. Fra det 10. til det 20. århundrede var de slovakiske områder en del af det ungarske og østrig-ungarske kejserrige bortset fra en periode med delvis tyrkisk besættelse efter 1526. I det 19. århundrede gjorde en stemning af slovakisk nationalidentitet sig gældende, til dels som en reaktion på magyariseringspolitikken i de slovakiske områder.

Den Tjekkosllovakiske Republik blev udråbt i oktober 1918. Den bestod af mange forskellige folkeslag: 51% tjekker, 23% tyskere, 14% slovakker og 5,5% ungare ifølge en folkeoptælling i 1921. Landet arvede 60-70% af industrigrundlaget i det østrig-ungarske kejserrige.

I 1930'erne skabte sudetertyskernes krav om autonomi voksende spændinger. Ifølge München-aftalen af 1938 og Wien-forliget blev de regioner, der grænsede op til Tyskland, og hvor flertallet af tyskerne var bosat, afstået til Tyskland, og en fjerdedel af det slovakiske område blev afstået til Ungarn. I marts 1939 besatte de tyske tropper resten af det tjekkiske område, og Slovakiet blev nominelt en uafhængig stat under præsident Fr. Jozef Tiso.

Efter krigen blev Den Tjekkosllovakiske Republik genskabt inden for sine grænser før krigen, med undtagelse af Ruthenien, som blev annekteret af Sovjetunionen. Så at sige alle sudetertyskerne blev tvunget til at forlade det tjekkosllovakiske område, og deres ejendom blev konfiskeret.

Tjekkosllovakiet var en af de stiftende medlemmer af efterkrigstidens internationale økonomiske institutioner (IMF og IBRD i 1945, GATT i 1948). Men efter dannelsen i 1948 af en regering bestående alene af kommunister og deres allierede øgede kommunistpartiet sit greb om magten. Som led i den vedtagne arbejdsfordeling inden for COMECON koncentrerede Tjekkosllovakiet sig om udvikling af sværindustri. I 1960 blev den centrale styring til dels lempet. Reformpres i det kommunistiske parti resulterede i valget af Alexander Dubcek som førstesekretær i januar 1968. Indførelsen af demokratiske elementer i det politiske og kulturelle liv, der kendes under betegnelsen Foråret i Prag, blev brutalt bragt til ophør med Warszawa-pagtmedlemmers invasion den 21. august 1968, som førte til genindførelse af ortodoks sovjetstænkning under Gustav Husak.

En lille gruppe af systemkritikere, der senere sluttede sig til Charter 77-gruppen, fortsatte imidlertid deres aktiviteter i 1970'erne og 1980'erne. Den politiske uro i mange af de central- og østeuropæiske lande i 1989 affødte i november det år protester i Tjekkosllovakiet. Den folkelige reaktion på den voldelige politiundertrykkelse af en studenterdemonstration i Prag den 17. november førte til Gustav Husaks tilbagetræden, og den følgende måned blev et ledende medlem af Charter 77, Vaclav Havel, valgt til præsident.

Efter 1989 blev landets navn officielt ændret til Den Tjekkiske og Slovakiske Føderative Republik. Uoverensstemmelser mellem tjekkiske og slovakiske politikere om den fremtidige føderative struktur og den økonomiske politik blev efterhånden så store, at det var umuligt at

slå bro over dem. I oktober 1992 vedtog de to republikkers parlamenter en fælles resolution om opløsning af føderationen og om oprettelse af to uafhængige efterfølgerstater fra den 1. januar 1993.

Den politiske situation i det første år efter uafhængigheden var ustabil: skønt der var enighed om behovet for politisk og økonomisk reform, var der skarpe uoverensstemmelser med hensyn til tempo og art. Mellem marts og september 1994 erstattede en interimis-flerpartiregering den første regering efter uafhængigheden. Valget i september 1994 førte til dannelse af en koalitionsregering, hvis embedsperiode har været kendetegnet ved en række sammenstød mellem regeringen og andre institutioner.

### **Slovaekiets holdning til Den Europæiske Union**

Den tjekkoslovakiske regering, der blev dannet i 1990, tilsluttede sig klart tanken om europæisk integration. Dette fremgik af undertegnelsen af Europaaftalen i marts 1992. Den slovakiske regering indtog samme positive politiske holdning til europæisk integration og påtog sig rettighederne og forpligtelserne i henhold til Europaaftalen, der var indgået med føderationen. Den siddende slovakiske regerings politik for europæisk integration blev nedfældet i dets program af januar 1995. Heri anføres det, at dens udenrigspolitiske prioriteter omfatter Slovaekiets medlemskab af EU, og regeringen understreger desuden sit tilsagn om fuldt ud at ville gennemføre Europaaftalen, tilnærme sin lovgivning og standarder til EU's, forberede sig på optagelse i ØMU og tage skridt til fuldstændig handelsliberalisering. I det memorandum, der ledsagede den slovakiske ansøgning om medlemskab, der blev indgivet den 27. juni 1995, hedder det følgende: "Den Slovakiske Republiks strategiske mål er at blive fuldgældigt medlem af EU omkring 2000. Den Slovakiske Republik ønsker at slutte sig til Den Europæiske Union som et ligestillet medlem, der kan bidrage til et fordelagtigt, mangesidet samarbejde."

### **Aftalemæssige forbindelser**

Der blev oprettet diplomatiske forbindelser mellem Det Europæiske Fællesskab og Den Tjekkoslovakiske Republik i september 1988. Den første aftale mellem dem var den fireårige handelsaftale om industrivarer, der trådte i kraft i april 1989. Der blev i 1990 indgået en handels- og samarbejdsaftale. I efteråret 1990 foreslog Fællesskabet Tjekkoslovakiet og Ungarn og Polen at indgå associeringsaftaler, der blev kendt som Europaaftaler, til støtte af deres politiske og økonomiske omstilling. Aftalen med Tjekkoslovakiet blev undertegnet den 16. december 1991. Aftalens handelsbestemmelser blev sat i kraft i marts 1992 på basis af en interimsaftale, der erstattede aftalen af 1989. Interimsaftalens bestemmelser betød en konsolidering af de tidligere handelsindrømmelser og en gradvis og asymmetrisk indførelse af et frihandelsområde over en periode på ti år. Tjekkoslovaekiets deling nødvendiggjorde forhandling om nye Europaaftaler med de to efterfølgerstater. Aftalen med Slovaekiet blev undertegnet i oktober 1993 og trådte i kraft i februar 1995.

Europaaftalen danner retsgrundlaget for forbindelserne mellem Slovaekiet og Den Europæiske Union. Målet med den er at skabe rammer for politisk dialog, at fremme en udvidelse af samhandelen og de økonomiske forbindelser mellem parterne, at danne grundlag for Fællesskabets faglige og finansielle bistand og en passende ramme for støtte af Slovaekiets gradvise integration i Unionen. De institutionelle bestemmelser i Europaaftalen omfatter en ordning for gennemførelse, forvaltning og overvågning på alle områder i forbindelserne.



Underudvalg undersøger spørgsmål af teknisk karakter. Associeringsudvalget, som træder sammen på ledende tjenestemandspå, er forum for indgående drøftelser af anliggender og ofte løsninger på problemer, som opstår i forbindelse med Europaaf-talen. Associeringsrådet, der træder sammen på ministerplan, undersøger udviklingen i forbindelserne generelt og udsigterne herfor og er forum for behandling af Slovakiets fremskridt med forberedelserne til tiltrædelse.

Den slovakiske regering har oprettet koordinerede institutionelle rammer for behandling af spørgsmål vedrørende europæisk integration og særlig for gennemførelsen af Europaaf-talen. På ministerielt plan findes der et råd for integration i Den Europæiske Union, der ledes af vicepremierministeren. Hans stedfortrædere er udenrigsministeren og vicepremierministeren med ansvaret for lovgivningstilnærmelse. Hvert slovakisk ministerium har et departement, der har ansvaret for alle EU-relaterede spørgsmål, og som er repræsenteret i dette råd, afhængigt af hvilke spørgsmål om europæisk integration der drøftes. I 1996 blev der nedsat et parlamentarisk udvalg for europæisk integration.

### **Før-tiltrædelsesstrategi**

#### *Gennemførelse af Europaaf-talen og hvidbogen*

Europaaf-talens institutioner er fuldt operative. Associeringsrådet er trådt sammen tre gange og Associeringsudvalget to. Det Blandede Parlamentariske Associeringsudvalg har afholdt fire møder. Der er oprettet en struktur af ni multifaglige underudvalg til at bistå Associeringsudvalget. Alle emner er blevet berørt. De politiske omstændigheder i Slovakiet nødvendiggør et særligt fokus på spørgsmål vedrørende skabelse af et civilsamfund.

Handelsbestemmelserne er blevet gennemført efter tidsplanen, men der har været visse forsinkelser med ikrafttrædelsen af de andre bestemmelser i aftalen. Gennemførelsesbestemmelserne til konkurrencereglerne trådte i kraft den 1. januar 1997 i stedet for marts 1995 som forudsat i aftalen. Bestemmelserne vedrørende statsstøtte er først nu til endelig godkendelse. Slovakiet har endnu ikke indfriet sine forpligtelser vedrørende intellektuel og industriel ejendomsret.

Størstedelen af handelsproblemerne i forbindelse med Europaaf-talens gennemførelse er blevet løst med held. Et vigtigt problem heriblandt har været anvendelse af restriktive foranstaltninger i forbindelse med betalingsbalancen. Den slovakiske regering opretholdt en ekstratold ved import fra 1994 til den 1. januar 1997, hvilket var længere end nødvendigt i lyset af udviklingen på betalingsbalancen. Regeringen indførte i maj 1997 en importdeponeringsordning af betalingsbalanceårsager, som stadig er til drøftelse. Der har været problemer med tekniske handelshindringer som følge af forskelle i de slovakiske standarder og certificeringsregler. Slovakiet meddelte medio 1996 EU, at det agtede at indlede drøftelser med Rusland om en eventuel frihandelsaftale. Efter drøftelser i aftaleinstanserne ændrede Slovakiet holdning og taler nu blot om handelsliberalisering på bestemte områder.

Kommissionens hvidbog af 1995 om det indre marked redegør for den lovgivning, som ansøgerlandene vil skulle omsætte og gennemføre for at kunne anvende Fællesskabets regelværk, og som betragtes som væsentlige elementer i gennemførelsen af det indre marked (kendt under betegnelsen fase I-foranstaltninger), og som vil skulle prioriteres. Slovakiet lægger stor vægt på de retlige opgaver i forbindelse med omsætning af Fællesskabets

regelværk. Den slovakiske regering har offentliggjort en strategi for gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen. Den er indpasset i den overordnede strategi for lovgivningstilnærmelse, der fastsætter prioriteterne for ikrafttrædelsen af EF-lovgivningen om det indre marked på mellemlang sigt. Der er gjort fremskridt med lovgivningstilpasningen inden for bankvæsen, frie kapitalbevægelser, indirekte beskatning, landbrug og miljø.

Med undtagelse af området intellektuel ejendomsret har den slovakiske regering konsekvent opfyldt sine forpligtelser i henhold til Europaaftalen og har vist sig villig til at samarbejde om problemløsning. Dens fastholdelse af betalingsbalancerestriktionerne er dog et bevis på en vis fortsat forlegenhed med hensyn til landets forpligtelser i henhold til aftalen.

### *Struktureret dialog*

Slovakiet har deltaget i den strukturerede dialog. Slovakiet har forelagt baggrundsdokumenter til en række møder som led i den strukturerede dialog. På det fælles (udenrigs)ministermøde den 29. oktober 1996 forelagde Slovakiet et dokument med en oversigt over gennemførelsen af før-tiltrædelsesstrategien i Slovakiet sammen med forslag til forbedring af den strukturerede dialog gennem en fokusering på tiltrædelsesrelaterede punkter på dagsordenen og en større inddragelse af de associerede lande i udvælgelsen heraf.

### *Phare*

Fra 1990 til 1996 blev der tildelt Slovakiet 212 mio. ECU under Phare-programmet, heraf 4 mio. ECU til det grænseoverskridende samarbejde i 1995. I 1996 modtog Slovakiet kun et dispositionsbeløb på 4,5 mio. ECU. De vigtigste indsatsområder har været udvikling af den private sektor, af infrastruktur og af menneskelige ressourcer og europæisk integration, herunder støtte til reform af den offentlige forvaltning og tilnærmelse af lovgivning.

Der har været programmerings- og gennemførelsesproblemer med Phare-programmerne. I 1996 blev der ikke disponeret over midler hverken til det nationale program eller programmet for grænseoverskridende samarbejde på grund af administrative flaskehalse og Slovakiets lave absorptionsrate, men også fordi Slovakiet afviste et finansieringsforslag på grund af de dermed forbundne betingelser. Situationen har bedret sig siden da.

### *Deltagelse i fællesskabsprogrammer*

Slovakiet har vedtaget tillægsprotokollen til Europaftalen om fællesskabsprogrammer og er rede til at deltage indledningsvis i Socrates, Leonardo og Youth for Europe fra 1997. Fra 1998 vil det også deltage i MEDIA II, Kaleidoscope, Raphael, Ariane og sundheds- og socialprogrammer.

### **Handelsmæssige forbindelser**

Mellem 1989 og 1992 voksede handelen mellem EU og Tjekkoslavakiet stærkt. EU-importen steg fra 2,6 mia. ECU til 5,5 mia. ECU (+112%) og EU-eksporten fra 2,4 mia. ECU til 6,3 mia. ECU (+163%). Med opløsningen af Tjekkoslavakiet blev Tjekkiet Slovakiets største handelspartner og aftog 42% af den slovakiske eksport i 1993 og 37% i 1994. Men over halvdelen af stigningen på 23,5% i den slovakiske eksport fra 1993 til 1994 skyldtes øget eksport til EU. Mellem 1993 og 1995 voksede EU (12)'s import fra Slovakiet fra 1,15 mia. ECU til 2,61 mia. ECU (+124%). I første halvår 1996 beløb EU (15)'s import sig til 1 688

mio. ECU. EU (12)'s eksport til Slovakiet voksede fra 1,2 mia. ECU i 1994 til 2,69 mia. ECU (+126%) i 1995. I første halvår 1996 beløb EU (15)'s eksport sig til 1 884 mio. ECU. Bortset fra 1994, hvor EU havde et handelsunderskud over for Slovakiet, har Unionen generelt haft et overskud på handelsbalancen. EU er nu den hurtigst voksende og den største handelspartner. Tyskland alene tegner sig for omkring halvdelen af EU-handelen med Slovakiet.

Slovakiet er stadig ret specialiseret i et begrænset antal produktserier, hovedsagelig kemikalier, jern- og stålprodukter, tekstiler og beklædning. Slovakiets største import fra Unionen er maskiner og elektriske artikler, transportmidler og kemiske produkter. Den vigtigste eksport fra Slovakiet til EU var basismetaller og -produkter, tekstiler, transportmidler og maskiner og elektriske artikler.

Slovakiet har en toldunion med Tjekkiet og er stiftende medlem af den centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA). Tjekkiet er Slovakiets største ene handelspartner, der i 1996 aftog 31% af den slovakiske eksport og leverede 24,5% af den slovakiske import. Polen, Ungarn, Rumænien og Bulgarien er også vigtige eksportmarkeder.

### **Generel evaluering**

Forbindelserne mellem EU og Slovakiet har udviklet sig under Europaaf-talen. Der har kun været få handelsproblemer, skønt der stadig skal findes en løsning med hensyn til importdeponeringsordningen. Også en række andre spørgsmål er blevet behandlet som led i forbindelserne: politiske spørgsmål, uenighed over Phare-programmet og Slovakiets fremtidige kernekraftsprogram. Slovakkerne har været villige til at benytte aftalens mekanismer til at behandle problemer, men ikke alle er blevet løst.

## **B. KRITERIER FOR MEDLEMSKAB**

### **1. Politiske kriterier**

Det Europæiske Råd fastlagde på mødet i København en række "politiske" kriterier for de central- og østeuropæiske ansøgerlandes tiltrædelse: de skulle have "institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal".

I forbindelse med den vurdering, som Europa-Kommissionen blev anmodet om at foretage i den sammenhæng, støttede den sig på en lang række informationskilder: de slovakiske myndigheders svar på det spørgeskema, som Kommissionens tjenestegrene fremsendte i april 1996, opfølgende af bilaterale møder, analyser udarbejdet af medlemsstaternes ambassader og Kommissionens delegation, evalueringer foretaget af internationale organisationer (navnlig Europarådet og OSCE), rapporter fra ikke-statslige organisationer osv.

I nærværende analyse foretages en systematisk gennemgang af de vigtigste organisations- og funktionsmæssige aspekter ved myndigheder og mekanismer til beskyttelse af grundlæggende rettigheder. Den er ikke kun en formel beskrivelse, men tilstræber at vurdere demokratiets og retsstatens reelle funktionsmåde.

Evalueringen vedrører situationen i juni 1997. Der foretages ikke nogen detaljeret gennemgang af de ændringer, som måtte være sket i fortiden, eller som måtte være bebudet for fremtiden, omend der i almindelighed i denne evaluering tages hensyn til reformplaner i denne eller hin sektor. Forvaltningens situation er kun behandlet flygtigt og vil blive behandlet mere indgående i kapitel 4.

#### **1.1 Demokrati og retsstatsforhold**

I henhold til den forfatning, der blev vedtaget i september 1992 samtidig med erklæringen om uafhængighed og national suverænitet, er der indført et parlamentarisk demokrati. Der knytter sig dog mange vanskeligheder til de slovakiske institutioners funktionsmåde.

#### **Parlamentets og den lovgivende magts organisation**

Parlamentet har ét kammer - Den Slovakiske Republiks Nationalråd - der har 150 medlemmer, som er valgt for en fireårig periode efter forholdstalsvalgmetoden. Kun partier, der har opnået mindst 5% af de afgivne stemmer (7%, hvis der er tale om en koalition på 2 eller 3 partier, og 10%, hvis koalitionen er på 4 partier eller mere), opnår pladser i parlamentet.

De mange politiske grupperinger (79 registrerede partier) vidner om, at Slovakiet har et sandt flerpartisystem. Der ydes statsstøtte til partier, som har opnået mere end 3% af stemmerne ved det seneste valg.

Landets præsident kan opløse Nationalrådet, hvis dette tre gange i løbet af de første 6 måneder efter afholdelsen af et parlamentsvalg har nægtet at vedtage et tillidsvotum til regeringen. På alle andre tidspunkter kan kun en vedtagelse i parlamentet med to tredjedels flertal føre til dets opløsning.

Parlamentarikerne er i henhold til artikel 78 i forfatningen omfattet af traditionel immunitet.

Parlamentet har den lovgivende magt. Det deler sin initiativret med regeringen. Regeringen og de enkelte ministre har afledte lovgivende beføjelser inden for de grænser, der er fastsat i loven.

Landets præsident kan udskrive folkeafstemninger på begæring af parlamentet eller mindst 350 000 borgere. Disse folkeafstemninger er obligatoriske, når det drejer sig om at stadfæste forfatningslove eller træffe afgørelse om Slovakiets tiltrædelse af eller udtræden af et statsforbund. De kan vedrøre alle emner undtagen spørgsmål med tilknytning til grundlæggende rettigheder, skatteordningen og statsbudgettet.

### **Parlamentets funktion**

Valgene i Slovakiet er frie og betryggende. Efter det seneste parlamentsvalg i september 1994 blev regeringsmagten overtaget af en koalition under ledelse af "Bevægelsen for et Demokratisk Slovakiet", som kom i mindretal i marts samme år som følge af intern splid (jf. bilaget med resultatet af det seneste parlamentsvalg).

Det slovakiske parlament lever ikke op til sin opgave på en måde, der respekterer de sædvanlige regler for et demokratis funktionsmåde.

Oppositionens rettigheder respekteres ikke fuldt ud, bl.a. hvad angår dens deltagelse i parlamentariske udvalg. Fra september 1994 til januar 1997 var der ikke hjemlet forholdsmæssig repræsentation af oppositionen i de parlamentariske undersøgelsesudvalg, som havde til opgave at kontrollere arbejdet i de hemmelige tjenester og de væbnede styrkers efterretningstjenester. Til dato har det ikke været muligt at nedsætte disse udvalg, fordi regeringen har nægtet at acceptere de parlamentsmedlemmer, som oppositionspartierne har udpeget til at have sæde i udvalgene. Desuden har oppositionen ikke længere formandskabet for noget af parlamentets stående udvalg, selv om dette var tilfældet før september 1994.

Respekten for parlamentsmedlemmernes mandater og procedurerne for parlamentets arbejde er ikke altid sikret. Forfatningsdomstolen behandler således i øjeblikket Gaulieders fratræden fra hans parlamentarikermandat, hvis realitet han selv har bestridt. Parlamentsflertallet har ligeledes siden 1994 nedsat fire undersøgelsesudvalg, der næsten udelukkende består af parlamentsmedlemmer fra flertallet (to udvalg, der har til opgave at undersøge de omstændigheder, hvorunder regeringen blev væltet i marts 1994, udvalget for de hemmelige tjenester og udvalget for de væbnede styrkers efterretningstjenester). Forfatningsdomstolen har kritiseret nedsættelsen af disse udvalg, fordi deres mandater oversteg de beføjelser, der er tillagt parlamentet i forfatningen.

### **Den udøvende magts organisation**

Landets præsident vælges af parlamentet med tre femtedeles flertal for en femårig periode, der kan fornyes én gang. Han har en statschefs traditionelle beføjelser. Han kan afsættes af parlamentet med kvalificeret flertal på tre femtedele, hvis han udfører aktiviteter, som strider mod landets suverænitet eller territoriale integritet eller dets forfatningsmæssige og demokratiske system. Han kan anmode Nationalrådet om at foretage én ny behandling af en lov, som netop er vedtaget, men Nationalrådet kan se bort fra hans veto med simpelt flertal.

Teksten til den slovakiske forfatning indebærer en risiko for institutionel blokering, hvis der ikke kan opnås noget flertal for en udnævnelse af en ny præsident. Hvis embedet er ledigt, er

det øjensynlig ikke muligt at udnævne en ny regering, og den siddende premierminister overtager de embedsopgaver, der normalt varetages af præsidenten.

Landets præsident udnævner premierministeren og - på forslag af denne - ministrene. Regeringen er ansvarlig over for parlamentet, og det samme gælder ministrene hver for sig.

Statsadministrationens territoriale organisation baseres på 8 regioner og 79 distrikter, som ledes af repræsentanter udnævnt af regeringen. Ved en lov af juli 1996 er disse institutioners beføjelser udbygget på bekostning af den kompetence, der indtil da lå hos lokalsamfundene. Det er dog endnu ikke præciseret, hvorledes beføjelserne skal fordeles mellem statsadministrationens decentrale instanser og de decentrale samfund.

Slovakiet har én kategori lokalsamfund, nemlig kommunerne, hvoraf der er 2 680. De finansieres både med egne indtægter og en del af skatteindtægterne på nationalt plan, som fastsættes årligt af staten.

Den slovakiske forvaltning har ikke nogen vedtægt for offentligt ansatte med klar fastlæggelse af tjenestemændenes rettigheder og forpligtelser. Denne tingenes tilstand fremmer ikke bekæmpelsen af den korruption, som er konstateret i landet.

Hæren og politiet er under de civile myndigheders kontrol. De hemmelige tjenester er direkte ansvarlige over for premierministeren. Deres virke er i teorien underkastet parlamentets kontrol.

### **Den udøvende magts funktion**

Den største svaghed ved den udøvende magts funktion i Slovakiet er det forhold, at den nuværende regering ikke fuldt ud respekterer landets øvrige institutioners rolle og beføjelser og hyppigt indtager en holdning, som går ud over de traditionelt tilladte modsætningsforhold i et demokrati.

Den stadige spænding mellem regeringen og præsidenten er et eksempel på denne situation. Det parti, der har flertallet, indledte således i 1995 en afskedigelsesprocedure mod præsidenten, skønt betingelserne for at tage denne procedure i anvendelse med sikkerhed ikke var opfyldt (jf. ovenfor). Denne aktion lykkedes ikke, fordi regeringen ikke kunne samle det i forfatningen krævede flertal på tre femtedele. I 1996 blev driftsbudgettet for præsidentembedet stærkt beskåret.

På tilsvarende vis blev embedsmændene i oktober 1995 opfordret til at underskrive et andragende fra kulturministeren, i hvilket præsidenten blev krævet afsat. De personer, som ikke ønskede at underskrive dette dokument, blev truet med sanktioner. Denne situation med konflikt mellem institutioner går noget videre end det, der kan tillades i det normale politiske spil i et demokrati.

I sin henvendelse af 25. oktober 1995 gjorde Den Europæiske Union opmærksom på sine betænkeligheder med hensyn til de politiske og institutionelle spændinger i Slovakiet, navnlig mulighederne for, at der blev iværksat aktioner mod landets præsident, som kunne tilsidesætte forfatningen og de demokratiske fremgangsmåder, som EU er fælles om. Europa-Parlamentet indtog i november samme år en lignende holdning i en beslutning.

I forbindelse med folkeafstemningen den 23.-24. maj 1997 om Slovakiets tiltrædelse af NATO og udpegelsen af landets præsident ved direkte almindelige valg nægtede regeringen - efter at Forfatningsdomstolen havde truffet en afgørelse, som gik ud på, at det var i overensstemmelse med forfatningen, at der blev holdt en folkeafstemning om metoden for præsidentens udpegelse - at lade uddele stemmesedler vedrørende dette spørgsmål på valgstederne og underkendte derved det centrale folkeafstemningsudvalg, som derfor erklærede, at afstemningen den 23.-24. maj ikke havde fundet sted i overensstemmelse med loven.

Endelig har regeringen forsøgt at udvide sine kontrolmidler til også at omfatte forskellige dele af borgersamfundet. Privatiseringsprocessen er gennemført på vilkår, som ikke er i overensstemmelse med kravene om gennemsigtighed og upartiskhed. De mekanismer, som er benyttet til gennemførelse deraf, er kritiseret af Forfatningsdomstolen. En lov om de videregående uddannelser, som blev vedtaget i 1996, forstærker regeringens muligheder for at intervenere ved udnævnelsen af universitetslærere.

De slovakiske hemmelige tjenesters virke er ikke underkastet tilstrækkelig kontrol fra de borgerlige myndigheders og navnlig parlamentets side. Kontrollen med de hemmeligt tjenester foretages udelukkende af regeringen, som endnu ikke har tilladt, at der indføres den parlamentariske kontrol, som oppositionen fuldt ud går ind for. Desuden har de kompetente myndigheder ikke foretaget de undersøgelser, der er nødvendige for at kaste lys over visse sager, hvor det kunne komme på tale at drage disse tjenester til ansvar, såsom bortførelsen af præsidentens søn, mordet på agenten Remias og overfaldet på chefredaktøren for SME Peter Toth.

### **Den dømmende magts organisation**

Der er konstateret en række hindringer for det slovakiske retsvæsens uafhængighed. Dommerne udnævnes således af parlamentet på forslag af regeringen, indledningsvis for en fireårig periode og derefter med ubestemt varighed. Dette system med "prøvetid", som er hjemlet i artikel 145 i forfatningen, kan begrænse dommernes uafhængighed, navnlig i de første år af deres embedsperiode. Desuden har justitsministeren beføjelse - som han allerede har udnyttet - til at forflytte domstolens præsidenter og vicepræsidenter, som det passer ham. Derimod kan dommerne kun afsættes af parlamentet efter udtalelse fra en disciplinærdomstol og udelukkende af alvorlige årsager. De er undergivet samme immunitetsordning som parlamentarikerne, og denne kan kun ophæves af Forfatningsdomstolen. Hverken dommere eller anklagere kan være medlem af et politisk parti.

Anklagemyndigheden, som er underlagt den offentlige anklager, der udnævnes og afsættes af landets præsident på forslag af parlamentet, er uafhængig af den udøvende magt. Dog er det lovforslag, hvorved anklagemyndighedens organisation og vedtægten for dens medlemmer i henhold til artikel 151 i forfatningen fastsættes, endnu ikke vedtaget.

Kontrollen med forvaltningsakter henhører under de civile domstoles kompetence.

Slovakiet har ikke nogen ombudsmand.

Forfatningsdomstolen, som blev oprettet i 1993, har 10 medlemmer, der udnævnes for en syvårig periode af landets præsident fra en liste over 20 personer, som er opstillet af parlamentet. Den kontrollerer loves og forskrifters overensstemmelse med forfatningen og de

internationale traktater. Den træffer afgørelse vedrørende eventuelle konflikter mellem de forskellige forfatningsmæssige "magter", har dømmende beføjelser i forbindelse med parlamentsvalg og folkeafstemninger og kan udtale sig om klager over opløsning af et politisk parti eller afskedigelse af et parlamentsmedlem.

I henhold til artikel 130 i forfatningen kan sager indbringes for Forfatningsdomstolen af en femtedel af parlamentets medlemmer, landets præsident, regeringen, den offentlige anklager, domstolene og enhver, der mener, at hans grundlæggende rettigheder eller frihed er krænket ved en afgørelse truffet af regeringen eller forvaltningen, og som ikke kan gøre sine rettigheder gældende ved en anden domstol.

### **Den dømmende magts funktion**

Det er et karakteristisk træk ved retssagerne i Slovakiet, at de foregår alt for langsomt, og garantierne for domstolenes uafhængighed bør gøres tydeligere.

Forfatningsdomstolen har spillet en særdeles aktiv rolle i bestræbelserne for at bevare ligevægten mellem de forskellige "magter" og bevare deres respektive kompetencer, således som de er beskrevet i forfatningen. Forfatningsdomstolen har siden 1994 karakteriseret 12 lovforslag som uforenelige med forfatningen.

### **1.2 Menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal**

Slovakiet har fastsat en række interne normer til sikring af respekten for menneskerettighederne og mindretalenes rettigheder. Disse kan også sikres ved anvendelse af visse internationale konventioner, først og fremmest den europæiske menneskerettighedskonvention og de vigtigste tillægsprotokoller dertil. Dette område udgør i henhold til artikel F i traktaten om Den Europæiske Union en del af *acquis communautaire*: enhver stat, der ønsker at tiltræde Den Europæiske Union, skal på forhånd have ratificeret disse tekster.

Slovakiet, der har været medlem af Europarådet siden juni 1993, har siden marts 1992 været part i den europæiske menneskerettighedskonvention og tillægsprotokollerne dertil i kraft af de ratifikationer, der på det pågældende tidspunkt blev foretaget af Tjekkoslovakiet. Desuden giver landet enkeltpersoner ret til at indbringe sager for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvis de finder, at deres rettigheder i henhold til denne konvention krænkes.

Blandt de øvrige internationale konventioner, som beskytter menneskerettighederne og mindretalenes rettigheder, har Slovakiet ratificeret konventionen om forbud mod tortur og rammekonventionen om mindretal. Desuden har landet undertegnet Den Europæiske Socialpagt. Det har ligeledes ratificeret de vigtigste konventioner om menneskerettigheder, der er indgået i FN's regi.

I henhold til den slovakiske forfatning viger nationale bestemmelser for bestemmelser i internationale konventioner på menneskerettighedsområdet, dersom disse er gunstigere.



## **Borgerlige og politiske rettigheder**

Adgangen til domstolene er i vid udstrækning sikret i Slovakiet. Der findes et retshjælpssystem inden for strafferetten.

Dødsstraffen blev afskaffet i 1990 og er ifølge forfatningen forbudt i alle tilfælde.

Retten til ikke at blive arresteret vilkårligt er sikret; ingen må arresteres uden arrestordre udstedt af anklagemyndigheden, og personen skal fremstilles for en dommer inden for 24 timer. I denne periode har den sigtede ret til advokatbistand. Inden for 24 timer efter arrestationen afgør dommeren, om personen skal løslades eller anklages. Varetægtsfængsling må ikke være af længere varighed end ét år, medmindre Højesteret beslutter at forlænge den som følge af den særlige risiko, den sigtede frembyder for samfundet.

Valgretten er garanteret alle statsborgere på mere end 18 år.

Foreningsfriheden er sikret i Slovakiet, hvilket tydeligt fremgår af det livlige foreningsliv (12 000 NGO'er i landet). Parlamentet har vedtaget en lov om stiftelser, som underkaster dem en strengere ordning, og dette har bevirket, at visse NGO'er, der tidligere var registreret som stiftelser, ikke vil leve op til kravene i fremtiden. Parlamentet behandler i øjeblikket et lovforslag om almennyttige organisationer.

Forsamlingsfriheden er sikret i Slovakiet.

Regeringen har øvet stor indflydelse på de offentlige radio- og fjernsynskanaler, hvilket bl.a. har givet sig udslag i en betydelig uligevægt i den sendetid, der bliver tildelt regeringen og oppositionen. Tilkomsten af en privat sektor inden for audiovisuelle medier (oprettelse af en privat landsdækkende TV-kanal og 5 lokale kanaler, 20 private radiostationer) har bidraget til at forbedre situationen med hensyn til ytringsfrihed mærkbart. Denne tendens forstærkes også af det stadig større antal udenlandske radio- og fjernsynsstationer, der står til rådighed (49 sendetilladelser via kabel).

Pressen er kendetegnet af betydelig pluralisme (11 nationale dagblade og 7 dagblade, der dækker mere end én region), også selv om avisen "Slovenska Republika", der er nært knyttet til regeringen, modtager betydelige offentlige tilskud.

Landets præsident tilbagesendte på et tidspunkt to gange en tekst til ændring af straffeloven, der omfattede alvorlige restriktioner af ytrings- og forsamlingsfriheden, og som Den Europæiske Union kritiserede i stærke vendinger i april 1996, til parlamentet, og dette forkastede i sidste ende forslaget.

Ejendomsretten er sikret, og ekspropriation kan kun finde sted, hvis det sker af hensyn til offentlighedens vel, og hvis der gives en rimelig erstatning. Slovakiet har indført en effektiv ordning for tilbagelevering af ejendom til personer, som blev frataget deres ejendom under det kommunistiske regime. Tilsvarende har landet tilbagegivet al ejendom, som tidligere tilhørte de forskellige religiøse samfund.

Respekten for privatlivet er sikret, idet politiet skal have særlig tilladelse til husundersøgelser og telefonaflytning.

Slovakiet har ratificeret Genève-konventionen om flygtninge, og asylansøgere nyder godt af internationalt garanterede rettigheder og internationalt garanteret beskyttelse.

Der er på det seneste givet meddelelse om flere tilfælde af umenneskelig og nedværdigende behandling fra politiets side af personer, som er underkastet varetægtsfængsling.

### **Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder**

Retten til et leveminimum og social sikkerhed er fastsat i den slovakiske forfatning.

Fagforeningsfriheden er sikret ved artikel 37 i forfatningen (dog ikke for militærfolk). Der findes i øjeblikket 4 fagforeningsorganisationer i Slovakiet, og "Fagforeningernes Sammenslutning" (KOZ) er langt den største af disse. Organisationsgraden menes at være på næsten 80%.

Strejkeretten er sikret ved artikel 37, stk. 4, i forfatningen, dog ikke for dommere, anklagere, militærfolk og brandmænd. Selv om der kun har været få strejker i Slovakiet siden 1989, udnyttes strejkeretten med jævne mellemrum, og der lægges ingen særlige hindringer i vejen for strejker.

Uddannelses- og religionsfriheden er sikret ved forfatningen. 15 trossamfund og religiøse organisationer er anerkendt og modtager statsstøtte. Det skal dog bemærkes, at det i udsendelser i de offentlige fjernsynskanaler for nylig blev erklæret, at jødernes deportation fra Slovakiet skyldtes "deres berigelse på det slovakiske folks bekostning". Desuden offentliggjorde de slovakiske myndigheder for nylig en skolebog, som idealiserede det nazivenlige slovakiske regime. Regeringen trak bogen tilbage den 1. juli 1997.

### **Mindretals rettigheder og beskyttelse af mindretal**

Mindretallene i Slovakiet udgør 18-23% af befolkningen med klar overvægt af ungarere (11%) og sigøjnere (Romas) (anslået til 4,8-10%).

Beskyttelsen af mindretal kan først og fremmest sikres ved hjælp af internationale normer. Slovakiet ratificerede i september 1995 Europarådets rammekonvention om mindretal. Derimod har landet ikke tilsluttet sig den ikke juridisk bindende henstilling 1201 fra Europarådets parlamentariske forsamling, som fastsætter anerkendelse af mindretalenes kollektive rettigheder. Efter undertegnelsen i marts 1995 af venskabs- og samarbejds-traktaten med Ungarn knyttede det slovakiske parlament således to erklæringer til ratifikationen af denne traktat i marts 1996; i den ene erklæring afviser det at anerkende mindretals kollektive rettigheder, og i den anden tager den afstand fra, at der oprettes autonome forvaltningsstrukturer på et etnisk grundlag.

Ifølge forfatningen har mindretal ret til at udvikle deres egen kultur, modtage information og undervisning på deres eget sprog og medvirke ved de beslutninger, der vedrører dem. Statsbudgettet indeholder midler, der skal anspore til kulturel og uddannelsesmæssig aktivitet i mindretallene. Der er ingen særlige bestemmelser, som sikrer mindretalenes repræsentation i parlamentet, men det ungarske mindretal har siden valget i september 1994 haft 17 parlamentsmedlemmer tilhørende tre partier, som er forenet i én og samme koalition. Slovakiet efterlever også Europarådets henstillinger om navne (ungarerne er ikke længere tvunget til at oversætte deres efternavne til slovakisk) og brug af mindretallets sprog ved siden af slovakisk

på vejskilte i de zoner, hvor mindretallene udgør mere end 20% af befolkningen.

Skønt mindretallene lever i harmoni med resten af den slovakiske befolkning, findes der visse spændinger mellem regeringen og det ungarske mindretal.

Det største problem er skabt af loven af november 1995 om det nationale sprog, ved hvilken de tidligere bestemmelser, som gjorde det muligt at benytte mindretallets sprog i officielle meddelelser i enhver by eller landsby, hvor mindretallet udgjorde mere end 20% af befolkningen, blev ophævet. De slovakiske myndigheder forpligtede sig over for Den Europæiske Union og OSCE's højkommisær for nationale mindretal til at vedtage en ny lov om brug af mindretals sprog. Det skal ligeledes understreges, at artikel 34, stk. 2, i den slovakiske forfatning udtrykkelig giver mindretallene ret til at benytte deres sprog i "officielle meddelelser", og at bestemmelserne for udøvelse af denne ret skal fastlægges i en særlig lov.

Til trods herfor har Slovakiet stadig ikke vedtaget en samlet lovgivning om dette spørgsmål og har unddraget sig den forpligtelse, landet tidligere havde indgået. Der kan ganske vist nævnes en række andre tekster, som på hvert sit område styrer spørgsmålet om brugen af mindretallets sprog (i offentligheden, ved domstolene, i radio og fjernsyn, i de offentlige skoler og i vejskiltningen). Men disse tekster dækker ikke alle situationer, og der mangler stadig en samlet tekst.

Denne tvetydige situation skærpes yderligere af visse beslutninger, som regeringen har truffet vedrørende det ungarske mindretal, såsom nedsættelse af tilskuddene til de ungarske kulturelle organisationer og afskaffelse af tosprogede karakterbøger i de ungarske skoler (en lærer, der ikke overholder denne regel, kan afskediges).

Sigøjnerne (Romas), hvis antal er vokset i Slovakiet efter delingen, lider fortsat under mange former for diskrimination i hverdagen og udsættes ofte for vold af "skinheads" uden tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger fra politiets side. Deres sociale situation er ofte vanskelig, også selv om sociologiske faktorer spiller ind ved siden af den diskrimination, de udsættes for af resten af befolkningen, bl.a. hvad angår adgang til beskæftigelse, bolig og offentlig service i bred forstand (arbejdsløshedsprocent på 40-50%).

### 1.3 Generel evaluering

Situationen i Slovakiet rejser flere problemer set i forhold til de betingelser, som Det Europæiske Råd fastsatte på mødet i København.

Det er et tydeligt særtræk ved de slovakiske institutioners funktion, at regeringen ikke i tilstrækkelig grad respekterer de beføjelser, der ved forfatningen er tillagt de øvrige "magter", og alt for ofte krænker oppositionens rettigheder. De konstante spændinger mellem regeringen og landets præsident er et eksempel på denne situation. Desuden bringer de betingelser, hvorunder regeringen for nylig tilsidesatte Forfatningsdomstolens og det centrale folkeafstemningsudvalgs afgørelser i forbindelse med afstemningen den 23.-24. maj 1997, direkte institutionernes stabilitet i fare. Endelig forstærkes denne tendens af den hyppigt tilbagevendende afvisning af at inddrage oppositionen i institutionernes funktion, navnlig hvad angår parlamentarisk kontrol.

I denne sammenhæng udgør regeringens anvendelse af politi og hemmelige tjenester et foruroligende element, og der skal gøres en betydelig indsats for at forbedre retsvæsenets uafhængighed og funktion på tilfredsstillende betingelser. Bekæmpelsen af korruption skal effektiviseres yderligere.

Desuden skal behandlingen af det ungarske mindretal, som stadig ikke er omfattet af en overordnet lov om brugen af mindretalenes sprog, selv om de slovakiske myndigheder har forpligtet sig til vedtage en sådan lov, og selv om forfatningen indeholder en bestemmelse derom, forbedres. Desuden bør myndighederne tage større hensyn til situationen for Romas (sigøjnerne).

Der kan drages den konklusion af de ovenstående elementer, at den institutionelle ramme, der er fastlagt ved den slovakiske forfatning, opfylder kravene til et parlamentarisk demokrati, hvor valgene er frie og betryggende, men at situationen alligevel hverken er tilfredsstillende med hensyn til institutionel stabilitet eller institutionernes forankring i det politiske liv. På trods af de henstillinger, som Den Europæiske Union har afgivet i mange henvendelser og erklæringer, er der ikke konstateret nogen mærkbar forbedring.

## 2. Økonomiske kriterier

Kommissionen har i sin vurdering af Slovakiets økonomiske situation og økonomiske udsigter navnlig taget udgangspunkt i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i København i juni 1993, hvori det hedder, at unionsmedlemskab kræver "en fungerende markedsøkonomi samt evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen".

Denne del af udtalelsen indeholder derfor en kort redegørelse for den økonomiske situation og baggrund, en vurdering af Slovakiets fremskridt inden for centrale områder af den økonomiske omstilling (pris- og handelsliberalisering, stabilisering af økonomien, strukturændringer, reform af den finansielle sektor) samt en gennemgang af landets økonomiske og sociale udvikling. Derefter afsluttes med en generel vurdering af Slovakiet i forhold til de kriterier, der er opstillet af Det Europæiske Råd, samt en gennemgang af udsigterne for den slovakiske økonomi og de vigtigste indsatsområder i de fremtidige reformer.

### 2.1 Den økonomiske situation

#### Baggrund

Slovakiet har 5,4 millioner indbyggere og et bruttonationalprodukt (BNP) på 38 mia. ECU (udtrykt i købekraftsparitet); indbyggertallet udgør ca. 1,5% af EU's, mens økonomien kun repræsenterer ca. 0,6% af EU's. BNP pr. indbygger udgør ca. 41% af gennemsnittet i EU. Den gennemsnitlige månedsløn på 220 ECU er lav efter vestlig standard.

Slovakiet er et af de oprindelige medlemmer i WTO og CEFTA, og landets ansøgning om at blive medlem af OECD er i øjeblikket ved at blive behandlet.

#### Den økonomiske omstillingsproces

Før Den Anden Verdenskrig var Tjekkoslaviet et af de rigeste lande i Europa, men den slovakiske del af landet kendetegnedes ved landbrug og var meget fattigere. Under kommuniststyret indførte Tjekkoslaviet centralplanlægning og begyndte at investere kraftigt i industrialisering af Slovakiet på grundlag af billig import af råvarer og energi fra Sovjetunionen. I 1989 var Tjekkoslaviets økonomi efter næsten et halvt århundrede under centralplanlægning faldet langt bagud i forhold til selv de fattigste medlemsstater, men den økonomiske aktivitet var mere ligeligt fordelt i landet.

Kommuniststyrets fald i november 1989 førte til oprettelse af Den Demokratiske Tjekkiske og Slovakiske Føderale Republik (CSFR). Situationen ved begyndelsen af overgangsperioden var relativt gunstig for denne republik: der var ikke tale om nogen overskudsefterspørgsel, finans- og pengepolitikken havde været forsigtig i en række år, og udlandsgælden var lille. Det "monetære overhæng" (uønsket opsparing som følge af knaphed) var begrænset, så inflationen steg ikke så meget som i de andre lande i regionen. Reformprocessen blev straks sat i gang: priserne og handelen blev liberaliseret, privatiseringsprocessen skred hurtigt fremad, der blev etableret nye økonomiske institutioner, og der blev indført en ny konkurs- og konkurrencelovgivning. Som følge af strukturen i den slovakiske industri blev Slovakiet imidlertid ramt hårdest af tabet af de østlige markeder, og oppositionen mod reformer voksede. Det forhold, at det ikke lykkedes at nå til enighed om den fremtidige kurs i den økonomiske politik, var et væsentligt element i beslutningen om at opløse CSFR.

Siden udgangen af 1992 har Slovakiet stået over for de vanskelige opgaver med at bygge en markedsøkonomi og samtidig etablere en uafhængig stats institutioner. Adskillelsen fra Den Tjekkiske Republik forøgede de økonomiske vanskeligheder. Politisk ustabilitet og mangel på en bred social konsensus om kursen i de økonomiske reformer skabte yderligere hindringer for omstillingsprocessen. Standsningen af overførslerne fra Den Tjekkiske Republik afslørede også store underliggende finanspolitiske og eksterne uligevægte. På den positive side arvede Slovakiet en meget lav udlandsgæld, lav inflation og en tradition for ortodoks og sund makroøkonomisk politik.

I 1991 blev der iværksat et program for hurtig privatisering, og på tidspunktet for opløsningen af CSFR var privatiseringen af små virksomheder og den første privatiseringsbølge for store virksomheder praktisk taget gennemført. Efter uafhængigheden blev der gjort forberedelser til den anden bølge af kuponprivatiseringer, men efter en regeringsændring blev denne anden bølge annulleret og erstattet af direkte salg i juni 1995.

#### Udenlandske direkte investeringer

De udenlandske direkte investeringer er fortsat meget små (kun 0,8% af BNP i 1996; kilde: EBRD) på trods af, at der kun findes få retlige barrierer. Hovedforklaringerne synes at være manglende udenlandsk tillid til myndighedernes vilje til at gennemføre markedsreformer, udelukkelse af udlændinge i det meste af privatiseringsprocessen og politisk usikkerhed.

#### Den økonomiske struktur

**Landbruget** tegner sig for omkring 6,3% af værditilvæksten og beskæftiger 9,7% af arbejdsstyrken. Efter overgangsperiodens begyndelse og særlig efter prisliberaliseringen faldt landbrugsproduktionen langt kraftigere end den samlede produktion. Landbrugsproduktionen begyndte imidlertid også at stige hurtigere igen og begyndte allerede at vokse i 1993.

Før 1989 ejedes over 80% af det dyrkede areal af kollektive landbrug eller statsbrug. Der er siden blevet indført lovgivning om tilbagegivelse af jorden til de oprindelige ejere, om at omdanne kollektivbrugene til privatejede kooperativer og om privatisering af statsbrug. Alligevel er strukturen i landbrugssektoren endnu ikke i praksis blevet ændret drastisk. Kun få statsbrug er faktisk blevet privatiseret, hvilket skyldes usikkerhed omkring ejendomsrestitutionsen, jordens ringe kvalitet, forældet maskinpark og stor gæld. Medlemmerne af kooperativerne kan trække deres del af jorden og aktiverne ud for at oprette deres egen bedrift, men kooperativerne ejer fortsat hovedparten af jorden. De fleste individuelle landbrugsbedrifter er stadig små og producerer udelukkende til eget forbrug.

**Industrien** tegner sig for omkring en tredjedel af BNP og en noget højere andel af beskæftigelsen. Kommuniststyret investerede hovedsagelig i udviklingen af den tunge industri i Slovakiet. Vigtige dele af sektoren er blevet privatiseret, og omkring 70% af industriproduktionen sker nu i private virksomheder. Stålsektoren og den petrokemiske sektor, der begge domineres af én stor virksomhed, er nu konkurrencedygtige og i stand til at eksportere til de vestlige markeder. Vækstpotentialet i disse sektorer er imidlertid begrænset på grund af den eksisterende overkapacitet i Europa. Den kemiske industri og metalindustrien er ligeledes teknisk avanceret og konkurrencedygtig på internationalt plan. Andre sektorer, f.eks. tekstilindustrien og den vigtige forsvarsindustri, står over for en betydelig omstrukturingsindsats for at kunne overleve.

Vigtige dele af **tjenestesektoren** (de store banker, telekommunikation) kontrolleres stadig af staten. Turismen er en potentiel vækstsektor for Slovakiet, men det vil være nødvendigt at foretage betydelige investeringer, da denne sektor blev forsømt under kommuniststyret.

<b>Nøgletal for økonomien</b> (1996-data, hvis ikke andet er angivet)		
Befolkning	<i>millioner</i>	5,4
BNP per capita	<i>KKS-ECU (1995)</i>	7 100
<i>i % af gennemsnittet for EU-15</i>	<i>% (1995)</i>	41
Landbrugets andel af:		
bruttoværditilvæksten	<i>% (1995)</i>	5,6
beskæftigelsen	<i>% (1995)</i>	9,7
Bruttoudlandsgæld/BNP	<i>%</i>	43
Eksport af varer og tjenester/BNP	<i>% (1995)</i>	57
Udenlandske direkte investeringer <sup>1</sup>	<i>mia.</i>	0,6
	<i>ECU per capita</i>	110
<i>Kilde: Kommissionens tjenestegrene, nationale kilder, EBRD</i>		
<sup>1</sup> Udenlandske direkte investeringer omregnet efter kursen ultimo 1996, 1 ECU = 1,25299 USD		

## **Liberalisering**

### Prissystemet

I 1991 var 85% af forbrugerpriserne liberaliseret. I 1995 var 10% af priserne fortsat administreret, navnlig for energi, nogle offentlige tjenester og huslejer. I 1996 blev der vedtaget en prislov, som giver administrationen omfattende beføjelser til at vurdere berettigelsen af store prisændringer. Skønt loven indtil videre kun har været anvendt til at kontrollere priserne på et begrænset antal landbrugsprodukter, kunne den også anvendes til at kontrollere normale markedssvingninger eller sæsonsvingninger, hvilket kunne forvride markedsprissignalernes rolle.

### Handelssystemet

Slovakiet har generelt et liberalt og gennemslagsligt handelssystem, der karakteriseres af moderate todsatser og af få ikke-toldmæssige hindringer. Efter opløsningen af CSFR dannede de to nye republikker en "toldunion" med en fælles ekstern told, men uden fri bevægelighed for varer fra tredjelande. Slovakiet har indgået handelsaftaler med EU, EFTA og CEFTA og er et af de oprindelige medlemmer af WTO.

I 1993 blev der indført en 10% tillægsimportafgift som en midlertidig foranstaltning for at afhjælpe den vanskelige betalingsbalancesituation. Skønt betalingsbalancen forbedredes betydeligt i 1994 og 1995, blev tillægsafgiften opretholdt. Efter pres fra EU og WTO sænkede regeringen tillægsafgiftssatsen til 7,5% den 1. juli 1996 og til 0% den 1. januar 1997.

I maj 1997 indførte den slovakiske regering en importdeponeringsordning. Under denne

ordning skal importørerne indsætte et ikke-rentebærende deponeringsbeløb på 20% af importværdien i en slovakisk bank i seks måneder. Denne deponeringsordning blev indført som en reaktion på en tilsvarende foranstaltning, som den tjekkiske regering indførte i april 1997, og formålet med foranstaltningen er at forbedre udviklingen på betalingsbalancens løbende poster, der har udvist en hurtig forringelse. Selv om foranstaltningens omkostningsforøgende virkning er begrænset, kan den reelt blokere småimportørers import, i det omfang de ikke har tilstrækkelig adgang til de finansielle markeder til at finansiere deponeringen. Det er følgelig vanskeligt at forudsige foranstaltningens nøjagtige virkning på handelsunderskuddet. Det er dog klart, at dette tiltag er et uheldigt tilbageskridt.

#### Valutasystemet

Slovaekiets styrkede eksterne stilling muliggjorde, at den slovakiske koruna kunne gøres fuldstændig konvertibel den 1. oktober 1995 for transaktioner på de løbende poster. Denne beslutning, der oprindeligt var planlagt til at blive truffet den 1. januar 1996, blev fremskyndet, fordi Den Tjekkiske Republik på dette tidspunkt trak sig ud af det tjekkisk-slovakiske clearingssystem for bilaterale handelsbetalinger.

Valutakursen fastsættes på grundlag af en kurv af den tyske mark (60%) og den amerikanske dollar (40%) med en udsvingsmargen, der gradvis er blevet øget fra ca. 1,5% i 1995 til ca. 7% i øjeblikket. Det kan forventes, at Slovaekiets nationalbank i stigende omfang vil anvende de udvidede valutakursgrænser som et supplerende instrument for at realisere sine pengepolitiske målsætninger.

#### **Stabilisering af økonomien**

##### Internt

Tabet af de traditionelle eksportmarkeder som følge af opløsningen af COMECON - der blev forværret af handelsforstyrrelserne med Den Tjekkiske Republik efter opløsningen af føderationen - kastede Slovaekiet ud i en dyb recession i perioden fra 1989 til 1993, hvor BNP faldt med næsten en fjerdedel. I 1994 indtrådte et kraftigt opsving som følge af en stigende eksport til EU og Den Tjekkiske Republik. Eksportens stimulerende rolle blev gradvis overtaget af den indenlandske efterspørgsel, hvilket resulterede i en af de højeste BNP-vækstrater i regionen i 1995 og 1996. Den økonomiske vækst er nu fuldstændig drevet af den indenlandske efterspørgsel, og økonomien risikerer overophedning. Hvis den makroøkonomiske politik fastholdes kontraktiv, skulle det på kort sigt ikke resultere i en genoplussen af inflationspresset. Den eksterne balance er dog allerede blevet påvirket af den store vækst i den indenlandske efterspørgsel. Den slovakiske økonomis udvikling på længere sigt vil ikke blot afhænge af, at der fortsat føres en sund makroøkonomisk politik, men også af mikroøkonomiske faktorer såsom graden af omstrukturering i banker og virksomheder. Der kan faktisk kun fastholdes en ikke-inflationær høj vækst, hvis konkurrenceevnen stiger tilstrækkeligt.

Udviklingen i de økonomiske nøgletal	1994	1995	1996



Vækst i realt BNP	%	4,9	6,8	6,9
Forbrugerprisinflations				
årligt gennemsnit	%	13,3	9,9	5,8
december-december	%	11,6	7,2	5,4
Arbejdsløshed, ultimo året	%	13,3	12,8	10,9
	<i>ILO-definition</i>			
Offentlig budgetbalance	% af BNP	-1,3	0,1	-1,3
Balance på de løbende poster	% af BNP	4,8	2,3	-10,2
Gæld/eksport	%	47,9	53,1	71,6
Tilstrømning af udenlandske direkte investeringer	% af BNP	1,3	1,0	0,8
<i>Kilde: Kommissionens tjenestegrene, nationale kilder, EBRD</i>				

Som følge af en stram penge- og finanspolitik forblev inflationen begrænset i overgangsperioden. Kun i 1991 - som resultat af prislberaliseringen - og i 1993 - på grund af indførelsen af moms - blev der registreret højere inflationsrater. Siden er inflationen faldet støt og lå på 5,8% i gennemsnit i 1996, hvilket er den laveste inflationsrate for de associerede overgangslande. På grund af den høje indenlandske efterspørgsel og en vis justering af administrerede priser accelererede inflationen imidlertid igen i de første måneder af 1997. Det forventes derfor, at inflationsraten ikke vil fortsætte den nedadgående tendens i 1997.

I skarp modsætning til udviklingen i Den Tjekkiske Republik steg arbejdsløsheden meget hurtigt i Slovakiet efter overgangsperiodens begyndelse. Arbejdsløsheden toppede to gange på 15,2%, i januar 1994 og i januar 1995, men faldt til 12,8% ved udgangen af 1996. I første kvartal 1997 var arbejdsløsheden imidlertid højere end i den samme periode i 1996. Den er fortsat skævt fordelt i landet, og andelen af langtidsledige er høj. Kun en lille del af den høje økonomiske vækst har medført en øget beskæftigelse, hvilket skyldes den høje stigning i arbejdsproduktiviteten.

I det første år efter landets uafhængighed steg det offentlige underskud til 7,6% af BNP som følge af vanskelighederne med at oprette en ny skatteadministration og på grund af, at de fiskale overførsler fra Den Tjekkiske Republik ophørte. De offentlige finanser forbedredes betydeligt i 1994 og udviste næsten ligevægt i 1995, hovedsagelig som følge af, at skatteindtægterne blev højere end forventet på grund af en høj økonomisk vækst. Finanspolitikken blev mere ekspansiv i 1996, og det offentlige underskud forventes at udgøre 1,3% af BNP. I statsbudgettet for 1997 er udgifterne blevet øget yderligere i forhold til tallene for 1996, hvilket resulterer i et højere planlagt underskud for 1997. En væsentlig del af de øgede udgifter vil imidlertid blive anvendt til nødvendige investeringer i infrastruktur.

#### Eksternt

Slovakiet arvede en lille udlandsgæld fra CSFR, og gælden er forblevet relativ lav efter uafhængigheden. Takket være den stabilitetsorienterede økonomiske politik har Slovakiet fået adgang til de private kapitalmarkeder og har opnået investment-grade rating fra de vigtigste kreditvurderingsbureauer.

Som en konsekvens af opløsningen af føderationen faldt den slovakiske eksport til Den Tjekkiske Republik med en tredjedel i 1993. Som følge af neddæmpningen af den indenlandske efterspørgsel og efter en devaluering af korunaen og indførelsen af en 10% tillægsimportafgift - en midlertidig supplerende importskat - ændredes saldoen på de løbende poster hurtigt fra et underskud på over 5% af BNP i 1993 til et overskud på næsten 5% i 1994. Den fortsatte stigning i den indenlandske efterspørgsel i 1996 medførte imidlertid en betydelig forøgelse af importen af forbrugs- og investeringsgoder, samtidig med at eksporten stagnerede, og det resulterede i en hurtig forværring af de løbende poster til et underskud på mere end 10% af BNP.

Udviklingen i de udenlandske valutareserver viser klart den samlede forbedring af betalingsbalancen. Nationalbankens reserver fordobledes næsten i 1995 og repræsenterede 4 måneders import af varer og tjenester sammenlignet med kun 2,4 måneder ved udgangen af 1994. Med forringelsen af de løbende poster er reservestillingen imidlertid forværret betydeligt i de seneste måneder. Uden en betydelig stigning i de udenlandske direkte investeringer kan reservestillingen blive truet på længere sigt, hvis det store løbende underskud opretholdes.

### **Strukturændringer**

#### Udenrigshandelen

Den Slovakiske Republik er en meget åben økonomi med en eksport af varer og tjenester, som repræsenterede 57% af BNP i 1996.

Udenrigshandelen er blevet væsentlig nyorienteret mod de vestlige markeder og særlig mod EU. EU er nu den hurtigst voksende og største handelspartner, der tegner sig for omkring 36% af Slovakiets import og 41% af eksporten. Tyskland tegner sig alene for næsten halvdelen af EU-handelen med Slovakiet. Trods en faldende andel er Den Tjekkiske Republik fortsat det vigtigste land i Slovakiets udenrigshandel, idet den tegner sig for ca. en fjerdedel af importen og næsten en tredjedel af eksporten. En femtedel af importen kommer fortsat fra det tidligere Sovjetunionen, hovedsagelig energi og råvarer, men det tidligere Sovjetunionen aftager mindre end en tiendedel af hele eksporten.

De vigtigste importproduktkategorier er maskiner og udstyr, energi, halvfabrikata og kemiske produkter. Som følge af høje investeringer vokser importen af maskiner og udstyr hurtigst. I 1996 bestod 38,3% af eksporten af halvfabrikata (hovedsagelig stål), 23,2% af maskiner og transportudstyr og 12,4% af kemiske produkter. Eksporten af stål, biler og kemiske produkter domineres respektivt af kun én virksomhed.

#### Arbejdsmarkedet

Efter overgangsprocessens begyndelse voksede arbejdsløsheden i Slovakiet meget hurtigere end i Den Tjekkiske Republik, selv om de makroøkonomiske og strukturpolitiske rammevilkår var de samme under CSFR. Dette kan forklares af Slovakiets større afhængighed af eksport til COMECON-markederne, dets betydelige forsvarsindustri og større afhængighed af billig

import af energi og råvarer fra det tidligere Sovjetunionen, hvilket alt sammen medførte en kraftigere reduktion af beskæftigelsen. Desuden reduceredes den slovakiske arbejdsstyrke ikke så meget som i Den Tjekkiske Republik, fordi arbejdstagerne senere gik på pension end i Den Tjekkiske Republik.

Arbejdsløsheden stabiliseredes, da økonomien kom ind i et opsving i 1994, og begyndte at falde i 1995. Denne positive udvikling er hovedsagelig et resultat af ekstra jobskabelse. Nedgangen i erhvervsfrekvensen er nu stort set afsluttet, efter kvindernes og de ældre arbejdstagers tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Mere end halvdelen af de ubeskæftigede har været uden arbejde i mere end et år. Langtidsledighed er særlig udbredt blandt personer med et lavt uddannelsesniveau. På baggrund af de fortsatte muligheder for en høj forøgelse af arbejdsproduktiviteten kan det forventes, at de fremtidige reduktioner af arbejdsløsheden kun vil ske gradvis.

Reallønnen begyndte at stige igen i 1994. På det seneste har reallønsstigningen sågar oversteget produktivitetstiltagene, hvilket risikerer at skade konkurrenceevnen.

### De offentlige finanser

Udgangssituationen for de offentlige finanser efter uafhængigheden var særlig vanskelig i Slovakiet, fordi omkostningerne ved at etablere en ny stat og en ny administration blev forværret af den fortsatte økonomiske recession, vanskelighederne med at reformere skattesystemet (indførelse af moms) samt det forhold, at de betydelige fiskale overførsler fra føderationen ophørte. Den initiale målsætning om et balanceret budget for 1993 viste sig som følge heraf at være urealistisk, og der blev således registreret et offentligt underskud på 7,6%.

Som følge af en stram udgiftsstyring og højere skatteindtægter end forventet, der skyldtes en høj økonomisk vækst og en forbedret skatteinddrivning, forbedredes de offentlige finanser i 1994 og 1995, således at der registreredes et lille offentligt overskud. Som følge af højere udgifter, hovedsagelig infrastrukturinvesteringer, og en nedsættelse af momssatsen steg underskuddet igen i 1996 og planlægges at blive på næsten 2% af BNP i 1997. I fremtiden er der risiko for, at omstruktureringen af banksektoren kan få negative virkninger på budgettet på grund af, at der muligvis indføres skattefradrag for hensættelser til dårlige lån, eller at staten skal indfri statsgarantier for uerholdelig gæld. Ifølge regeringens program skulle det offentlige underskud imidlertid blive holdt på under 3% af BNP.

Strukturen i statens finanser er ændret betydeligt. På udgiftssiden er subsidier til virksomheder blevet reduceret og socialsikringsordningen flyttet fra statsbudgettet til separate institutioner, som finansieres med socialsikringsbidrag. Socialsikringsudgifterne er relativt høje (omkring en tredjedel af de offentlige udgifter), navnlig til pensioner. På indtægtssiden blev omsætningsafgiften erstattet af en merværdiafgift, og der er indført personlig indkomstskat og selskabsskat. Indtægterne fra de personlige indkomstskatter er stadig lave sammenlignet med andre indtægtskilder.

### Virksomhedssektoren: privatisering og omstrukturering

Den første bølge kuponprivatisering blev afsluttet under CSFR. For at undgå en alt for stor ejerskabsspredning besluttede de slovakiske myndigheder at aflyse anden bølge af kuponprivatiseringen og erstatte den med direkte salg. De fleste virksomheder blev solgt til

ledelsen og arbejdstagerne til favorable priser med mulighed for at udskyde betalingerne over en periode på op til ti år. Generelt har den anden privatiseringsbølge manglet gennemsigthed og blev anset for at være uretfærdig.

Resultaterne i omstruktureringen af virksomheder har ikke været fuldstændig tilfredsstillende i Slovakiet. Ud over en kernegruppe af stærkt rentable virksomheder er der fortsat en relativ stor gruppe af tabsgivende virksomheder, som skal omstruktureres for at overleve. Hovedårsagerne til den utilstrækkelige virksomhedsomstrukturering er statens fortsatte indblanding, en svag banksektor, ineffektive konkursprocedurer og utilstrækkelige udenlandske direkte investeringer. Virksomhederne er følgelig ikke konfronteret med en tilstrækkelig "hård budgetbegrænsning" - virksomhederne har stadig en forventning om, at regeringen eller bankerne vil komme dem til undsætning, hvis de pådrager sig tab.

Myndighederne forsøger at opretholde deres indflydelse på vigtige beslutninger i privatiserede virksomheder, som de anser for strategiske. Skønt forfatningsdomstolen har fjernet det retlige grundlag for obligatorisk udstedelse af "gyldne aktier", som ville have givet regeringen vetoret i vigtige beslutninger, forsøger regeringen at påvirke de nye ejere af de privatiserede virksomheder, således at samme resultat opnås på frivillig basis. Den foreslåede lov om kapitaltilførsel til virksomheder vil desuden øge regeringens indflydelse på strategiske virksomheder i vanskeligheder. Lovudkastet forudsiger muligheder for at sanere eller annullere gæld til staten og bankerne ved hjælp af en hemmelighedsfuld og uigennemsigtig procedure med en betydelig politisk indblanding.

Slovakiet har ikke været i stand til at tiltrække tilstrækkelige udenlandske direkte investeringer, samtidig med at det store problem med dårlig gæld forhindrer de indenlandske banker i at spille en aktiv rolle i finansieringen af omstruktureringen af virksomhederne. De fleste nye ejere af privatiserede virksomheder vil typisk også mangle finansielle midler til investeringer, fordi de allerede måtte investere for at erhverve kontrol over selskabet. Omstruktureringsinvesteringerne kan derfor hovedsagelig kun finansieres med tilbageholdt overskud i virksomhederne, hvilket kun er muligt for enheder, der allerede er rentable. Kun de største af disse rentable virksomheder vil være i stand til at finansiere deres omstruktureringssindsats på de internationale kapitalmarkeder.

Der er kun gjort få fremskridt i implementeringen af en effektiv konkurslovgivning. Den nuværende lov fra 1993 indeholder forligsprocedurer og undtagelser, som bremser for en hurtig og retfærdig procedure. Desuden er domstolene overbebyrdede og uerfarne. Den foreslåede lov om kapitaltilførsel til virksomhederne vil betyde en yderligere hindring for kreditorerne for at anlægge konkurssager, fordi de virksomheder, som udvælges til at blive omstruktureret efter denne lovs bestemmelser, vil blive fritaget for konkurs i den periode, kapitaltilførselsprogrammet gælder.

### **Den finansielle sektor**

Den myndighed, der er ansvarlig for pengepolitikken, er Slovakiets nationalbank, der blev oprettet den 1. januar 1993, og som overtager den tidligere føderale nationalbanks opgaver. Den er uafhængig af regeringen og er ansvarlig for penge- og valutapolitikken såvel som for bankreguleringen og -tilsynet. Rentesaetserne er blevet fuldstændig liberaliseret, og efter ophævelsen af de resterende kreditlofter for enkeltbanker i januar 1996 føres pengepolitikken nu fuldstændigt ved hjælp af indirekte instrumenter. Bankreguleringen og -tilsynet er blevet

gradvis styrket.

Antallet af banker i Slovakiet er steget fra kun 4 ved udgangen af 1991 til 29: 10 uden udenlandske kapitalinteresser, 14 med udenlandske kapitalinteresser og 5 filialer af udenlandske banker. Der er også 10 afdelinger af udenlandske banker. Statens kapitalinteresser, udenlandske kapitalinteresser og den private indenlandske kapital tegner sig for ca. lige store andele i bankernes udstedte kapital. Banksystemet er imidlertid stærkt koncentreret omkring de 3 største banker, der i det væsentlige fortsat er statsejede. De 3 største bankers andele i den samlede långivning og de samlede indlån ligger på henholdsvis ca. 65 og 70%. Det drøftes i øjeblikket, om disse banker skal privatiseres. Det er på det seneste blevet besluttet, at 2 af de vigtigste banker (VUB og IRB) kan privatiseres, men at sparekassen, som stadig tegner sig for det meste af de private indlån, og statsforsikringsselskabet, der er det største forsikringsselskab i Slovakiet, skal forblive statsejet indtil 2003. Det er endnu ikke klart, hvilken metode der vil blive benyttet i forbindelse med privatisering af VUB og IRB, og om udenlandske interesser vil blive opfordret til at deltage i privatiseringsprocessen.

På trods af statens direkte bistand og bankernes egne effektiviseringsbestræbelser er andelen af misligholdte lån fortsat relativ stor, idet lån, der er overforfalden med mindst 3 måneder, næsten repræsenterede en tredjedel af de udestående lån ved udgangen af 1995. Hovedparten af disse dårlige lån findes i statskontrollerede banker, og de fleste debitorer er statsejede virksomheder, som ofte har en statsgaranti. Myndighederne sigter på en gradvis løsning af problemet med dårlig gæld ved at pålægge bankerne, at de skal foretage ekstra hensættelser. Staten har til hensigt at støtte denne proces, men der er endnu ikke blevet truffet beslutning om formen, størrelsen og betingelserne for statens deltagelse i omstruktureringen af bankerne. 73% af risikoen i forbindelse med dårlige lån dækkes nu af hensættelser og reserver, men disse lån er stadig en alt for tung belastning og lægger en betydelig bremse på rentabiliteten i banksektoren. For at understøtte den finansielle stilling er bankerne derfor nødt til at operere med en relativ høj rentemarginal, som begrænser bankernes mulighed for at støtte virksomhederne i deres omstrukturering ved at give billige lån.

Hovedtendensen i bankernes långivning er, at der er et konstant fald i andelen for personlige lån og en stigende andel for erhvervslån. Lån i udenlandsk valuta er også vokset betydeligt i de seneste år, selv om deres andel i den samlede långivning fortsat er relativ lille (omkring 10%). I 1995 var der en stigning i andelen af private låntagere i bankernes samlede lånemasse. I det år tegnede de kortsigtede lån sig for 75% af alle nye lån, som private organisationer optog. Aktieemissioner repræsenterer ikke en alternativ finansieringskilde for selskaberne, mens obligationsemmissioner anvendes mere af virksomhederne til at fremskaffe kapital. Markedet for kort kapital er endnu ikke fuldt udviklet, selv om det kendetegnes ved strukturen og trækene på pengemarkederne i modne markedsøkonomier.

Kapitalmarkederne er fortsat fragmenterede og illikvide, og de lovgivningsmæssige rammevilkår trænger til at blive yderligere udviklet. Den første bølge kuponprivatisering gav impuls til handel med aktier, hvor investeringsprivatiseringsfonde spillede en væsentlig formidlende rolle. Den uventede annullering af den anden bølge kuponprivatisering i 1995 og den mere restriktive regulering af investeringsprivatiseringsfondene reducerede imidlertid markedstilliden betydeligt og begrænsede den yderligere markedsudvikling. Handelen med privatiseringsobligationer, som blev udstedt som en kompensation for de annullerede kuponer, er forblevet marginal som følge af den manglende efterspørgsel og en lovfæstet minimumspris.

## **Den økonomiske og sociale udvikling**

### *Sociale indikatorer*

Indbyggertallet i Slovakiet anslås til 5,4 millioner. Befolkningstilvæksten har været næsten konstant faldende fra 1,8% om året i midten af 1950'erne til mindre end 0,5% i øjeblikket. Denne faldende befolkningstilvækst betyder en gradvis aldring af befolkningen og en stigende andel af befolkningen i den arbejdsdygtige alder. Den gennemsnitlige levetid i 1996 var 68,4 år for mænd og 76,3 år for kvinder.

Uddannelsesniveaet er relativt højt. Uddannelsen på sekundærtrinnet har været koncentreret om erhvervsfaglige og tekniske specialiseringer, som afspejler betydningen af den tunge industri og maskinindustrien i økonomien.

### *Regionale og sektorale skævheder*

Regionale skævheder er specielt markante i Slovakiet, specielt når der tages hensyn til, at det er en relativ lille økonomi. Produktionen er hovedsagelig koncentreret i den vestlige del af landet (Bratislava og nabolandsdistrikterne) og omkring Kosice i det østlige Slovakiet. Som følge heraf er arbejdsløsheden også meget skævt fordelt, fra 4% i Bratislava til mere end 20% i landdistrikterne. En reduktion af de regionale forskelle i arbejdsløsheden bremses af den relativt underudviklede transport- og kommunikationsinfrastruktur i de landlige områder og af en lav geografisk arbejdskraftmobilitet, der tildels er et resultat af knaphed på boliger og dyre boliger i regioner med den højeste økonomiske vækst.

## **2.2 Økonomien set i lyset af medlemskab**

### **Indledning**

Det Europæiske Råd i København i 1993 fastsatte, hvilke betingelser de associerede lande i Central- og Østeuropa skal opfylde for at blive medlemmer af EU. De økonomiske kriterier er:

- en fungerende markedsøkonomi
- evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Disse kriterier er indbyrdes afhængige. For det første vil en fungerende markedsøkonomi bedre kunne klare konkurrencepresset. For det andet er det fungerende marked i forbindelse med medlemskab af EU det indre marked. Et EU-medlemskab, der ikke indebærer integrering i det indre marked, giver ingen økonomisk mening, hverken for Slovakiet eller dets handelspartnere.

Tilslutning til *EU's regelværk*, specielt reglerne vedrørende det indre marked, er således afgørende for et ansøgerland, som permanent skal påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab. Denne uigenkaldelige forpligtelse er nødvendig for at give sikkerhed for, at alle dele af det udvidede EU-marked vil fortsætte med at fungere efter fælles regler.

Evnen til at tilslutte sig *EU's regelværk* har flere dimensioner. På den ene side skal Slovakiet kunne påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab på en sådan måde, at det indre marked fungerer uproblematisk og retfærdigt. På den anden side forudsætter Slovakiets evne til at høste det fulde udbytte af konkurrencepresset på det indre marked, at de

grundlæggende økonomiske forhold er gunstige, og at den slovakiske økonomi er præget af fleksibilitet og råder over tilstrækkelig menneskelig og fysisk kapital, især infrastruktur. Hvis disse forhold ikke er til stede, vil konkurrencepresset efter al sandsynlighed blive opfattet som for intenst i visse dele af samfundet, og der vil lyde krav om protektionistiske foranstaltninger, som, hvis de blev gennemført, ville trække tæppet væk under det indre marked.

Et ansøgerlands evne og vilje til at tilslutte sig og gennemføre *EU's regelværk* har afgørende betydning, fordi omkostningerne og fordelene ved at gøre det kan være ulige fordelt over tiden og på erhvervssektorer og samfundsgrupper. En bred konsensus om, hvilke ændringer i den økonomiske politik EU-medlemskab nødvendiggør, og en målbevidst gennemførelse af økonomiske reformer på trods af pres fra interessegrupper mindsker risikoen for, at et land ikke er i stand til at påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab.

For de offentlige myndigheder kræver EU-medlemskab administrativ og retlig kapacitet til at omsætte og gennemføre den brede vifte af teknisk lovgivning, der er nødvendig for at fjerne hindringerne for den frie bevægelighed inden for EU og derved sikre det indre markeds funktion. Disse aspekter behandles i senere kapitler. For den enkelte virksomhed er virkningen for konkurrenceevnen af at tilslutte sig *EU's regelværk* afhængig af dens evne til at tilpasse sig de nye økonomiske forhold.

### **En fungerende markedsøkonomi**

En markedsøkonomi forudsætter, at ligevægten mellem udbud og efterspørgsel findes ved markedskræfternes frie spil. Der foreligger en fungerende markedsøkonomi, når retssystemet, herunder reguleringen af ejendomsretten, er på plads og er i stand til at håndhæve retslige afgørelser. En markedsøkonomi fremmes og forbedres af makroøkonomisk stabilitet og konsensus om hovedlinjerne i den økonomiske politik. En veludviklet finansiel sektor og det forhold, at der ikke findes væsentlige hindringer for markedsadgang og markedsudtræden, bidrager til at effektivisere den måde, en økonomi fungerer på. Gode fremskridt i implementeringen af Europaaftalen skulle også bidrage til at konsolidere markedsøkonomiens virkemåde.

Slovakiet har implementeret de fleste af de nødvendige reformer for at etablere en markedsøkonomi. Prissystemet er blevet liberaliseret, allokeringsbeslutningerne er blevet decentraliseret af den næsten fuldendte privatiseringsproces, og der er indført et uafhængigt retssystem, der ved flere lejligheder har vist, at det er i stand til at beskytte ejendomsretten. Generelt er der ikke væsentlige juridiske barrierer for at komme ind på markedet. Økonomien kendetegnes også af en tilfredsstillende holdbar makroøkonomisk stabilitet, herunder områdets laveste inflationsrate, der giver de økonomiske agenter mulighed for at kunne operere med en tilstrækkelig lang planlægningshorisont.

Ved en række lejligheder har de slovakiske myndigheder ikke desto mindre anvendt ikke-markedsbaserede mekanismer i prisdannelsen og ressourceallokeringen. Eksempler herpå er den meget ringe andel af statsvirksomheder, der er solgt på konkurrencemæssige vilkår i privatiseringsprocessen, fastsættelse af en minimumspris for salget af privatiseringsobligationer og regeringens bestræbelser på at opretholde kontrol med virksomheder, der anses for at have strategisk betydning. Dette er klart indikationer på, at der fortsat er behov for at styrke markedsøkonomiens virkemåde.

Et begrænset antal priser - hovedsagelig energi, nogle offentlige tjenester og huslejer - er fortsat administreret og det forvrider de relative priser. Reguleringen af priserne på offentlige tjenester kan anses for at ligge på linje med den eksisterende praksis i medlemsstaterne. Den fortsatte subsidiering af husholdningernes energiforbrug har imidlertid negative virkninger på energieffektiviteten og handelsbalancen. Reguleringen af huslejerne øger koncentrationen af den økonomiske aktivitet i visse områder og reducerer de fortsatte investeringer i boligbyggeri. Den mere restriktive prislov fra 1996 kunne desuden bruges til at kontrollere normale eller sæsonbestemte prissvingninger og kunne således forvride markedsprisernes rolle.

En stærk og stabil finansiel sektor er et væsentligt element i en fungerende markedsøkonomi. Der er fortsat betydelige omstrukturingsproblemer, der skal løses i den slovakiske finansielle sektor, f.eks. den store andel af dårlige lån og den dominerende stilling, som et begrænset antal statsejede banker indtager på markedet. Sektoren er derfor endnu ikke fuldt ud i stand til at udfylde sin formidlende rolle. Kapitalmarkederne er desuden fortsat illikvide og fragmenterede, og der er stadig behov for at forbedre reguleringen af dem. Disse problemer reducerer økonomiens effektivitet, men det finansielle system er tilstrækkeligt udviklet til ikke at hindre, at økonomien fungerer normalt.

I en række vigtige sektorer (stål, banker, petrokemi) er der kun en ganske lille indenlandsk konkurrence, fordi hovedparten af produktionen ofte er koncentreret på en enkelt virksomhed. Få virksomheders dominerende markedsstilling kan være en hindring for, at der oprettes nye virksomheder i disse sektorer. Handelssystemet er dog tilstrækkeligt åbent til, at udenlandsk konkurrence kan sikre en konkurrencemæssig adfærd på det indenlandske marked.

Der er kun gjort små fremskridt i implementeringen af en effektiv konkurslovgivning. Den nuværende lovgivning indeholder forligsprocedurer og undtagelser, som bremser en hurtig og retfærdig procedure. Desuden er domstolene overbelastede og uerfarne. Den foreslåede lov om kapitaltilførsel til virksomhederne vil skabe en ny hindring for kreditorernes mulighed for at indlede konkurssager, fordi de virksomheder, som udvælges til at blive omstruktureret efter denne lovs bestemmelser, ikke vil kunne erklæres konkurs i kapitaltilførselsprogrammets løbetid.

### **Evnen til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne**

Her nogle år forud for et eventuelt medlemskab - og inden Slovakiet har vedtaget og gennemført størstedelen af fællesskabsretten - er det vanskeligt at danne sig en endelig opfattelse af landets evne til at opfylde dette kriterium. Der er imidlertid en række karakteristiske træk ved Slovakiets udvikling, som giver et fingerpeg om landets sandsynlige evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Dette forudsætter en stabil makroøkonomisk ramme, inden for hvilken de enkelte erhvervsdrivende kan træffe beslutninger på en forholdsvis sikker baggrund. Der skal være et tilstrækkeligt grundlag af menneskelige og fysiske ressourcer, herunder infrastruktur, således at de enkelte virksomheder får mulighed for at ruste sig til at modstå det øgede konkurrencepres på det indre marked. Virksomhederne må investere for at styrke effektiviteten, så de både kan konkurrere på hjemmemarkedet og udnytte de stordriftsfordele, der følger med adgangen til det indre marked. Denne evne til at tilpasse sig vil blive større, jo mere virksomhederne får adgang til investeringskapital, jo bedre arbejdskraften er uddannet, og jo mere nyskabende de er.



Endvidere vil en økonomi være bedre i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, hvis den forud for tiltrædelsen har opnået en høj grad af økonomisk integration med Unionen. Jo mere integreret et land allerede er i Unionen, desto færre yderligere omstruktureringer skal der foretages i forbindelse med medlemskabet. Graden af økonomisk integration afhænger både af udbuddet og mængden af varer, der indgår i samhandelen med medlemsstaterne. De direkte fordele ved adgangen til det indre marked kan desuden være større i sektorer, hvor der er et ret stort antal små virksomheder, idet disse påvirkes forholdsvis mere af handelshindringer.

Den slovakiske økonomi har en række vigtige aktiver, der kan sætte landet i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne på det indre marked. Økonomien er stabiliseret og hastigt voksende, mens lønomkostningerne stadigt er relativt lave, og befolkningen er veluddannet. Den centrale beliggenhed i krydset, hvor nord-syd-korridoren og vest-øst-korridoren i det transeuropæiske netværk (TEN) skærer hinanden, kunne også udnyttes til at udvikle en konkurrencedygtig tjenestesektor, hvis der gennemføres tilstrækkelige investeringer i disse korridorer.

Slovakiet har også været i stand til at nyorientere sin eksport mod de vesteuropæiske markeder efter tabet af de traditionelle eksportmarkeder som følge af COMECON's sammenbrud og opløsningen af føderationen med Den Tjekkiske Republik. De høje vækstrater i handelen med EU i de seneste år er ikke blot et tegn på, at i det mindste en række slovakiske virksomheder er tilstrækkeligt konkurrencedygtige til at eksportere til EU, men også tegn på, at de er i stand til at producere varer, der opfylder det indre markeds regler og bestemmelser.

En anden indikator for konkurrenceevnen er virksomhedernes evne til at tilpasse sig. Selv om de traditionelt vigtige industrivirksomheder inden for stålsektoren og den petrokemiske sektor nu er i stand til at levere basisprodukter af en god kvalitet til konkurrencemæssige priser, er vækstpotentialet inden for disse sektorer begrænset på baggrund af den eksisterende overskudskapacitet i Europa. Den kemiske sektor og metalindustrien er også teknisk avanceret og internationalt konkurrencedygtige. Andre sektorer, f.eks. tekstilindustrien og den vigtige forsvarsindustri, står over for en betydelig omstrukturingsindsats for at kunne overleve. Det vil generelt være nødvendigt med yderligere investeringer i alle sektorer for at modernisere og omstrukturere produktionskapaciteten og for at tilpasse den med henblik på at opfylde kravene i *EU's regelværk*. Det vil være nødvendigt at gøre en indsats for at diversificere over mod lettere samleindustrier og tjenester, som mere ligger på linje med Slovakiets naturlige faktorudrustning. Slovakiets nuværende evne til at innovere og diversificere produktionen bremses imidlertid af begrænsede udgifter til forskning og udvikling. Import af færdigheder og teknologi fra udlandet er også fortsat begrænset på grund af utilstrækkelige udenlandske direkte investeringer.

Diversifikation og omstrukturingsindsatsen kunne bremses af mangel på investeringskapital. Slovakiet har hidtil ikke været i stand til at tiltrække tilstrækkelige udenlandske direkte investeringer, mens den indenlandske finansielle sektors finansieringskapacitet begrænses af problemet med uerholdelige fordringer. De fleste nye ejere af privatiserede virksomheder vil typisk også mangle finansielle midler til investering, da de allerede måtte investere for at erhverve kontrol over selskabet. Omstrukturingsinvesteringer skal derfor hovedsagelig finansieres med tilbageholdt indtjening i virksomhederne, hvilket kun er muligt for enheder, der allerede er rentable. Kun de største af disse rentable virksomheder er i stand til at finansiere deres omstrukturingsindsats via de internationale kapitalmarkeder. En

omstrukturering af den finansielle sektor, eventuelt i tilknytning til en vis form for ny kapitaltilførsel, er derfor en væsentlig betingelse for at støtte omstruktureringen af virksomhederne generelt, men i særdeles i de små og mellemstore virksomheder, som ikke har let adgang til de internationale kapitalmarkeder. I betragtning af begrænsningerne på statens budget er en sådan kapitaltilførsel til den finansielle sektor sandsynligvis kun mulig i kombination med dens privatisering. Udenlandsk deltagelse i privatiseringsprocessen forekommer at være væsentlig for at tilføre sektoren de nødvendige færdigheder og den nødvendige kapital.

Slovakiet kunne principielt løse sine udestående økonomiske problemer tilstrækkeligt hurtigt til, at det kunne blive blandt de første associerede lande til at blive medlem af EU. Der er imidlertid usikkerhed om, hvorvidt disse strukturproblemer vil blive tacklet hurtigt, og om, hvorvidt det vil ske på en gennemsigtig måde med anvendelse af markedsmekanismer, som er forenelige med reglerne for det indre marked. Grunden til denne tvivl er den, at den økonomiske politik i de seneste år har været karakteriseret ved manglende forudsigelighed og gennemsigthed. De tydeligste eksempler herpå kan findes i privatiseringsprocessen, hvor det andet kuponprogram uventet blev annulleret, hvor investeringsprivatiseringsfondenes rolle pludseligt blev ændret (hvilket medførte betydelige tab for disse fonde), og hvor privatiseringen af de vigtigste banker blev bebudet og udsat adskillige gange. Den foreslåede lov om kapitaltilførsel til virksomheder kendetegnes også af manglende gennemsigthed, fordi valget af de virksomheder, der omfattes af denne lovgivning, er undergivet politisk indflydelse. Desuden benytter de slovakiske myndigheder fortsat ofte ikke-markedsmæssige mekanismer i prisdannelsen eller ressourceallokeringen.

Der mangler fortsat tilstrækkeligt overbevisende resultater med hensyn til sammenhængende økonomiske reformer. Hvis de slovakiske myndigheder bebudede og implementerede et omfattende, gennemsigtigt og markedsorienteret mellemfristet strukturreformprogram, ville det hjælpe til at tiltrække den nødvendige støtte fra udenlandske investorer og sætte den slovakiske økonomi i stand til at blive tilstrækkeligt konkurrencedygtig til at klare konkurrencen på det indre marked på tiltrædelsestidspunktet.

### **Udsigter og prioriteter**

Den Slovakiske Republiks økonomiske politik har hidtil ikke været ført med udgangspunkt i et velformuleret mellemfristet program. Der findes dokumenter om nogle aspekter af den økonomiske politik (pengepolitik, industripolitik, osv.), men de dækker hovedsagelig det korte sigt og er ikke integreret i en generel plan. Inden for rammerne af associeringsudvalget for økonomiske spørgsmål har de slovakiske myndigheder imidlertid erklæret, at de er villige til at udarbejde en omfattende mellemfristet stabiliserings- og moderniseringsstrategi. Dette ville hjælpe til at fastlægge prioriteringen af de fremtidige reformer med henblik på at tackle de resterende økonomiske vanskeligheder.

I de første år efter uafhængigheden gjorde Slovakiet bemærkelsesværdige fremskridt i den makroøkonomiske stabilisering. Blandt de associerede centraleuropæiske lande havde Slovakiet i 1995 og 1996 én af de højeste BNP-vækstrater kombineret med den laveste inflationsrate i regionen. De løbende poster udviste et overskud i 1995, men den fortsat høje indenlandske efterspørgsel efter forbrugs- og investeringsgoder resulterede i et stort underskud i 1996. Accelerationen i inflationen i første kvartal 1997 og det store løbende underskud er klare tegn på, at økonomien nu er ved at blive overophedet. For at sikre fortsat

stabilitet i økonomien er der brug for, at den makroøkonomiske politik bliver tilstrækkelig restriktiv, og at den bliver godt samordnet. Herudover skal de makroøkonomiske faktorer, såsom graden af omstrukturering i bank- og virksomhedssektoren, også forbedres. Der kan nemlig kun fastholdes en ikke-inflationær høj vækst, hvis økonomiens konkurrenceevne øges tilstrækkeligt.

Da vanskelighederne med at etablere en ny stat og en ny administration var overvundet, blev det offentlige budgetunderskud hurtigt reduceret, og der blev sågar registreret et lille overskud i 1995. Der blev imidlertid ført en mere ekspansiv finanspolitik i 1996 som følge af, at indtægterne blev lavere end forventet, og at der var behov for højere offentlige investeringer. På grund af budgetomkostningerne i forbindelse med omstruktureringen i virksomheds- og banksektoren forventes det offentlige underskud at stige i de kommende år. Det opadgående pres på udgifterne kunne lettes ved, at de sociale udgifter kun går til de personkategorier, der virkelig har brug for hjælp. Fuldendelsen af prisliberaliseringen ville også give mulighed for yderligere at reducere subsidierne til virksomhederne.

Selv om arbejdsløsheden har været faldende i de seneste år, vil den høje arbejdsløshed og den betydelige regionale variation i arbejdsløsheden fortsætte med at belaste den fremtidige økonomiske og budgetmæssige udvikling. Selv om arbejdsløshedsproblemet ikke kan løses på én gang, kunne jobskabelsen accelereres ved at støtte oprettelse af små og mellemstore virksomheder, skabe et mere fleksibelt arbejdsmarked, begrænse skattebyrden på lønomkostningerne ved at opstramme adgangen til socialsikringsprogrammer og ved at tillade større regionale lønforskelle til fremme af mobiliteten mellem regionerne.

For at sikre en holdbar økonomisk vækst har Slovakiet brug for en fortsat omstrukturering i virksomhedssektoren og i den finansielle sektor. Da det er valgt at gå gradvis til værks med hensyn til at løse problemet med dårlig gæld, vil banksektoren ikke blive i stand til at blive en afgørende finansieringskilde for omstruktureringen af virksomhederne på kort sigt. Omstruktureringen forudsætter kapital fra udlandet eller skal finansieres ved hjælp af midler, som genereres internt i virksomhederne. De udenlandske direkte investeringer har hidtil været begrænset på grund af manglende tillid til de politiske beslutningstageres markedsorientering. Endvidere vil omstruktureringen sandsynligvis ikke blive fremmet af regeringens fortsatte bestræbelser på at bevare indflydelsen i de allerede privatiserede virksomheder og af de uigennemsigtige procedurer i den foreslåede lov om kapitaltilførsel til virksomhederne.

Slovakiet har indført de fleste af de reformer, der er nødvendige for at etablere en markedsøkonomi. Prissystemet er liberaliseret og med den fremskredne privatiseringsproces er allokeringstilbudene blevet decentraliseret. Den restriktive prislovgivning indført i 1996 og den foreslåede lov om kapitaltilførsel til virksomhederne er imidlertid et markant tilbageskridt for markedsmekanismerne. En styrkelse af den finansielle sektor er nødvendig og fremskridt i reguleringen af konkursbehandlinger og kapitalmarkedet er påtrængende.

Slovakiet skulle være i stand til at modstå konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen på mellemlangt sigt, men det vil kræve mere gennemsigtige og markedsbaserede politikker. Økonomien har i flere år vokset hastigt, og inflationen har samtidig holdt sig på et lavt niveau. Landet har lave lønomkostninger og en veluddannet arbejdsstyrke. Omstruktureringen af virksomhederne har imidlertid været langsommelig og det underminerer gradvist den økonomiske vækst og balancen i forhold til udlandet. Det lave niveau for direkte udenlandske investeringer afspejler disse strukturelle problemer, som nødvendigvis må tackles omgående

og på en gennemsigtig måde.

### **2.3 Generel vurdering**

Slovakiet har indført de fleste af de reformer, der er nødvendige for at etablere en markedsøkonomi. Prissystemet er blevet liberaliseret, og den fremskredne privatiseringsproces har decentraliseret allokeringens beslutninger. Alligevel blev der indført en restriktiv prislov i 1996, og lovudkastet om kapitaltilførsel til virksomhederne kunne blive et afgørende tilbageskridt i forhold til markedsmekanismerne. Den finansielle sektor trænger til at blive styrket, og der er behov for fremskridt i reguleringen af konkursprocessen og kapitalmarkederne.

Slovakiet skulle være i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU på mellemlang sigt, men det vil kræve mere gennemsigtige og markedsbaserede politikker. I en årrække er økonomien vokset hurtigt med lav inflation. Landet har lave lønomkostninger og en veluddannet arbejdsstyrke. Omstruktureringen af virksomhederne er imidlertid gået langsomt, hvilket gradvis underminerer den økonomiske vækst og den eksterne balance. Det lave niveau for udenlandske direkte investeringer afspejler disse strukturproblemer, som der er behov for at tackle hurtigt og på en gennemsigtig måde.

### **3. Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**

Det Europæiske Råd i København anførte blandt kriterierne for tiltrædelse “evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, herunder tilslutning til målene for politisk, økonomisk og monetær union”.

Slovakiet har med sin ansøgning om medlemskab på basis af traktaten uden forbehold accepteret Unionens grundlæggende mål, også dens politikker og instrumenter. I dette kapitel gennemgås Slovakiets evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, dvs. de retlige og institutionelle rammer, der går under betegnelsen Fællesskabets regelværk, på grundlag af hvilke Unionen realiserer sine mål.

Med Unionens udvikling er regelværket gradvis blevet mere tyngende og udgør en større udfordring for fremtidige tiltrædelser, end det var tilfældet tidligere. Slovakiets evne til at gennemføre regelværket vil være af central betydning for dets evne til at fungere hensigtsmæssigt inden for Unionen.

I de følgende afsnit undersøges på hvert hovedområde af Unionens virksomhed den nuværende og fremtidige situation i Slovakiet. Udgangspunktet for beskrivelsen og analysen er et kort sammendrag af Fællesskabets regelværk med angivelse af bestemmelserne i Europaaftalen og hvidbogen, hvor de er relevante. Endelig gives der for hvert aktivitetsområde en kort vurdering af Slovakiets evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab på mellemlang sigt.

### **3.1 Det indre marked uden grænser**

Det indre marked defineres i traktatens artikel 7A som et område uden indre grænser med fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital. Grundlaget for det indre marked, som er af afgørende betydning for integrationsprocessen i Fællesskabet, er en åben markedsøkonomi med konkurrence og økonomisk og social samhørighed.

En effektiv virkeliggørelse af de friheder, der er nedfældet i traktaten, forudsætter ikke blot overholdelse af så vigtige principper som ikke-forskelsbehandling og gensidig anerkendelse af nationale regler, således som disse principper er blevet præciseret gennem Domstolens retspraksis, men også en samtidig og effektiv håndhævelse af en række specifikke fælles bestemmelser. Formålet med disse specifikke bestemmelser er bl.a. at sikre den offentlige sikkerhed og sundhed, miljø- og forbrugerbeskyttelse, forbrugernes tillid til servicesektoren og, at personer, der udøver visse specialerhverv, har de rette kvalifikationer, samt i givet fald at indføre eller samordne visse regulerings- og tilsynsordninger. Al kontrol og systematisk efterprøvning, som er nødvendig for at sikre en korrekt anvendelse af reglerne, skal finde sted inden for selve markedet og ikke ved grænseovergangene.

Det er vigtigt, at EF-lovgivningen indarbejdes effektivt i national ret, men det er endnu vigtigere at den i praksis håndhæves korrekt af medlemsstaternes administration og domstole, og at den overholdes af virksomhederne. Dette er forudsætningen for at skabe den gensidige tillid, som er nødvendig for at det indre marked kan fungere tilfredsstillende.

Dette kapitel bør læses i sammenhæng med bl.a. kapitlerne om socialpolitik, miljø, forbrugerbeskyttelse og sektorpolitik.

#### **De fire friheder**

Ansøgerlandene overtager gradvis Fællesskabets regelværk:

- Associeringsaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater og Slovakiet trådte i kraft den 1. februar 1995. Hvad angår de fire friheder og indbyrdes tilnærmelse af lovgivningerne er der i aftalen fastsat en øjeblikkelig eller trinvis fastlæggelse af et vist antal forpligtelser, gensidige og ikke-gensidige, vedrørende bl.a. etableringsret, national behandling, frihandel, intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb.

- I retningslinjerne i hvidbogen (KOM (95) 163 endelig udg.), som Kommissionen forelagde i 1995 med henblik på at hjælpe ansøgerlandene med at forberede deres integration i det indre marked, afgrænses det nærmere, hvilke bestemmelser der er tale om; der udpeges emner og "nøgleområder", som direkte berører den frie bevægelighed for varer, tjenesteydelser, kapital og personer, og der gøres rede for, hvilke vilkår der skal være opfyldt for, at bestemmelserne herom kan betragtes som opfyldt, herunder de retlige og organisatoriske strukturer. Der gennemgås 23 områder, hvor EU har beføjelser; bestemmelsernes gennemførelse fordeles på to faser alt efter, hvor højt de prioriteres, og der fastlægges et arbejdsprogram for perioden forud for tiltrædelsen. Der er oprettet et Kontor for Informationsudveksling om Faglig Bistand (TAIEX) med det formål at yde supplerende og målrettet faglig bistand på de lovgivningsområder, der er omfattet af hvidbogen. Kontoret har for nylig oprettet en lovgivningsdatabase.

- Optagelse i EU indebærer for ansøgerlandene, at de må overtage og iværksætte hele Fællesskabets regelværk. Det skal i den forbindelse understreges, at den handlingsplan for det

indre marked, som blev forelagt for Det Europæiske Råd i Amsterdam, indeholder en prioritering af, hvilke foranstaltninger der må gennemføres for at det indre marked kan fungere tilfredsstillende med femten medlemslande og en fælles valuta. Dette indebærer nødvendigvis en videreudvikling af Fællesskabets regelværk.

#### - **De generelle rammer**

Virksomhederne skal kunne udøve deres aktiviteter på grundlag af fælles regler uanset aktivitetsområde. Sådanne fælles regler er vigtige, fordi de fastlægger de generelle rammer for, hvorledes økonomien fungerer, og dermed de generelle konkurrencevilkår. Dette område omfatter ud over konkurrencereglerne (virksomheder og offentlig støtte) skatte- og afgiftsbestemmelserne, som behandles i et andet afsnit i udtalelsen, åbningen af markedet for bygge- og anlægsarbejder, indkøb og tjenesteydelser, harmonisering af reglerne for intellektuel ejendomsret (herunder Europa-patentet), harmonisering af selskabsretten og reglerne for regnskabsføring, beskyttelse af personoplysninger samt henvisning af sagsanlæg og gensidig anerkendelse af retsafgørelser (konventioner på grundlag af traktatens artikel 220).

#### **Sammendrag**

Offentlige indkøb er reguleret ved *lov om køb af varer og tjenesteydelser og offentlige anlægsarbejder*. Den blev vedtaget i 1993, men er siden blevet ændret. Ministeriet for bygge- og anlægsarbejder er ansvarligt for forvaltningen af de forskellige aspekter af denne politik.

Hvad angår den intellektuelle og industrielle ejendomsret, skal det nævnes, at Slovakiet har undertegnet TRIPs (handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder), og at denne aftale har været i kraft siden den 1. januar 1996. Der er oprettet et kontor for industrielle ejendomsrettigheder. Anliggender i forbindelse med intellektuelle ejendomsrettigheder henhører under kulturministeriet.

Selskabslovgivningen er fastlagt i en række forskellige statutter, bl.a. i handelsloven. Der findes en række forskellige selskabsformer i Slovakiet, bl.a. offentlige erhvervsdrivende selskaber, anpartsselskaber og aktieselskaber. Pr. 31. marts 1997 var der registreret 2957 aktieselskaber og 34 495 anpartsselskaber. Kun aktieselskaber kan rejse kapital ved at udstede aktier, og aktionærerne menes at være beskyttet i denne forbindelse. Loven indeholder krav om minimumskapital. Kreditorer nyder tilsyneladende en vis minimal beskyttelse. Der findes et handelsregister med de vigtigste oplysninger om erhvervsdrivende selskaber. Alle kan få adgang hertil mod betaling af en mindre afgift. Erhvervsdrivende selskaber er forpligtet til at anmelde eventuelle ændringer i deres forhold. Oplysninger om ikke-erhvervsdrivende selskaber opbevares i inderigsministeriet eller i centraladministrationens distriktskontor.

Selskabernes årsregnskaber er reguleret ved *Lov om regnskabsføring* (1991). Konsoliderede regnskaber er omfattet af et regulativ fra finansministeriet (1993). Det er ikke klart, hvordan der fastsættes regnskabsstandarder. Revisionskammeret regulerer revisorers position og arbejde på grundlag af *Lov om revision* (1992).

Fysiske personers fundamentale rettigheder er nedfældet i Slovakiets grundlov og i lov 256/1992 om beskyttelse af personoplysninger.

#### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiets lovgivning om offentlige indkøb bygger til dels på samme fundamentale principper som EF's bestemmelser om offentlige indkøb. Lovgivningen er imidlertid uklar og udetaljeret,



hvilket gør, at den ikke fuldt ud opfylder alle krav i EF's direktiver. Dette gælder ikke mindst med hensyn til offentlige forsyningsselskaber (energi, telekommunikation, vand og transport). Det er endvidere endnu ikke afklaret, om de gældende bedømmelsesprocedurer fungerer tilstrækkeligt hurtigt og effektivt. I den gældende lovgivning er der ikke fastsat nogen præferencebehandling af slovakiske leverandører, og Europaaftalernes krav er derfor mere end opfyldt. Regeringen har planer om at ændre den nuværende lovgivning om offentlige indkøb i løbet af 1997, således at den bringes helt i overensstemmelse med EF's direktiver.

Hvad angår de intellektuelle og industrielle ejendomsrettigheder har Slovakiet endnu ikke etableret et beskyttelsesniveau svarende til EF's, jf. artikel 67 i Europaaftalen. I begyndelsen af 1997 blev der forelagt en ansøgning om optagelse i München-konventionen om tildeling af patenter.

Den varemærkelovgivning, der blev vedtaget den 1. marts 1997, er i fuld overensstemmelse med EF's lovgivning ifølge de slovakiske myndigheders oplysninger, men for så vidt angår patenter og lovgivningen om halvledere er der kun delvis overensstemmelse. Det forventes, at man i løbet af 1997 vil vedtage bestemmelser om ophavsret, svarende til EF's lovgivning. De slovakiske myndigheder forventer, at der inden år 2000 vil være skabt fuld overensstemmelse med alle bestemmelser vedrørende industrielle og intellektuelle ejendomsrettigheder.

Spørgsmålet om en effektiv implementering og håndhævelse vil fortsætte med at give anledning til bekymring over en mellemlang periode på grund af de involverede myndigheders manglende erfaring og de nuværende svagheder i landets interne kontrol og grænsekontrollen.

I henhold til de oplysninger om selskabslovgivningen, som er forelagt af de slovakiske myndigheder, skulle loven om erhvervsdrivende selskaber være i overensstemmelse med 1. og 2. direktiv. Med hensyn til lovgivningen om andre former for selskaber og 3., 11. og 12. direktiv, forstås det, at man er i færd med at gennemgå hele lovgivningen, og at disse bestemmelser vil være fuldt harmoniseret senest år 2000.

Det forventes, at loven om regnskabsføring og loven om revision vil blive ændret i løbet af første kvartal af 1998. Bestemmelserne om konsoliderede regnskaber påregnes ændret i løbet af andet halvår af år 2000. Hensigten med disse ændringer er at bringe lovgivningen i fuld overensstemmelse med 4., 7., og 8. direktiv, men der foreligger endnu ikke lovforslag herom. Der er konstateret visse overgangsproblemer i forbindelse med den praktiske implementering af de nye bestemmelser, bl.a. er der mangel på kvalificerede regnskabsførere og revisorer, og det bliver nødvendigt med en kraftig indsats, hvis disse problemer skal løses inden for en mellemlang tidshorisont.

Den nuværende lovgivning om dataskyttelse opfylder ikke kravene i EF's rammedirektiv. Lovgivningen må ændres, bl.a. ved oprettelse af en uafhængig myndighed, som skal føre tilsyn med, hvordan lovgivningen føres ud i livet. Der er opstillet et lovforslag, som tager sigte på at skabe overensstemmelse med EF's direktiv, og de slovakiske myndigheder forventer, at der inden for en mellemlang tidshorisont vil blive vedtaget og iværksat bestemmelser på dette felt. Slovakiet har endnu ikke tiltrådt Europarådets konvention nr. 108 om dataskyttelse.

Hvad angår civilretsspørgsmålet, skal det anføres, at Slovakiet endnu ikke er blevet opfordret til at tiltræde Lugano-konventionen om retternes kompetence og fuldbyrdelse af retsafgørelser i civile sager, herunder handelssager. Noget sådant forudsætter, at konventionens nuværende signatarstater først konstaterer, at der er sket fremskridt med hensyn til beskyttelsen af de

civile rettigheder.

### **Konklusion**

Slovakiet er i gang med at gennemføre forskellige vigtige foranstaltninger til opfyldelse af bestemmelserne i Europaaftalen og anbefalingerne i hvidbogen, bl.a. inden for selskabslovgivning, offentlige indkøb og industriel ejendomsret. På samtlige disse områder er det påkrævet med ny eller ændret lovgivning, hvis der skal skabes fuld overensstemmelse.

Hvad angår offentlige indkøb og den intellektuelle og industrielle ejendomsret, kræves der en kraftig indsats inden for implementering og håndhævelse, hvis man skal sikre en effektiv gennemførelse af lovgivningen.

De oplysninger, der indtil nu er forelagt vedrørende regnskabsføring og revision, er ikke tilstrækkelige til, at der kan foretages en detaljeret bedømmelse af, om disse felter er i overensstemmelse med Fællesskabets regelværk, eller af hvilke udsigter Slovakiet har til at nå dette mål, omend tidsplanen for reform virker fornuftig. Slovakiet har allerede flere års erfaring med håndhævelsen af databeskyttelseslovgivningen, men der er stadig behov for forbedringer med hensyn til lovgivnings- og implementeringsstrukturer.

#### **- Fri bevægelighed for varer**

Fri bevægelighed for varer kræver, at foranstaltninger, der medfører begrænsninger for samhandelen, afskaffes, dvs. ikke blot told og kvantitative begrænsninger, men også alle foranstaltninger med tilsvarende virkning, herunder foranstaltninger, der direkte eller indirekte gælder for nationalt fremstillede eller importerede varer, og som har protektionistiske virkninger. Da de tekniske krav ikke er harmoniseret, må varer sikres fri bevægelighed ved, at man baserer sig på princippet om gensidig anerkendelse af nationale regler og princippet om, at nationale krav ikke må være strengere end, hvad der er nødvendigt for at realisere det tilstræbte mål, jf. principperne i EF-Domstolens "Cassis de Dijon"-dom.

Med henblik på harmoniseringen har Det Europæiske Fællesskab udviklet en såkaldt "ny metode", der bygger på en fin balance mellem offentlige og private autonome organer; heri spiller EF-lovgivningen og europæiske standarder en særlig supplerende rolle. I EF-lovgivningen fastsætter man ikke tekniske løsninger, men blot hvilke fundamentale krav varer skal opfylde. Man går ud fra at varer, der er fremstillet i overensstemmelse med europæiske standarder, uden videre opfylder disse krav; de europæiske standarder er imidlertid ikke den eneste garanti for, at varen opfylder bestemmelserne. Den "nye metode" anvendes sammen med den "globale metode" for varecertificering, der er bestemmende for hvilke varer der kan få CE-mærkning. For andre varer såsom lægemidler, kemikalier, motorkøretøjer og levnedsmidler følger EF-direktiverne det sædvanlige mønster for lovgivningsbestemmelser, dvs. med fuldt udspecificerede bestemmelser.

Fri bevægelighed for varer forudsætter endvidere, at en række EF-harmoniseringsforanstaltninger omsættes i national lovgivning. I denne forbindelse er det meget vigtigt med en korrekt gennemførelse af harmoniseringsreglerne for beskyttelse af sikkerhed og sundhed, hvilket forudsætter, at både virksomheder og administrationer indfører passende ordninger og en passende organisation.

Af de tværgående direktiver, der er absolut nødvendige for, at et marked uden grænser kan fungere effektivt, skal bl.a. nævnes direktivet om produktsikkerhed i almindelighed og

direktivet om produktansvar. Bestemmelserne om produktsikkerhed i almindelighed gøres der rede for i afsnittet om forbrugerbeskyttelse.

De specifikke bestemmelser om landbrugsprodukter (overholdelse af veterinær- og plantesundhedsstandarder) er behandlet nærmere i landbrugsafsnittet.

### **Sammendrag**

Slovakiet har liberaliseret sine pris-, handels- og valutaordninger og vedtaget basale retslige og handelsmæssige regler, hvorved der er skabt sikre og klare retsforhold for private økonomiske operatører, og landet har dermed lagt grundlaget for fri omsætning af varer og tjenesteydelser. Slovakiet har ydermere, som krævet i Europaaftalens bestemmelser, givet et fast tilsagn om at ville liberalisere samhandelen, afskaffe alle kvantitative restriktioner og alle diskriminerende bestemmelser, således at der senest år 2002 er skabt et frit samhandelsområde. Af priserne er 95% liberaliseret; de resterende 5% kontrollerede priser gælder inden for husleje, energi og visse husholdningsartikler.

Der er opstået visse tekniske handelshindringer i forbindelse med Slovakiets standarder og prøvningsprocedurer. Med vedtagelsen af lov 142/1991 tog Slovakiet et første skridt i retning af implementering af Fællesskabets såkaldt nye metode for harmonisering på det tekniske område. Med denne lov baserede man sig på frivillige standarder, i modsætning til obligatoriske bestemmelser. Slovakiets Institut for Standardisering, Måling og Prøvning (UNMS), der er affilieret medlem af Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN) og Den Europæiske Komité for Elektroteknisk Standardisering (CENELEC), har til opgave at udarbejde og håndhæve lovgivningen på området. I 1995 blev der imidlertid vedtaget en lov i Slovakiet, der afviger fra EF's lovgivning og praksis, idet den stiller større krav til afprøvning og obligatorisk certificering forud for markedsføring, end EU's bestemmelser. Hertil kommer at der er vedtaget lovgivning inden for bestemte sektorer (f.eks. for mærkning af fødevarer og mineralvand), der afviger fra EF's lovgivning, og som kan udvikle sig til tekniske handelshindringer.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiet har gjort store fremskridt med hensyn til pris- og handelsliberalisering og har dermed lagt grundlaget for en fri omsætning af varer. Slovakiet har til stadighed overholdt de frister, der er lagt i Europaaftalens samhandelsbestemmelser, og har aktivt engageret sig i videregående liberaliseringsforanstaltninger, såsom vedtagelsen af nye oprindelsesregler. Slovakiets opfyldelse af Europaaftalens handelsbalancebestemmelser har imidlertid ikke været optimal. Den slovakiske regering indførte således en importdeponeringsordning den 1.5.1997. Dette er behandlet andetsteds i denne udtalelse.

Det kan ikke udelukkes, at der kan opstå hindringer for den frie vareomsætning i forbindelse med Slovakiets interne prislovgivning samt lovgivningen vedrørende standardisering og prøvningsprocedurer. Hvad førstnævnte angår, kan en prislov, som giver finansministeriet og lokaladministrationen meget vidtrækkende beføjelser til at gribe ind på hjemmemarkedet for varer, tjenesteydelser, anlægsarbejder, udlejning, husleje og immaterielle aktiver, samt ind- og udførsel heraf, blive en meget alvorlig hindring for den frie vareomsætning, hvis den nogensinde skulle blive sat i kraft.

For så vidt angår teknisk lovgivning, standardisering og certificering, er det planen i henhold til

Slovakiets nationale program for harmonisering af lovgivningen, at de i hvidbogen udpegede foranstaltninger for størstepartens vedkommende skal gennemføres i løbet af perioden 1997-1999, og alle resterende foranstaltninger vil være komplet gennemført senest år 2000. De fleste "ny metode"-direktiver påregnes vedtaget, så snart de generelle rammebestemmelser er på plads.

Dette forventes gennemført med vedtagelsen af en generel lov om tekniske krav til produkter, baseret på principperne i den nye og den globale metode. Vedtagelsen af denne rammelovgivning og den nødvendige ledsagelovgivning om produktansvar er allerede ramt af store forsinkelser. Der skulle foreligge planer om harmonisering af lovgivningen inden for bil-, lægemiddel-, levnedsmiddel- og kemikaliesektoren, men Kommissionen har ikke fået forelagt konkret dokumentation for, at arbejdet på disse felter er indledt.

Problemet med obligatoriske standarder i Slovakiet er endnu ikke helt løst. Omlægningen til frivillige standarder er blevet forsinket af, at det ikke har været muligt at opnå bred enighed på nationalt plan med hensyn til de tekniske bestemmelseres rolle og sigte og med hensyn til vedtagelse af et system, der bygger på privat ansvar, og ikke på en central lovgivningsmyndighed.

For så vidt angår konformitetsbedømmelse gælder der obligatorisk certificering for en bred vifte af produkter. Dette bør ændres ved, at man tilpasser lovgivningen som anført ovenfor og helt går over til frivillige standarder.

De slovakiske myndigheder agter at ændre den nuværende civilretlige lovgivning, så den helt opfylder EF's krav med hensyn til det civilretlige ansvar for fejlbehæftede varer.

På forskellige områder, der er reguleret på nationalt plan, men som ikke er omfattet af en fællesskabsharmonisering, har man imidlertid ikke nok oplysninger om den reelle overholdelse af fællesskabsrettens principper for varers fri bevægelighed i Slovakiet. Det skyldes, at der ikke i Slovakiet findes ordninger svarende til de ordninger, der i EF sikrer, at det indre marked fungerer efter formålet, det vil blandt andet sige direktiv 83/189, hvori det er fastlagt, at forslag til nationale tekniske standarder og forskrifter skal anmeldes, beslutning nr. 3052/95 om undtagelser fra princippet om frie varebevægelser, samt procedurerne for klager til Kommissionen, og muligheden for at indbringe spørgsmål for Domstolen, jf. traktatens artikel 177. Hertil kommer at en vurdering af, hvordan Slovakiet håndhæver princippet om gensidig anerkendelse, forudsætter mere detaljerede oplysninger om landets nationale regler og administrative praksis, idet disse forhold kan influere på varesamhandelen.

### **Konklusion**

Slovakiet er i gang med at antage hele EF's regelværk for fri omsætning af varer, og landet har en solid position med hensyn til overholdelsen af Europaaftalens handelsbestemmelser. Men tendensen til at genindføre betalingsbalancerestriktioner og trægheden i tilpasningen af lovgivningen og indførelsen af et kompatibelt system på basis af frivillig standardisering og konformitetsbedømmelse, afspejler svagheder i overholdelsen af bestemmelserne i Europaaftalen, hvilket ikke tæller med blandt pluspunkterne ved bedømmelsen af, hvordan Slovakiet søger at fremme den frie omsætning af varer.

Hvad angår standardisering og certificering må der iværksættes en stor indsats, inden det kan konkluderes, at Slovakiet inden for en mellemlang tidshorisont bliver i stand til fuldt ud at

antage Fællesskabets regelværk. De slovakiske myndigheder må ydermere sikre sig, at samhandelen ikke hæmmes af den nationale lovgivning på områder, der ikke er omfattet af fællesskabsharmoniseringen, bl.a. ved kontrol af, at gældende foranstaltninger står i rimeligt forhold til det mål, der skal opnås. Hvis disse forskellige elementer tilgodeses, forventes det ikke, at den frie omsætning kommer til at udgøre en alvorlig hindring for optagelsen.

#### - **Fri bevægelighed for kapital**

I Europaaftalen knæstettes principper om, at der skal være fri bevægelighed for kapital mellem Slovakiet og EU. Dette gælder, med hensyn til Slovakiets forpligtelser, straks fra aftalens ikrafttrædelse for så vidt direkte investeringer, der foretages af virksomheder, der allerede er etableret i Slovakiet, medens der for så vidt angår afdelinger og filialer af Fællesskabets virksomheder (herunder også selvstændige erhvervsdrivende) vil ske en gradvis liberalisering i løbet af overgangsperioden.

I hvidbogen understreges sammenhængen mellem fri bevægelighed for kapital og fri bevægelighed for finansielle tjenesteydelser. I hvidbogen tilskyndes der til en trinvis liberalisering af kapitalbevægelserne, begyndende med overførsler af mellem- og langfristet kapital, derefter overførsler i forbindelse med handelstransaktioner, og tilsidst overførsler af kortfristet kapital.

#### **Sammendrag**

Indstrømningen på kapitalposterne har først og fremmest bestået af udenlandske lån (over 480 millioner ECU, hvoraf ca. 75% er langfristede) og dernæst af udenlandske porteføljeinvesteringer (for det meste i forbindelse med privatisering og værdipapirhandel med Slovakiet). Den direkte investering fra udlandet - der kommer på tredjepladsen - har været beskedent. Den lå i tidsrummet 1990-1995 på 640 millioner ECU.

Den store valutaindstømning, dvs. bortset fra den udenlandske direkte investering, har gennem de seneste to år øget valutareserverne, som nu ligger på 3 milliarder USD. Omfanget af Slovakiets direkte investeringer i udlandet kan anslås til ca. 200 millioner SKK.

#### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiet har indført fuld konvertibilitet for transaktioner på de løbende poster. Koruna'en blev den 1. oktober 1995 gjort fuldt konvertibel for transaktioner på de løbende poster og for indadgående langfristet kapital (udenlandsk investering). Bankernes kapitaltransaktioner er fuldt liberaliseret. Den plan, som Slovakiet går frem efter ved implementeringen af anbefalingerne i hvidbogen vedrørende kapitalbevægelser, er generelt i god overensstemmelse med anbefalingerne heri, idet man først liberaliserer de direkte investeringer, og derefter overførsler i forbindelse med handelstransaktioner og tilsidst indadgående kapitalbevægelser.

I betragtning af landets gode makroøkonomiske situation og resultater, er der mulighed for et hurtigere tempo i kapitalliberaliseringen (navnlig for så vidt angår udadgående kapitalbevægelser) og en tilsvarende hurtigere integrering af Slovakiet i det internationale økonomiske og finansielle system. I forbindelse med ansøgningen om optagelse i OECD meddelte den slovakiske regering midt i 1996, at den agtede at gennemføre en total liberalisering af indadgående kapitalbevægelser i 1998, og af udadgående kapitalbevægelser i 1999, og at de resterende restriktioner for porteføljer og udlandskonti ville blive afskaffet i år 2000.

Tidsplanen er blevet fremskyndet ved, at regeringen i december 1996 afskaffede en række restriktioner for kapitalbevægelserne. Herved blev der givet tilladelse til slovakisk direkte investering i OECD-landene (der gives tilladelse til direkte investering i andre lande den 31. december 1998); slovakiske statsborgere fik mulighed for at købe fast ejendom i OECD's medlemslande; og der blev givet tilladelse til accept og forlængelse af finansielle kreditter med tre år eller længere og forlængelse af finansielle kreditter med fem år eller længere for OECD-lande. Slovakiets regering forventer, at kapitalbevægelserne er fuldt liberaliseret inden år 2000.

De resterende restriktioner på udenlandsk direkte investering og andre kapitalbevægelser berører køb af aktier i indenlandske banker, aktier i børsen, valutaudlændinges køb af fast ejendom til ikke-erhvervsmæssige formål, revisionsfirmaer, strategisk vigtige selskaber, samt valutaudlændinges udstedelse af værdipapirer på det indenlandske marked.

### **Konklusion**

Den slovakiske regering har indgået en række forpligtelser både som led i Europaaftalen og som led i OECD, hvilket implicerer en ambitiøs tidsplan for liberaliseringen af kapitalmarkedet. Kravene i Europaftalen er nu opfyldt - ja faktisk langt mere end opfyldt - for så vidt angår indadgående kapitalbevægelser. Det kan forventes, at løfterne om yderligere liberalisering også vil blive opfyldt.

#### **- Fri bevægelighed for tjenesteydelser**

Fri bevægelighed for tjenesteydelser hviler på et forbud mod forskelsbehandling, bl.a. på grund af nationalitet, og regler om harmonisering af de forskellige medlemslandes lovgivning. Disse regler berører ofte både etableringsretten, som henhører under området for personers fri bevægelighed, og den frie levering af tjenesteydelser. Iværksættelsen af sådanne bestemmelser kræver, at der etableres administrative strukturer (banktilsynsudvalg, kontrolmyndigheder for den audiovisuelle sektor, tilsynsmyndigheder), og at samarbejdet mellem medlemsstaterne på kontrolområdet (gensidige anerkendelsesordninger) styrkes.

En stor del af lovgivningen om fri bevægelighed for tjenesteydelser vedrører de finansielle tjenesteydelser, samt problemerne i forbindelse med åbningen af de nationale markeder i traditionelt monopoldominerede sektorer såsom telekommunikation og i en vis udstrækning energi og transport. Disse områder behandles nærmere i de relevante afsnit i udtalelsen.

### **Sammendrag**

De tre største banker havde ved udgangen af marts tilsammen en markedsandel på 65% for udlån og 70% for indlån. Disse tre banker er overvejende statsejede. De udenlandske bankers andel er vokset kraftigt. Banktilsynsmyndigheden er en afdeling af den nationale centralbank.

Som resultat af den første kuponbaserede privatiseringsbølge er de fleste mellemstore og store virksomheder i Slovakiet nu optaget på Bratislavas børs og registreret i MR-systemet (markedsregistreringssystemet). For tiden fungerer finansministeriet som tilsynsmyndighed, men de slovakiske myndigheder overvejer at oprette en uafhængig værdipapirkommission.

Slovakiets største forsikringselskab er det tidligere monopolselskab, som har 72% af livsforsikringsmarkedet og 76% af det øvrige forsikringsmarked (1996). I marts 1991 blev der vedtaget en ny forsikringslov, hvorved statsmonopolet inden for forsikring blev afskaffet og en tilsynsmyndighed for forsikringssektoren blev oprettet.

## Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er gjort store fremskridt med hensyn til indførelse af Fællesskabets regelværk for finansielle tjenesteydelser (bankvæsenet), både for så vidt angår foranstaltninger under fase 1 og under fase 2. Man har implementeret det 1. bankdirektiv, direktivet om egenkapital, indskudsgarantiordningen og direktivet om solvensmarginer. Direktivet om hvidvask af penge, direktivet om store risici og det 2. bankdirektiv er delvis implementeret. De sidstnævnte opfylder stort set EF's direktiv, men må ændres for at være i fuld overensstemmelse. For eksempel hvad angår hvidvask af penge, bør de slovakiske krav om identitetsbevis også gælde for indskud på transferable ihænde-haverbankbøger.

Af vigtige direktiver, der endnu ikke er gennemført, skal nævnes direktivet om tilsyn med kreditinstitutioner på konsolideret grundlag, direktivet om kapitalkrav, direktivet om kreditinstitutioners årsregnskaber og konsoliderede regnskaber. Direktivet om tilsyn med kreditinstitutioner på konsolideret grundlag er meget vigtigt, fordi det giver banktilsynet mulighed for at få et samlet billede af, hvor store risiciene er inden for de enkelte banker og beslægtede grupper. Direktivet om årsregnskaber er vigtigt fordi det danner grundlag for beregningen af solvensmarginen både på individuelt og på konsolideret grundlag.

Det forventes, at Slovakiet vil være i stand til fuldt ud at implementere EF's direktiver vedrørende banksektoren i løbet af de kommende tre år. En ordentlig håndhævelse af banklovgivningen forudsætter imidlertid en stor indsats, ikke mindst på baggrund af den høje grad af statseje i den indenlandske banksektor og de indenlandske bankers dårlige finansielle situation, der hænger sammen med de ophobede uerholdelige fordringer. Den slovakiske nationalbanks tilsynsrolle må styrkes yderligere på baggrund heraf.

Der er vedtaget bestemmelser (*lov om kollektiv investering og værdipapirer*), der implementerer en meget stor del af EF's direktiver, men der kræves yderligere arbejde.

Af det lovgivningsarbejde, der endnu mangler, skal nævnes bestemmelser til afklaring af forholdene omkring børsnoterede selskaber, uafhængigt tilsyn, en effektiv beskyttelse af mindretalsaktionærer, en definition af effektiv kontrol, afklaring af skatte- og afgiftforholdene omkring forskellige værdipapirer, klarere procedurer for udstedelse og tilbagekaldelse af tilladelser, videregivelse af finansielle oplysninger og definition af storaktionærer, og aktionærinformation som fastlagt i EU's direktiver, samt forebyggelse af insider-handel. Lovgivningen om kollektive investeringer i værdipapirer må nødvendigvis ændres.

På værdipapirmarkedet hersker der uklare forhold, og mindretalsaktionærer er dårligt beskyttet. Reguleringen af kapitalmarkedet er overladt til finansministeriet, som ikke praktiserer klart gennemskuelige standarder og kriterier for de beslutninger, der træffes, herunder beslutninger om tildeling og tilbagekaldelse af tilladelser. Oprettelse af en uafhængig værdipapirkommission eller en anden form for tilsynsmyndighed ville være til stor gavn for iværksættelsen og håndhævelsen af lovgivningen.

De foranstaltninger på forsikringsområdet, der i henhold til hvidbogen skal gennemføres under fase 1, er således endnu ikke fuldt ud implementeret i Slovakiets lovgivning. 1991-loven om forsikring afviger stærkt fra EF's lovgivning, omend der med de ændringer, der blev gennemført i 1995 og 1996, er sket kraftige forbedringer. Der er stadig mangler og huller i bestemmelserne for udstedelse af tilladelser og tilsyn på forsikringsområdet. Således afviger bestemmelserne om basale solvensmarginer og tekniske reserver, samt kravet om at der skal

stilles et depositum på 30% af de tekniske reserver hos indenlandske banker, fra EF's direktiver. Hvad angår etableringsret, er der forbud mod udenlandske filialer. Udenlandske forsikringselskaber er nødt til at oprette komplette datterselskaber eller joint ventures. Disse restriktioner for etableringsretten er i modstrid med de forpligtelser, der påhviler Slovakiet ifølge Europaaf-talen.

Der må sættes kraftigt ind, hvis Fællesskabets regelværk inden for forsikringssektoren skal vedtages fuldt ud og implementeres på forsvarlig vis inden for en mellemlang tidshorisont. Den slovakiske regering har meddelt, at tilpasningen af forsikringsloven til "fase 1"-foranstaltningerne vil være fuldført i løbet af andet halvår af 1998. "Fase 2"-foranstaltningerne vil blive vedtaget i forbindelse med Slovakiets tiltrædelse. Tilsynsmyndigheden for forsikringssektoren skulle egentlig være et uafhængigt organ, men den er i realiteten en del af finansministeriet, og den har kun ringe mulighed for at foretage et effektivt tilsyn og en effektiv kontrol. Det er ydermere tvivlsomt om der inden for en mellemlang frist kan etableres et egentligt marked inden for denne sektor i betragtning af, hvor stort et monopol staten har. Kun en privatisering af det største statsejede forsikringselskab vil kunne bedre denne situation, men det blev besluttet ved udgangen af 1996, at denne privatisering først skulle gennemføres efter 2003. Samme beslutning gælder også for statssparekassen.



## **Konklusion**

Det forventes, at Slovakiet vil være i stand til at implementere Fællesskabets direktiver inden for banksektoren fuldt ud i løbet af de næste fem år. Det er imidlertid påkrævet med en større indsats, hvis landets lovgivning skal styrkes i passende omfang, blandt andet vedrørende de resterende statsejede banker, hvoraf én først forventes privatiseret i 2003.

Lovgivningen på værdipapirområdet kan harmoniseres over en mellemlang tidshorizont. Oprettelse af en uafhængig værdipapirkommission eller en anden form for tilsynsmyndighed ville være til stor gavn for iværksættelsen og håndhævelsen af lovgivningen. Myndighederne har et stærkt ønske om så snart som muligt at opfylde de europæiske krav, men parlamentets holdning til privatisering nødvendiggør en vis tilbageholdenhed, inden dette mål kan realiseres.

Der må gøres kraftige fremskridt inden for privatisering og med hensyn til harmonisering og håndhævelse af lovgivningen, inden Slovakiet kan indføre Fællesskabets regelværk inden for forsikringssektoren. Det hidtidige fremskridt giver ikke anledning til store forhåbninger om, at landet kan implementere Fællesskabets regelværk fuldt ud på dette felt.

### **- Fri bevægelighed for personer**

Den frie bevægelighed for personer omfatter rettigheder, der er fastlagt to forskellige steder i traktaten. For det første er det fastsat i artikel 7 A i første del af traktaten - dvs. i "Princip"-delen vedrørende oprettelsen af et indre marked - at der er fri passage af EU's indre grænser. For det andet giver artikel 8 A i traktatens anden del om EU-borgerskabet alle EU-borgere en personlig ret til på visse vilkår frit at færdes og opholde sig på medlemsstaternes område. Afskaffelsen af grænsekontrollen gælder for alle personer uanset nationalitet, da artikel 7 A ellers ville være uden virkning. De rettigheder, der gives i artikel 8 A, er indført i alle medlemsstater, hvorimod de rettigheder, der følger af artikel 7 A, endnu ikke er gennemført fuldstændigt på EU-plan.

#### *a) Fri bevægelighed for EU-borgere, etableringsfrihed og gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer*

I Europaaftalen fastslås det, at lovligt ansatte arbejdstagere (og deres familier) ikke må udsættes for forskelsbehandling. I henhold til aftalen er der mulighed for at kumulere eller overføre socialesikringsrettigheder, og medlemsstaterne tilskyndes til at indgå bilaterale aftaler med Slovakiet om adgang til arbejdsmarkedet. I løbet af anden fase vil Associeringsrådet undersøge, om arbejdstagernes bevægelighed kan forbedres yderligere.

Hvidbogen behandler spørgsmålet om, hvilke lovgivningsmæssige krav der er nødvendige, hvis man skal sikre en harmonisk udvikling på arbejdsmarkedet og samtidig undgå, at der opstår skævheder i konkurrencen.

Arbejdstagernes frie bevægelighed er en af traktatens grundlæggende frihedsrettigheder; inden for visse erhverv (f.eks. i den juridiske sektor og på sundhedsområdet) kan der imidlertid gælde særlige krav, bl.a. med hensyn til kvalifikationer; alt efter tilfældet kan der så blive tale om samordning eller anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse. Den frie etableringsret garanteres ligeledes af traktaten og vedrører økonomiske aktiviteter, der udøves af fysiske personer (ikke lønmodtagere) og selskaber. Med hensyn til det frie bopælsvalg kan der fastsættes minimumskrav om, at personer, der ikke udøver en erhvervmæssig aktivitet i det pågældende land, skal råde over tilstrækkelige ressourcer og være dækket af en

sygeforsikring.

### **Sammendrag**

Der er ikke fastsat nationale kvoter for arbejdstilladelser. I henhold til de gældende bestemmelser skal udenlandske arbejdstagere have visum, arbejdstilladelse og langtidsopholdstilladelse. En arbejdstilladelse er en forudsætning for at få en opholdstilladelse med henblik på arbejde. Hvis arbejdsformidlingen ikke forlænger arbejdstilladelsen, udløber opholdstilladelsen også. Arbejdstilladelser udstedes for bestemte erhverv. De gælder maksimalt for et år, men kan fornyes. Der er ingen begrænsninger for ansættelse af udenlandske arbejdere, sålænge forholdene på arbejdsmarkedet ikke taler herimod.

Fri bevægelighed for personer hænger nøje sammen med friheden til at levere tjenesteydelser, herunder navnlig tjenesteydelser der kræver faglige minimumskvalifikationer, og disse afhænger igen af lovgivning om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser. En del af Fællesskabets regelværk (overensstemmelse med hensyn til læseplaner, og studievarighed for så vidt angår de fleste af de professioner, hvor uddannelsen er koordineret ved hjælp af sektordirektiver, strukturer for flere professioner) er allerede iværksat, og Slovakiet forventer, at samtlige regler er harmoniseret i 1999. Inden for de syv erhverv, der koordineres ved hjælp af direktiver, er uddannelseskravene stort set i overensstemmelse med regelværket, omend en vis tilpasning endnu er nødvendig. Strukturerne til gennemførelse heraf slår til, men bør styrkes.

Integreringen med EU's faglige sammenslutninger forløber godt, således er Europas minimumsstandarder allerede opfyldt for så vidt angår ingeniørexaminer.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiet har allerede vedtaget forskellige foranstaltninger for at tilpasse sin sociallovgivning til EU's standard, men der må foretages ændringer i den nuværende lovgivning om udlændinge og ansættelse af udlændinge, hvis den skal bringes helt på linje med EU's principper om fri bevægelighed for arbejdstagere. Hvad angår den gensidige anerkendelse af eksamensbeviser, forventes det, at Slovakiet vil være i stand til at implementere Fællesskabets regelværk inden for en mellemlang tidshorizont.

### **Konklusion**

De nødvendige strukturer til sikring af den frie bevægelighed for personer er til stede, men det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at foretage en bedømmelse af, hvor effektivt de fungerer. Det er nødvendigt med en tilpasning af lovgivningen om den frie bevægelighed for personer og af implementerings/håndhævelsesordningerne herfor, hvis de slovakiske bestemmelser skal bringes i fuld overensstemmelse på dette felt. Denne tilpasning kan gennemføres inden for en mellemlang tidshorizont.

#### *b) Afskaffelse af personkontrollen ved de indre grænser*

Den frie bevægelighed for personer, dvs. afskaffelsen af al personkontrol ved de indre grænser uanset nationalitet, jf. EF-traktatens artikel 7 A, er endnu ikke virkeliggjort i fuldt omfang på fællesskabsplan.

Dette kræver nemlig, at der først vedtages et stort antal ledsageforanstaltninger, og nogle af disse har endnu ikke kunnet godkendes og gennemføres af medlemsstaterne, jf. afsnittet om

retlige og indre anliggender. En række medlemsstater har dog allerede realiseret dette mål, jf. Schengen-aftalen (syv medlemsstater deltager allerede, og seks andre forbereder sig på at sætte aftalen i værk).

Traktatforslaget tager sigte på at gøre det nemmere at virkeliggøre dette mål inden for EU's rammer. Det er således planen at indsætte et nyt kapitel om frihed, sikkerhed og retfærdighed og at indarbejde Schengen-aftalens bestemmelser i traktaten.

Slovakiet har meddelt, at det ønsker at deltage i Schengen-aftalen og anmodede på Associeringsrådets møde i februar 1997 om at få observatør-status i denne aftale. Landet har anmodet om institutionelt og teknisk samarbejde med sigte på grænsekontrollen.

### **Generel evaluering**

1. Det fremgår af bilaget, hvor langt fremme Slovakiet er med hensyn til gennemførelsen af den lovgivning, der er omhandlet i hvidbogen. Det ses af skemaet, at situationen pr. 30. juni 1997 var den, at 644 af de 899 direktiver/forordninger, der er omhandlet i hvidbogen, var indarbejdet i Slovakiets lovgivning ifølge landets egne oplysninger.

Det drejer sig her om de EF-bestemmelser, der efter Slovakiet opfattelse er færdigbehandlet, enten fordi de er blevet indarbejdet i slovakisk lovgivning, eller fordi det ved en kontrol har vist sig, at lovgivningen allerede er i overensstemmelse hermed. Der er ikke taget stilling til, hvorvidt de pågældende love faktisk opfylder kravene, da Kommissionen endnu ikke har haft mulighed for at udtale sig herom.

2. Slovakiet har gjort store fremskridt med hensyn til en tilpasning til EF's regelværk inden for flere vigtige områder såsom selskabslovgivning, bankvæsen, værdipapirer og fri bevægelighed for kapital. I henhold til de slovakiske myndigheders opfattelse er de fleste bestemmelser nu helt eller delvis indarbejdet, uden at Kommissionen dog på indeværende tidspunkt skal kunne udtale sig om, hvorvidt de faktisk fuldt ud opfylder kravene.

Det er ikke desto mindre påkrævet med endnu en indsats på disse felter, hvis EF's krav skal opfyldes fuldt ud. Hvad angår standardisering og certificering, industriel og intellektuel ejendomsret (herunder ophavsret), offentlige indkøb og forsikring, må der gøres kraftigere indsats, hvis slovakiets lovgivning skal bringes på linje med EF's regelværk inden for en mellemlang tidshorisont.

3. Der er gjort en reel indsats, og der kan konstateres fremskridt i den seneste tids vedtagelse af retsakter, men dette arbejde må suppleres med konkrete gennemførelsesbestemmelser, idet der bl.a. må etableres en effektiv administration. Dele af Slovakiets infrastrukturer fungerer nogenlunde, men det er alligevel nødvendigt med en yderligere indsats på en række felter, bl.a. inden for standardisering, og herunder navnlig etablering af de tekniske strukturer, der kræves for at kunne iværksætte den nye metode, og inden for offentlige kontrakter og industrielle og intellektuelle ejendomsrettigheder.

Kommissionen kan ikke på nuværende tidspunkt udtale sig om virksomhedernes - og navnlig ikke de små og mellemstore virksomheders - muligheder for at føre fællesskabets regelværk ud i livet.

4. Rent bortset fra de mere specifikke aspekter i forbindelse med landbruget, vil kontrollen ved EU's indre grænser først kunne afskaffes, når harmoniseringsgraden er nået op over et vist niveau. Dette forudsætter, at der er gensidig tillid blandt andet til kvaliteten af

administrationen (f.eks. af den sikkerhedskontrol der for visse varers vedkommende foretages på afgangstoldstedet). Det er således en kendsgerning for så vidt angår samhandelen, at forudsætningen for, at man den 1. januar 1993 kunne skabe et område uden grænser, var at alle formaliteter og al kontrol ved medlemsstaternes indbyrdes grænser blev afskaffet. Der var bl.a. tale om teknisk kontrol (for eksempel af varers sikkerhed), veterinær, sanitær, plantesundhedsmæssig, økonomisk og kommerciel kontrol (f.eks. bekæmpelse af efterligninger) samt sikkerheds- og miljøkontrol (våben, affald osv.).

I de fleste tilfælde kunne kontrollen kun afskaffes ved, at man på fællesskabsniveau indførte og iværksatte foranstaltninger til harmonisering af reglerne for varers omsætning og markedsføring (bl.a. vedrørende produktsikkerhed), og i visse tilfælde måtte man flytte kontrollen og formaliteterne ind i området, eller ud til medlemsstaternes marked (bl.a. vedrørende moms og punktafgifter, kontrol af dyrs og planter sundhed og indsamling af statistiske oplysninger). EU's ydre grænse kommer til at gå langs en del af Slovakiets grænse. Dette nødvendiggør en styrkelse af grænsekontrollen, jf. afsnittet om told.

På baggrund af en samlet vurdering af fremskridtet og tempoet i arbejdet på de forskellige områder, må det konstateres, at det idag er svært at fastslå, hvornår Slovakiet vil kunne indarbejde og gennemføre samtlige de bestemmelser, der er nødvendige for, at kontrollen ved de indre grænser kan afskaffes og flyttes til EU's ydre grænse.

5. Slovakiet har allerede vedtaget flere vigtige dele af regelværket omkring det indre marked. Kommissionen er endnu ikke i stand til at tage stilling til hver enkelt foranstaltning, Slovakiet har meddelt er indarbejdet i landets lovgivning. Det er imidlertid nødvendigt med yderligere fremskridt bl.a. med hensyn til standardisering, certificering, offentlige indkøb og intellektuel ejendomsret. På de fleste områder må håndhævelsen forbedres. Der kræves en kraftig indsats til styrkelse af forvaltningen. Det forventes, at Slovakiet, forudsat at der gøres en kraftig indsats, på mellemlang sigt vil kunne vedtage og gennemføre de fleste af EU's bestemmelser vedrørende det indre marked, og at landet vil kunne gøre det nødvendige fremskridt med hensyn til håndhævelsen, således at det kan deltage fuldt ud i det indre marked.

## **Konkurrence**

Det Europæiske Fællesskabs konkurrencepolitik bygger på traktatens artikel 3, litra g), der fastsætter, at Fællesskabet skal have *en ordening, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes*. De vigtigste anvendelsesområder er anti-trust og statsstøtte.

Europaaftalerne indeholder bestemmelser om en konkurrenceordning, der skal gælde i handelsforbindelserne mellem Fællesskabet og Slovakiet, og som er baseret på de kriterierne i traktatens artikel 85 og 86 (aftaler mellem virksomheder/misbrug af dominerende stilling) og artikel 92 og 93 (statsstøtte) og om, at der skal vedtages gennemførelsesbestemmelser på disse områder senest tre år efter aftalens ikrafttræden. Den fastsætter desuden, at Slovakiet skal bringe sin lovgivning i overensstemmelse med Fællesskabets på konkurrenceområdet.

Hvidbogen refererer til den gradvise anvendelse af ovennævnte bestemmelser og bestemmelserne i fusionsforordningen (4064/89) og artikel 37 og 90 (monopoler og særlige rettigheder).

## **Sammendrag**

Slovakiet har været hurtigt til at skabe *lovgivningsmæssige og institutionelle rammer*, som er forenelige med Den Europæiske Unions, og er samtidig fortsat med privatisering med henblik på at indskrænke statens rolle i økonomien. De offentlige monopoler, det udbredte offentlige ejerskab gennem den nationale ejendomsfond og konkurrencestridig prisfastsættelseslovgivning er dog fortsat faktorer, der skal tages i betragtning i konkurrenceklimaet.

Den Slovakiske Republiks nationalråd vedtog den 8. juli 1994 *loven om beskyttelse af økonomisk konkurrence*. Formålet med loven er at beskytte økonomisk konkurrence på markederne for varer og tjenesteydelser mod hindring, begrænsning eller forvrejning af konkurrencen og at skabe betingelser for en yderligere udvikling med sigte på økonomisk fremskridt til gavn for forbrugerne. Monopolkontoret blev oprettet som det centrale administrative organ, der skal have ansvaret for at håndhæve anti-trust-lovgivningen.

Hvad angår *offentlige virksomheder og virksomheder med særlige eller eksklusive rettigheder*, har den slovakiske regering i sin privatiseringspolitik udelukket 29 væsentlige virksomheder til en samlet værdi af 100 mia. SKK fra privatiseringsprocessen. Virksomhederne ligger i hovedsagen inden for energi, post og telekommunikation, transport, våbenindustri, forvaltning af vand, forsikrings- og bankvæsen. Den slovakiske regering har opretholdt sin vetoret i 12 andre såkaldte strategiske virksomheder.

Ansvaret for tilsyn med *statsstøtte* er overdraget et departement under finansministeriet. Der er ikke fastlagt specifikke regler for statsstøttetilsynsmyndighedens funktion til definition af dens beføjelser til at indsamle information og til at afgive udtalelse eller træffe beslutninger om statsstøttes forenelighed med Europaaf-talen.

Der blev udarbejdet en første rapport om eksisterende statsstøtte for perioden 1993/94.

## Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

På *anti-trust-området* opfylder den gældende lovgivning i vid udstrækning kravene om lovgivningstilnærmelse. Der skal kun foretages enkelte tilpasninger vedrørende gruppefritagelser, fusionskontrol og procedurer.

Hvad angår *offentlige virksomheder og virksomheder med særlige eller eksklusive rettigheder* er de 29 'væsentlige virksomheder', der er udelukket fra privatisering og de resterende 12 'strategiske' virksomheder, i hvilke staten opretholder en vetoret, udelukket fra konkurslovgivningen. Der er behov for et betydeligt fremskridt med hensyn til at gøre disse virksomheder kommercielt levedygtige gennem omstrukturering og at liberalisere de sektorer, i hvilke nogle af disse væsentlige virksomheder opererer (f.eks. telekommunikation, transport, energi og posttjenester).

Der er endnu ikke vedtaget specifikke regler om, hvordan tilsynsmyndigheden for *statsstøtte* i finansministeriet skal fungere. Det er stadig uklart, hvilke beføjelser tilsynsmyndigheden har til at kontrollere statsstøtte, og det er tydeligvis ikke muligt under det nuværende system for tilsynsmyndigheden at indsamle alle de nødvendige oplysninger hos alle de statsstøtteydende myndigheder til at undersøge statsstøttens forenelighed med Europaaf-talen.

Der er endnu ikke nået en tilstrækkelig gennemsigthed på statsstøtteområdet. Der er udarbejdet en første opgørelse over statsstøtte ydet i 1993/94, men den giver dog ikke de nødvendige oplysninger til at fastslå, hvem støtten kommer til gode, og til hvilket formål støtten er ydet.

Visse støtteforanstaltninger synes at være betinget af eksportresultater, hvilket klart ikke er foreneligt med Europaaf-talen. Der synes tillige at blive ydet betydelig statsstøtte ved indirekte former for statsstøtte, som f.eks. skattelempelser, gældsafskrivning og skattebetalingshenstand. Sådanne foranstaltninger udgør driftsstøtte, der kun tillades på meget strenge betingelser. På grund af den manglende gennemsigthed er det hidtil uklart, om betingelserne for ydelse af driftsstøtte er opfyldt.

Foruden vedtagelse af lovgivning, der ligger tilstrækkelig nær EF's, kræves det til en *troværdig håndhævelse* af konkurrencelovgivningen, at der etableres velfungerende anti-trust- og statsstøtte-tilsynsmyndigheder. Det forudsætter tillige, at retssystemet, den offentlige forvaltning og de relevante økonomiske beslutningstagere har en tilstrækkelig forståelse af konkurrencelovgivningen og -politikken.

## Konklusion

Lovgivningstilnærmelsen på *anti-trust-området* skrider frem på tilfredsstillende måde og vil være afsluttet på mellemlang sigt. Monopolkontoret synes at have de nødvendige kvalifikationer og ressourcer til at håndhæve lovgivningen. Den største udfordring bliver imidlertid at sikre, at loven anvendes på alle virksomheder, også de såkaldte væsentlige og strategiske virksomheder.

På *statsstøtteområdet* er der endnu meget at gøre, særlig med hensyn til at skabe den nødvendige gennemsigthed, at bringe de eksisterende statsstøtteforanstaltninger på linje med Europaaf-talens bestemmelser og at vedtage regler til, at myndigheden for tilsyn med statsstøtte

kan fungere effektivt. Støtteopførelsen skal især omfatte al støtte, der ydes af statslige, regionale eller lokale myndigheder eller med statslige midler. Statsstøttereglerne skal gælde for alle virksomheder, også de såkaldte væsentlige og strategiske virksomheder. Det bliver nødvendigt med en betydelig indsats for at opfylde kravene om statsstøttekontrol på mellemlang sigt.

## **3.2 Innovation**

### **Informationssamfundet**

#### **Nuværende situation**

Kombinationen af informationsteknologi og telekommunikation kan få store økonomiske og samfundsmæssige virkninger. I Slovakiet negligeredes disse muligheder før 1989, men det var i almindelighed ikke tilfældet for uddannelse. Følgen heraf synes at være blevet, at efterspørgslen efter computere er vokset kraftigt, og mere end man skulle forvente på grundlag af BNI-tallet pr. indbygger. Tallet for værtscomputere på Internet (1,6 pr. 1000 indbyggere), der kan tages som et relativt mål for, hvor langt udviklingen frem mod informationssamfundet er kommet, er i kraftig vækst, men ligger omkring gennemsnittet for regionen og har endnu ikke nået det tal, som det gennemsnitlige EU-land nåede for to år siden. Den igangværende modernisering af telenettet skulle snart begynde at sætte fart i datatrafikken, også på Internet.

#### **Konklusion**

Det store marked for informationsteknologiske produkter er et opmuntrende tegn på stigende muligheder for informationssamfundsrelaterede aktiviteter i Slovakiet. En mere liberal holdning til nye virksomheder på datatjenestemarkedet kunne få positive virkninger, men hovedincitamentet vil nok være en mere udbredt adgang til avancerede tjenester.



## **Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender**

I EF-traktatens artikel 126 og 127 hedder det, at Fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau og iværksætter en erhvervsuddannelsespolitik, hvis mål er at udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet, at lette tilpasningen til den industrielle udvikling og at fremme arbejdsmarkedets fleksibilitet ved hjælp af erhvervsuddannelsesinitiativer.

Europaaftalen rummer bestemmelser om samarbejde med henblik på at højne uddannelsesniveauer og forbedre de erhvervsuddannelsesmæssige kvalifikationer. Hvidbogen rummer ingen foranstaltninger på dette område.

### **Sammendrag**

Slovaakiets udgifter til uddannelse andrager 1,5% af BNP, og disse udgør 3,2% af statens budget.

Der er 1 150 000 skoleelever, 72 500 studerende og 82 500 lærere i Slovakiet.

Det slovakiske uddannelsessystem består af primærundervisning, sekundærundervisning og videregående uddannelse, og hertil kommer erhvervsuddannelserne. De uddannelsesreformer, der er blevet gennemført siden 1989 på primær- og sekundærtrinnet, har bl.a. omfattet officiel anerkendelse af private skoler, øget selvstyre for skoleledere og lokale og regionale myndigheder, en læseplansreform og en forlængelse af den pligtige skoleuddannelse. Der findes 14 videregående uddannelsesinstitutioner i Slovakiet (herunder tre lærerseminarier), to militærakademier og en politiskole, og de finansieres alle af det offentlige.

I 1990 blev der etableret et råd for de højere uddannelser, der skal repræsentere de videregående uddannelsesinstitutioner over for undervisningsministeriet. Loven om højere uddannelser af 1990, der gav et udstrakt selvstyre til akademiske institutioner, blev ændret i 1996. Den almindelige opfattelse af disse ændringer var, at undervisningsministeriet fik øgede beføjelser, og at der blev gjort indhug i den akademiske frihed. Landet er i gang med at udarbejde et nyt erhvervsuddannelsessystem.

TEMPUS-programmet har bidraget til opfyldelsen af målene for en reform af de højere uddannelser og skabt grundlag for et samarbejde med videregående uddannelsesinstitutioner i EU.

Ca. 16,5% af den samlede slovakiske befolkning tilhører aldersklassen fra 15 til 25 år. Slovakiske ungdomsorganisationer har siden 1990 været inddraget i europæiske ungdomsaktiviteter. Fra 1995 og frem er ungdomssamarbejdet med Slovakiet også indgået i Ungdom for Europa-programmet.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

I overensstemmelse med Europaaftalen er der etableret et samarbejde med Slovakiet med det formål at højne det generelle uddannelsesniveau og forbedre erhvervsuddannelserne, og Den Slovakiske Republiks deltagelse i Fællesskabets programmer på disse områder er umiddelbart forestående.

Der forventes gennemført yderligere reformer, der skal tage sigte på en kvalitativ forbedring af

det slovakiske undervisningssystem på alle niveauer. Læreruddannelsen vil blive en vigtig bestanddel af disse reformer. Med henblik på at tilpasse arbejdsstyrken til den igangværende økonomiske omstrukturingsproces, og på baggrund af behovet for at sikre overensstemmelse med uddannelsesstandarderne i EU-medlemsstaterne, er en fortsat reform af erhvervsuddannelsessystemet af altafgørende betydning.

Forudsat, at reformerne gennemføres som planlagt, skulle den slovakiske undervisnings- og uddannelsessektor være fuldt ud i stand til at deltage i samarbejdsforanstaltninger inden for Den Europæiske Union.

### **Konklusion**

Set i et tiltrædelsesperspektiv forventes der ikke at opstå større problemer på disse områder.

## **Forskning og teknologisk udvikling**

I Fællesskabet sigter forskning og teknologisk udvikling, som fastsat i traktaten og i rammeprogrammet, på at fremme den europæiske industris konkurrenceevne, øge livskvaliteten samt fremme bæredygtig udvikling, miljøbeskyttelse og andre fællesskabspolitikker.

Europaaftalen og dens tillægsprotokol åbner mulighed for samarbejde på dette område, navnlig gennem deltagelse i rammeprogrammet. Hvidbogen omfatter ingen direkte foranstaltninger på dette område.

### **Sammendrag**

Hovedansvaret for udviklingen, samordningen og gennemførelsen af den nationale forsknings- og teknologipolitik, som siden 1995 lå hos Den Slovakiske Republiks kontor for udviklingsstrategi for samfund, videnskab og teknologi, flyttede tilbage til undervisningsministeriet i begyndelsen af 1997. Det vigtigste støtteydende organ er stadig tilknyttet til ovennævnte kontor og arbejder efter princippet med generelle udbud åbne for forskere af enhver institutionel baggrund. Det slovakiske videnskabelige akademi, de 14 slovakiske universiteter og institutterne for anvendt forskning er de vigtigste aktører på forsknings- og teknologiområdet.

De samlede udgifter faldt fra 2,25% af BNP i 1991 til 1,04% i 1995 og de offentlige udgifter fra 0,71% af BNP i 1991 til 0,37% i 1994, men de offentlige udgifter er siden steget til 0,51% i 1996.

Regeringens overordnede prioriteter inden for denne sektor er: at etablere et effektivt statsstøttesystem og at øge forskningens og teknologiens andel i udgifterne over statsbudgettet til 1% af BNP. Prioriterede emner er: begrænsning af råstofbehovet, øget energieffektivitet og optimering af landbrugs-økosystemer.

Regelmæssigt samarbejde med Det Europæiske Fællesskab indledtes i 1992 med det tredje rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling. Hidtil har samarbejdet navnlig været koncentreret i COPERNICUS (Specific Programme for Cooperation with CECs and NIS - særprogram for samarbejde med de central- og østeuropæiske lande og de nye uafhængige stater) og er deltagelsen i det fjerde rammeprogram forholdsvis lav. Slovakiet er medlem af COST (Europæisk Samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning) og EUREKA (European Research Coordination Agency - agentur for koordinering af europæisk forskning).

Siden 1994 er statistikkerne i denne sektor forenelige med normerne i OECD.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiet råder over en forsknings- og udviklingssektor på højt niveau, der som følge af væsentlige nedskæringer i statsstøtten hurtigt er blevet rationaliseret. De retlige og finansielle rammer for forsknings- og udviklingsbehov må nu konsolideres for at stabilisere sektoren og give den et klart mål for den fremtidige udvikling. Lovforslag om forskning og udvikling er under udarbejdelse. Finansieringen bør øges og i højere grad spredes. Øget deltagelse i Fællesskabets programmer skulle også kunne bidrage til at konsolidere denne sektor, så den bedre kan medvirke til den industrielle innovation.

## **Konklusion**

Med henblik på tiltrædelse forventes der ikke større problemer på dette område. Tiltrædelse vil være til gensidig fordel.

## **Telekommunikation**

Målsætningerne for EU's telekommunikationspolitik er at afskaffe hindringerne for, at enhedsmarkedet for teleudstyr, -tjenester og -net kan fungere effektivt, at åbne tredjelands markeder for virksomheder fra EU og at sikre, at privatpersoner og virksomheder overalt i EU har adgang til moderne teletjenester. Målene nås gennem harmonisering af standarder og vilkår for udbud af tjenester, liberalisering af markederne for terminaludstyr, tjenesteydelser og net samt vedtagelse af de nødvendige forskrifter. De direktiver og politikker, der skal til, er på plads, men liberaliseringen af offentlig taletelefoni og den tilhørende infrastruktur udsættes et år eller to ud over 1998 i visse medlemsstater.

Europaaftalen omfatter samarbejde om at forbedre standarder og praksis med henblik på en tilnærmelse til EU-niveauet inden for post- og teletjenester, standardisering, reguleringspolitik og modernisering af infrastruktur. Hvidbogen fokuserer på tilnærmelse af lovgivning, net og tjenester, efterfulgt af yderligere tiltag til en gradvis liberalisering af sektoren.

### **Sammendrag**

Dækningsgraden for telefoni var ved udgangen af 1996 steget til 23,2 tilslutninger pr. 100 indbyggere, men der stod stadig 145.000 på venteliste for at få en telefonslutning. Regeringen sigter mod at nedbringe ventetiden på en tilslutning til 5 måneder og at nå op på 35 tilslutninger pr. 100 indbyggere inden år 2000.

Hovedparten af teletjenesterne udbydes af Slovenske Telekomunikacie (ST), der er et statsmonopol. Der er indledt forberedelser på at omdanne selskabet til et aktieselskab. Regeringen har erkendt, at der er behov for privat kapital, for at sektoren fortsat kan ekspandere, og man overvejer de forskellige muligheder for privatisering af ST.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

#### **Liberaliseringsgrad**

Under WTO-forhandlingerne har regeringen forpligtet sig til at ophæve det monopol, som Slovenske Telekomunikacie (ST) har på taletelefoni, senest 1. januar 2003. Udbuddet af alle andre tjenester er liberaliseret, bortset fra udbud af tjenester via alternative infrastrukturer, og der er konkurrence på markederne bortset fra personsøgning, hvor ST for nylig fusionerede med den eneste operatør af personsøgetjenester, der havde fransk og tjekkisk deltagelse. Tidligere var der kun et analogt mobilnet, men i 1996 blev der sat to digitale mobilnet i drift, der bygger på den fælleseuropæiske standard, GSM.

#### **Tilnærmelse til EU-lovgivningen**

Loven om telekommunikation af 1964 blev ændret i 1993 (af den tidligere forbundsregering), hvorved reguleringsfunktioner blev adskilt fra driftsfunktioner. Den nye lov ophævede samtidig de lovfæstede monopoler, tillod privatisering og pålagde krav om godkendelse af eksisterende operatører. Herved blev det muligt for regeringen at tage fat på en liberalisering af sektoren, hvilket den dog endnu ikke har gjort. Der skal en mere effektiv adskillelse mellem det regulerende/politiske organ og driftsfunktionerne til for at bringe forholdene i overensstemmelse med EU-lovgivningen og sætte regeringen i stand til at føre en effektiv konkurrencefremmende politik.

Der er planer om at vedtage ny telekommunikationslovgivning i 1997, der skal danne grundlag for privatiseringen af ST. Ifølge den nye lovgivning, som nu foreligger i udkast, opdeles reguleringsaktiviteterne mellem fire organer: ministeriet for transport og kommunikation, kontoret for telekommunikation, de regionale kontorer for telekommunikation og finansministeriet, der vil stå for reguleringen af visse takster. Siden Slovakiet blev uafhængigt, er det skredet langsomt frem med at vedtage nye love for sektoren, og der ser ikke ud til at være tilstrækkelig administrativ kapacitet til at nå de målsætninger, landet har sat sig.

Takstudligningen er under kontrol, omend prisfastsættelsespolitikken kompliceres af opdelingen af beføjelserne mellem to ministerier. Der bliver brug for politiske tiltag for at sikre, at forsyningspligten opfyldes, efterhånden som det overordnede net udvides til områder, der er mindre økonomisk aktive.

### Infrastruktur

Regeringens hovedmålsætning har været at fremme investeringerne i udvidelse og modernisering af det offentlige net og at øge kvaliteten i de tjenester, der udbydes. Ekspansionen er for en stor del sket på grundlag af internt oparbejdet overskud samt lån fra de internationale finansieringsinstitutter. Når langdistancenettet bliver færdigt, vil der ske store fremskridt i adgangen til avancerede tjenester, især i de større byer. Mellem 1991 og 1996 voksede det faste net fra 14,3 til 23,5 tilslutninger pr. 100 indbyggere, sammenlignet med 43,9 i gennemsnit for Grækenland, Portugal og Irland. Regeringen sigter mod at nedbringe ventetiden på en telefontilslutning til 5 måneder og øge dækningsgraden til 35 tilslutninger pr. 100 indbyggere inden år 2000. Forudsat at regeringen kan finansiere de nødvendige investeringer, skulle dette mål kunne nås. 38% af det offentlige net er digitaliseret, sammenlignet med 62,4% i gennemsnit for Grækenland, Portugal og Irland.

Regeringen overvejer de forskellige muligheder for privatisering af ST som et yderligere middel til at skaffe kapital til investeringer. Den nuværende indtægt pr. tilslutning er muligvis for lav til, at nettet kan udvides, så der overalt er adgang til teletjenester. Købekraftniveauet tyder på, at indtægterne vil kunne øges gennem en yderligere takstreform. Ved udgangen af 1996 var der kun 25.000 abonnenter på celleopbygget mobiltelefoni, svarende til 0,47 pr. 100 indbyggere.

### Sektorens konkurrenceevne

I 1995 var der 13,7 ansatte pr. 1000 tilslutninger sammenlignet med 6,2 i gennemsnit for Grækenland, Portugal og Irland, og nye abonnenter havde ventet gennemsnitligt 1,5 år på en tilslutning. Der er lange ventelister for en telefontilslutning, og selv med det nuværende høje tempo i udvidelsen af nettet, vil det vare endnu et par år, før der overalt er adgang til blot grundlæggende teletjenester. Indtægten pr. tilslutning (ca. 264 ECU i 1995) ligger tæt på det minimum, der er nødvendigt, for at nettet kan drives som en rentabel forretning, samtidig med der overalt tilbydes tjenester til overkommelige priser. Operatøren af det offentlige net må øge produktiviteten for at blive konkurrencedygtig. Forudsat at takstudligningen og den økonomiske vækst fortsætter, skulle telesektoren være rustet til en fuldstændig liberalisering i 2003.

### **Konklusion**

Det bliver ikke uden problemer for Slovakiet at bringe forholdene i overensstemmelse med EU-lovgivningen på lidt længere sigt, da der ikke er tilstrækkelig administrativ kapacitet til at færdiggøre og gennemføre ny lovgivning. Operatøren af det offentlige net må øge konkurrenceevnen for at tiltrække investeringer og ruste sig til konkurrencevilkår.

## **Den audiovisuelle sektor**

Formålet med den gældende fællesskabsret vedrørende av-sektoren er, som led i det indre marked, at sikre adgangen til og den frie bevægelighed for audiovisuelle tjenester inden for EU samt at fremme den europæiske programindustri. Direktivet om "fjernsyn uden grænser", som finder anvendelse på alle tv-radiospredningsorganer, uanset transmissionsmåden (jordbaseret, satellit, kabel), og uanset om organerne er private eller offentlige, omfatter den pågældende fællesskabsret og fastslår de grundlæggende regler for transnational tv-radiospredning. Hovedformålene er: at sikre den frie bevægelighed for tv-programmer i medlemsstaterne, at fremme produktionen og distributionen af europæiske audiovisuelle produktioner (gennem bestemmelser om, at et vist minimum af sendetiden skal være forbeholdt europæiske produktioner og programmer produceret af uafhængige producenter), at fastsætte grundlæggende normer for tv-reklame samt at sikre beskyttelsen af mindreårige og retten til berigtigelse.

Europa-aftalen omhandler samarbejde om fremme og modernisering af den audiovisuelle industri og harmonisering af lovgivningsmæssige aspekter af den audiovisuelle politik.

Direktiverne om "fjernsyn uden grænser" er en fase I-foranstaltning i hvidbogen.

### **Sammendrag**

Lovgrundlaget for av-sektoren udgøres af den slovakiske tv-lov fra 1991, og loven om radio- og tv-transmission fra 1991. Den første lov ophæver statsmonopolet og fastslår de grundlæggende regler og rettigheder for tv-radiospredning og tv-radiospredningsorganer, medens den anden opretter radio- og tv-rådet, som træffer beslutning om tildeling af sendetilladelser.

Det største tv-radiospredningsorgan er det slovakiske tv.

Siden statsmonopolet for filmproduktion og -distribution blev ophævet, er en række små private producenter blevet aktive. Distributionssektoren omfatter flere selskaber.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Av-sektoren i Slovakiet forsøger at genetablere sig efter store omvæltninger i de senere år, og den er præget af hurtig vækst og stadig forandring. Sektorens mulighed for reelt at overholde fællesskabsretten afhænger af, om programindustriens kapacitet forbedres, således at den kan imødegå de store udfordringer, som en lovgivningsmæssig ramme indebærer.

Den slovakiske av-lovgivning er ikke fuldt ud forenelig med EU-kravene; der er mangler med hensyn til fremme af europæiske produktioner, uafhængige producenter og nyere produktioner, definitionen af europæiske produktioner, placeringen af reklameindslag og reklamens indhold.

Ændringer af lovgivningen drøftes i øjeblikket af den slovakiske regering.



## **Konklusion**

Der er behov for mere information om, hvorledes den lovgivningsmæssige situation udvikler sig. Men forudsat, at de nødvendige lovgivningsmæssige foranstaltninger indføres tilstrækkelig hurtigt og ledsages af den nødvendige strukturtilpasning inden for industrien, vil det med rimelighed kunne forventes, at Slovakiet på mellemlang sigt vil kunne opfylde EF-kravene inden for den audiovisuelle sektor.

### **3.3 Økonomiske og fiskale anliggender**

#### **Økonomisk og monetær union**

På det tidspunkt, hvor Slovakiet tiltræder, vil ØMU'en være gået ind i tredje fase. Dette vil medføre betydelige ændringer for samtlige medlemsstater, herunder dem, der ikke deltager i euro-zonen. Alle medlemsstater, også de nye, vil komme til at deltage fuldt ud i Den Økonomiske og Monetære Union. Deres økonomiske politik vil være et anliggende af fælles interesse, og de vil blive inddraget i samordningen af den økonomiske politik (nationale konvergensprogrammer, overordnede økonomiske retningslinjer, multilateral overvågning, procedure i tilfælde af for stort underskud). De skal overholde stabilitets- og vækstpakten, må ikke direkte lade deres centralbank finansiere offentlige underskud eller give offentlige myndigheder privilegeret adgang til finansieringsinstitutter, og de skal have gennemført liberaliseringen af kapitalbevægelser.

Tiltrædelsen indebærer et snævrere samarbejde med EU om monetære spørgsmål og valutakurser. Dette vil kræve strukturreformer til styrkelse af den monetære politik og valutakurspolitikken. Medlemsstater, der ikke deltager i euro-zonen, skal være i stand til at føre en selvstændig monetær politik og i begrænset omfang deltage i Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB). Deres centralbanker skal være uafhængige, og deres vigtigste mål skal være at sikre prisstabilitet. Den monetære politik skal gennemføres ved hjælp af markedsbaserede instrumenter og fungere effektivt i den forstand, at dens impulser hurtigt får virkning for økonomien. Derfor skal reformpolitikken videreføres med henblik på at eliminere de faktorer, der hindrer en effektiv monetær politik, f.eks. utilstrækkelig konkurrence i banksektoren, utilstrækkelig udvikling af de finansielle markeder og problemet med "dårlige lån" inden for banksektoren. Endelig skal samtlige medlemsstater behandle deres valutakurspolitik som et anliggende af fælles interesse og være i stand til at stabilisere deres vekselkurser ved hjælp af en mekanisme, som der endnu ikke er truffet afgørelse om.

Da medlemskab af Den Europæiske Union indebærer accept af, at målet er at etablere ØMU'en, skal Slovakiet på længere sigt opfylde konvergenskriterierne, selv om det ikke nødvendigvis vil blive krævet ved tiltrædelsen. Selv om opfyldelse af konvergenskriterierne ikke er en forudsætning for EU-medlemskab, vil disse fortsat være vigtige referencepunkter for en stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik, og de skal derfor fra et vist tidspunkt permanent være opfyldt af alle nye medlemsstater. Det er derfor af afgørende betydning, at der med held gennemføres systemændringer og markedsorienterede strukturreformer. Slovakiets økonomiske situation og de hidtil opnåede fremskridt er analyseret i tidligere kapitler af denne udtalelse.

#### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Den slovakiske centralbank er i vid udstrækning uafhængig af regeringen, når man ser på proceduren for udpegning af centralbankchefen og gennemførelsen af den monetære politik. Centralbankens vedtægtsmæssige mål er at sikre den slovakiske valutas stabilitet, hvilket altid er blevet fortolket derhen, at den har skullet sikre prisstabilitet. Bestemmelserne i loven om centralbanken er stadig langt fra forenelige med traktaten, men Slovakiet har tradition for en sund skattepolitik, hvilket har betydet, at centralbanken ikke hidtil har skullet finansiere budgetunderskud.

Den monetære politik har vist sig at være ret effektiv, når det drejer sig om at bekæmpe inflationen, idet denne er bragt ned på et éncifret tal, men det må dog understreges, at den slovakiske centralbank først i 1996 begyndte at bruge markedsorienterede instrumenter. Styringen af pengeforsyningen var tidligere vanskelig, da der samtidig med en fast valutakurs var forventninger om en positiv realrente (som følge af lav inflation). Centralbanken reagerede i 1996 ved at udvide valutakursens udsvingsmargener omkring centralkursen, forhøje kravene om reserver og begrænse omfanget af reinansieringskreditter til bankerne. Dette har medført alvorlige likviditetsproblemer på interbankmarkedet, hvor der kun er én indlåner. Som følge heraf er interbankrenten ret høj. Den monetære politiks effektivitet hæmmes af den ikke-konkurrencedygtige, statsstyrede banksektor, der tilmed tynges af en betydelig mængde dårlige lån. Hertil kommer, at konkursprocedurerne ikke håndhæves effektivt, og at de finansielle markeder er forholdsvis udviklede.

Valutakurssystemet er baseret på kurstilknytning med udsvingsmargener omkring centralkursen. I et forsøg på at dæmme op for den indenlandske optagelse af lån i udlandet, der var ved at bringe dens muligheder for at styre væksten i pengeforsyningen, øgede den slovakiske centralbank i 1996 gradvis valutakursens udsvingsmargener omkring centralkursen. Siden 1993 har valutakursen ligget stabilt inden for det fastsatte interval.

### **Konklusion**

Det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvorvidt Slovakiet på tiltrædelsestidspunktet vil være i stand til at deltage i euro-zonen. Det vil afhænge af, hvorvidt landet får held med strukturændringerne, så det kan opfylde og til stadighed overholde konvergenskriterierne, hvilket imidlertid ikke er en forudsætning for tiltrædelse.

Slovaqiets deltagelse i ØMU'ens tredje fase som ikke-medlem af euro-zonen skulle ikke give problemer på mellemlang sigt, forudsat at lovgivningen om centralbanken gøres fuldt ud forenelig med EF-reglerne, og at banksektoren omstruktureres efter markedsøkonomiske principper.

## **Beskatning**

Den gældende fællesskabsret om direkte beskatning berører hovedsagelig enkelte sider af selskabsskatten og kapitaltilførselsafgiften, mens de fire friheder i EF-traktaten har en mere omfattende indvirkning på medlemsstaternes afgiftssystemer.

Den gældende fællesskabsret på området indirekte beskatning består først og fremmest af harmoniseret lovgivning om moms og forbrugsafgifter. Dette omfatter anvendelse af en ikke-kumulativ generel forbrugsafgift (moms), som opkræves i alle led af produktionen og distributionen af varer og tjenesteydelser. Det betyder ens beskatning af indenlandske og udenlandske (import-)transaktioner. Den gældende fællesskabsret på momsområdet omfatter også overgangsordninger for beskatning af transaktioner mellem afgiftspligtige inden for EU. Hvad angår forbrugsafgifter omfatter den gældende fællesskabsret harmoniserede beskatningsstrukturer og minimumsafgifter sammen med fælles regler om opbevaring og transport af varer, der er pålagt harmoniserede afgifter (herunder afgiftsoplag). Som resultat af gennemførelsen af det indre marked blev enhver form for fiskal kontrol ved Fællesskabets indre grænser afskaffet i januar 1993.

Den gensidige bistand mellem medlemsstaternes afgiftsmyndigheder er et vigtigt element i det administrative samarbejde i det indre marked. De pågældende direktiver dækker både direkte og indirekte beskatning.

Europaaftalerne indeholder bestemmelser om tilnærmelse af lovgivningerne om indirekte beskatning.

Hvidbogen indeholder i etape I de foranstaltninger, der udgør hovedkravene i fællesskabsretten om indirekte beskatning (hovedsagelig de foranstaltninger, der blev iværksat i Fællesskabet indtil 1993), og i etape II de foranstaltninger, som der derudover er behov for til gennemførelse af den gældende fællesskabsret om indirekte beskatning fuldt ud.

## **Sammendrag**

### *Direkte beskatning*

De to direktiver om selskabsbeskatning og konventionen om voldgiftslovgivning indeholder et system, der hviler på gensidighed. Pr. definition kan det derfor ikke forventes, at der indføres bestemmelser herom inden tiltrædelsen.

### *Indirekte beskatning*

De samlede indbetalinger af moms og forbrugsafgifter til den slovakiske stats budget var henholdsvis ca. 32% og 12% i 1995. Dette forventes at fortsætte med en opadgående tendens.

### *Moms*

Det gældende slovakiske momssystem blev indført 1. januar 1993 som erstatning for den tidligere afgift, der kun blev erlagt i ét omsætningsled. Slovakiet anvender to momssatser, nemlig en standardsats på 23% og en reduceret sats på 6%. Standardsatsen anvendes i princippet på alle varer og tjenesteydelser, som ikke specielt pålægges afgift med den reducerede sats. Der anvendes den samme sats for importerede varer og tilsvarende

indenlandske varer

Visse former for virksomhed er momsfrie uden fradragsret for den indgående moms. Denne fritagelse vedrører hovedsagelig aktiviteter i offentlighedens interesse, finansielle tjenesteydelser og forsikringsydelser, lotterier og lignende spil. Afgiftspligtige har i princippet ret til at fradrage moms på deres indkøb af varer og tjenesteydelser i erhvervsøjemed. Imidlertid indeholder den slovakiske momslov ingen bestemmelser om momsrefusion til afgiftspligtige uden fast forretningssted i landet.

#### Forbrugsafgifter

Det gældende forbrugsafgiftssystem blev indført i Slovakiet 1. januar 1993. Mineralolier, alkohol og alkoholholdige drikkevarer samt tobaksvarer pålægges forbrugsafgifter. Hver varegruppe pålægges en særlig afgift.

#### Gensidig bistand

Afgiftsmyndighederne har endnu ikke skullet indføre systemet til gensidig bistand over for afgiftsmyndighederne i EU-medlemsstaterne, da den gensidige bistand først vil træde i kraft ved tiltrædelsen.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

#### Moms

Det gældende momssystem i Slovakiet er baseret på hovedprincipperne i Fællesskabets momslovgivning og er således et godt udgangspunkt for dets fremtidige tilnærmelse til den gældende fællesskabsret om moms, om end det anvendes meget generelt .

Udenlandske erhvervsdrivende, som ikke har fast forretningssted i Slovakiet og er opført i handelsregistret, kan ikke momsregistreres i landet. Da Slovakiet ikke anvender momsrefusionsordninger for ikke-registrerede udenlandske afgiftspligtige, udgør momsen en yderligere omkostning for disse erhvervsdrivende. Der er langt flere muligheder for at anvende den reducerede momssats end i EU's praksis.

Slovaikiets medlemskab af EU ville kræve yderligere tilpasninger for at bringe momslovgivningen i overensstemmelse med kravene i den gældende fællesskabsret, især med hensyn til afgiftssystemet i et fællesskab uden kontrol ved de indre grænser.

I Slovaikiets strategi til gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen vedrørende moms gives der til at begynde med højeste prioritet til en omstrukturering af momssatserne og til afgiftsfritagelse for omsætning af varer til udenlandske flyselskaber og rederier samt for tjenesteydelser om bord på disse fly og skibe. I tidsrummet 1998-2000 er det tanken, at lovgivningsarbejdet skal fokusere på momsrefusionsordninger for afgiftspligtige uden fast

forretningssted i Slovakiet, definitionen af afgiftspligtige samt afgiftsfritagelse for midlertidig indførsel af andre varer end transportmidler. Det er hensigten, at den slovakiske momslovgivning skal være tilnærmet Fællesskabets fuldt ud senest år 2000, bortset fra Fællesskabets overgangsordninger.

### Forbrugsafgifter

Der er betydelige uoverensstemmelser mellem det slovakiske forbrugsafgiftssystem og EU's krav.

For det første findes der ikke noget system til suspension af forbrugsafgifterne, når varer transporteres mellem godkendte afgiftsoplæg uden betaling af afgift.

For det andet, selv om afgiftssatsernes størrelse stort set svinger omkring minimumssatserne som anført i de enkelte EF-direktiver, ligger satserne for mineralolier under EF's minimumsniveau, mens den gældende særlige afgiftssats for cigaretter skal omlægges til den kombinerede sats, der anvendes i Fællesskabet og består af et særligt element og et værditildelement.

For at sikre en korrekt anvendelse af Fællesskabets afgiftslovgivning er det af væsentlig betydning, at Slovakiet indfører et afgiftsoplægssystem baseret på Fællesskabets model så snart som muligt og tilpasser afgiftssatsernes strukturer og niveau på en sådan måde, at de er i overensstemmelse med Fællesskabets krav.

Den slovakiske strategi til gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen indeholder ingen klar og detaljeret tidsplan for kommende tilpasninger af den slovakiske lovgivning om forbrugsafgifter. Et af målene på kort sigt er en tilnærmelse af den slovakiske lovgivning om forbrugsafgifter til fællesskabsretten i tidsrummet 1999-2000. Dog vil indførelsen af afgiftsoplæg og harmoniseringen af afgiftsstrukturen for alkoholholdige drikkevarer blive forsinket.

### Gensidig bistand

Ved tiltrædelsen skal der også iværksættes hensigtsmæssige ordninger for det administrative samarbejde og den gensidige bistand mellem medlemsstaterne. Disse krav er af væsentlig betydning for det indre markeds funktion.

### **Konklusion**

Den gældende fællesskabsret på området direkte beskatning synes ikke at volde større vanskeligheder.

Under forudsætning af, at der fortsat gøres en indsats på området indirekte beskatning, skulle Slovakiet på mellemlang sigt kunne opfylde kravene i den gældende fællesskabsret på områderne moms og forbrugsafgifter.

Det skulle være muligt for Slovakiet at være med i den gensidige bistand, når afgiftsmyndighederne har opnået den nødvendige ekspertise på området.

## **Statistik**

Hovedprincipperne i Fællesskabets regelværk vedrører objektivitet, pålidelighed, gennemsigtighed, fortrolighed (af de enkelte oplysninger) og udbredelse af statistikker. Desuden findes der et vigtigt sæt principper og praksis vedrørende anvendelse af europæiske og internationale klassifikationer, nationalregnskabssystemer, virksomhedsregistre og forskellige kategorier af statistikker.

Europaaftalerne omfatter bestemmelser om samarbejde om udvikling af effektive og pålidelige statistikker i overensstemmelse med internationale standarder og klassifikationer.

Hvidbogen indeholder ingen bestemmelser på dette felt.

## **Sammendrag**

Slovakiets statistiske kontor er det centrale organ, der har til opgave at fremstille og udbrede officielle statistikker i Slovakiet. Det vejledes af et statistisk råd bestående af repræsentanter fra andre dele af statsadministrationen og fra den private sektor.

Retsgrundlaget for de slovakiske officielle statistikker er loven om statsstatistikker.

## **Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation**

Den slovakiske lovgivning kan med få undtagelser sammenlignes med de gældende standarder i Den Europæiske Union.

Nogle spørgsmål vedrørende gennemsigtighed, fortrolighed og udbredelse af statistikker kræver forbedringer, og der er mangler med hensyn til national- og regionalregnskaber og virksomhedsregistret. Der er også behov for forbedringer af det regionale statistiske system efter reformen af den territoriale inddeling af landet.

## **Konklusion**

Forudsat der fortsat gøres fremskridt, skulle Slovakiet være i stand til at opfylde EU-kravene vedrørende officielle statistikker i de kommende år.

### 3.4 Sektorpolitik

#### Industrien

Fællesskabets industripolitik søger at forbedre konkurrenceevnen og således opnå bedre levestandard og højere beskæftigelse. Den tager sigte på at fremme tilpasningen til strukturændringer, skabe et initiativfremmende klima, udvikle virksomheder i hele Fællesskabet, fremme industrielt samarbejde og sørge for at udnytte innovationspolitikens, forskningspolitikens og den teknologiske udviklingspolitikens industrielle muligheder bedre. Fællesskabets industripolitik er horisontal. De horisontale ideer overføres til de enkelte sektorer ved hjælp af sektormeddelelser. Fællesskabets industripolitik er resultatet af en kombination af forskellige virkemidler fra en række af Fællesskabets politikker. Den omfatter både virkemidler med sigte på markedets funktion (produktspecifikation og markedsadgang, handelspolitik, statsstøtte og konkurrencepolitik) og foranstaltninger i forbindelse med industriens evne til at tilpasse sig forandringer (et stabilt makroøkonomisk klima, teknologi, uddannelse osv.).

For at kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Fællesskabet skal ansøgerlandenes industri have nået et bestemt konkurrencedygtighedsniveau på tiltrædelsestidspunktet. Det skal fremgå, at ansøgerlandene fører en politik, der tager sigte på åbne, konkurrenceprægede markeder, i overensstemmelse med Traktatens artikel 130 ("Industri"). Samarbejdet mellem Fællesskabet og ansøgerlandene inden for industri, investering, industriel standardisering og overensstemmelsesvurdering, således som dette er fastsat i Europaaftalen, er også en vigtig indikator for, at udviklingen går i den rigtige retning.

#### **Sammendrag**

Indtil anden verdenskrig var Slovakiet hovedsageligt et landbrugsland. Landets senere industrialisering skete efter planøkonomiske retningslinjer med ringe hensyntagen til forhåndenværende faktorer eller lokaliseringsomkostninger. Som en del af Tjekkoslaviet i perioden op til 1990 havde landet udviklet sig til et landene med den mest gennemførte planøkonomi. Den økonomiske struktur var domineret af sværindustrien (navnlig basisindustrier), der for en stor dels vedkommende leverede input (stål, papir, petrokemiske produkter) til den tjekiske industri.

Sammenbruddet af traditionelle markeder og øget konkurrence har medført en industriel omstrukturering og en stor nedgang i industriproduktionen. I perioden 1990-1995 faldt industriproduktionens andel (herunder bygge- og anlægsvirksomhed) af BNP med en tredjedel til 37% og udgjorde ca. 5 mia. ECU. Den samlede beskæftigelse i industrien faldt også og er nu på ca. 650000 personer, svarende til 35% af den samlede arbejdsstyrke. Små firmaer udgør 75% af alle industrivirksomheder og beskæftiger 25% af den samlede arbejdsstyrke, medens mellemstore og store virksomheder står for den største del af beskæftigelsen. De største industrigrene er nu maskinindustri, kemiske produkter, metallurgi, landbrugsfødevarer, træ samt tekstiler og beklædning.



### Slovaqiets industri, vigtigste produktionssektorer i 1995

Sektor	Andel i % af industriell værditilvækst	Andel i % af beskæftigelse i industrien	Andel i % af industrieksport
Maskinindustri (herunder trykbærende, medicinsk og måleteknisk udstyr)	10,5	25	7,5
Kemiske produkter	14,5	9,5	24
Metallurgiske produkter	9	5,5	20
Landbrugsfødevarer	8,5	9,5	2,5
Træ, cellulose, papir	7	8	8,5
Tekstiler/beklædning, læder/fodtøj	5,5	15	5,5
Biler	5	1,5	5,5
Elektrotekniske produkter (herunder forbrugerelektronik, komponenter, telekommunikation, kontorudstyr)	2	4	3
Medicinalvarer	2	1	2,5
I alt	67,5	83	79
Anden industri	32,5	17	21
I alt industri	100	100	100
<i>Industriproduktion udtrykt i % af BNP</i>	32	27	
<i>Bygge- og anlægsvirksomhed</i>	5	5	
<i>I alt industri samt bygge- og anlægsvirksomhed</i>	37	32	

**Maskinindustrien** er stadig en vigtig sektor til trods for en stor produktionsnedgang. Hovedvægten ligger på produktion af maskiner til vejbyggeri og bygge- og anlægsarbejder samt transportudstyr og hydraulik. De fleste virksomheder er blevet privatiseret og omstruktureringen har medført lukning af en række statsvirksomheder. Tiltrods herfor er produktionsteknologierne og kapitalapparatet stadig forældede, og kapacitetsudnyttelsen er for dårlig, samtidig med at moderniseringen bremses af mangel på ressourcer.

**Den kemiske industri** har i årtier haft en førerposition i den slovakiske økonomi og synes at være konkurrencedygtig. Denne sektor har i øjeblikket en kapacitetsudnyttelse på over 80%, og der foregår en udbredt handel, først og fremmest med Den Tjekkiske Republik og Fællesskabet. Der skal stadig gennemføres privatiseringer af "strategiske virksomheder".

**Stålsektoren** udgøres stort set af et stort stålselskab. Både dette selskab og sektoren for **ikke-jernholdige metaller** har en høj teknisk standard og er konkurrencedygtige, men moderniseringerne er gennemført uden kapacitetsindskrænkninger.

**Landbrugsfødevarerindustrien** er en vigtig industrisektor. Der er stor forskel i kapacitetsudnyttelsen inden for denne industri.

Basisindustriene **træ og papir, cement, glas og keramiske produkter** er også vigtige industrier. Udviklingsstadiet for de skovbrugsbaserede industrier i Slovakiet er generelt ikke særlig højt, men der er muligheder inden for nogle sektorer (f.eks. træpaneler), og Slovakiets beliggenhed tæt på Fællesskabet fremmer eksporten. Den forholdsvis store eksport og høje kapacitetsudnyttelse tyder på, at disse industrier hidtil har været i stand til at konkurrere på de internationale markeder, men en lille import sammen med en række antal handelsrestriktioner inden for nogle sektorer kunne tyde på begrænsninger af markedsadgangen for udenlandske producenter, f.eks. importcertifikatordningen for keramiske produkter.

Den relativt store sektor for **tekstiler, beklædning, læder og fodtøj** er stadig kriseram. Industrien lider under konkurrencen med de asiatiske producenter og en generel mangel på omstrukturering, men det meste af produktionen eksporteres stadig, og der er et handelsoverskud. Med henblik på at øge konkurrenceevnen forsøger producenterne at komme ind på nye markeder, at forædle produktionen til fællesskabsmarkederne samt at etablere forbindelser vedrørende passiv forædling med fællesskabsproducenter.

Bilsektoren hører til blandt de mere dynamiske fremstillingsindustrier. Der er to bilfabrikanter, hvoraf den ene er 100% ejet af en tysk virksomhed, og næsten hele produktionen går til fællesskabsmarkedet. Produktionen er flyttet fra Tyskland til Bratislava for at drage fordel af de lave lønomkostninger samt for at udvikle det avancerede anlæg til et af de vigtigste samlesteder for "specialbiler", som sælges i Europa. Komponentindustrien kommer sig kun langsomt over delingen af Tjekkioslovakiet. Slovakiske komponentproducenter samarbejder med en tjekkisk bilfabrikant, og der er et stigende antal joint ventures med vestlige virksomheder.

**Medicinalvarerindustrien** er en ret lille sektor. I 1995 gik det meste af eksporten næsten udelukkende til Tjekkiet. Eksporten målrettes dog mere og mere mod vestlige markeder, selv om den hovedsageligt består af råvarer. Der er dog brug for en omstrukturering af produktionssystemet; industrien prøver at nå vestlige standarder, men ressourcerne er stadig begrænsede. Mangel på midler til forskning og udvikling hindrer desuden den fremtidige udvikling. Industrien lader ikke til at have haft succes med at tiltrække udenlandske partnere eller investeringer, hvilket muligvis skyldes manglende beskyttelse af patenter.

Sektorerne for **trykbærende og måleteknisk udstyr** udgøres hovedsageligt af små virksomheder. I 1995 oversteg eksporten langt importen, men den lave kapacitetsudnyttelsesgrad tyder på et behov for yderligere omstrukturering.

Produktionsfaciliteterne inden for **informationsteknologiindustrien** er for det meste gamle og forældede. Privatiseringer og omstruktureringer har ført til et brat fald i produktionen og lukning af mange firmaer til trods for en forholdsvis dynamisk vækst i efterspørgslen. De virksomheder, der er tilbage, skal moderniseres yderligere. Til trods for nedgangen i industrien vedligeholder staten stadig dele af forskningsmiljøet, der giver mulighed for ny udvikling.

Slovakiske softwareproducenter har på den anden side haft megen held med at etablere forbindelser til udenlandske kunder.

Privatiseringerne skrider fremad. I begyndelsen blev disse gennemført ved en garantmetode, der fulgtes af direkte salg/medarbejdernes overtagelse af virksomheden, hvilket øgede den private sektors andel af BNI til 70%. Efter 1995 har erhvervs- og politiske "insidere" dog profiteret af privatiseringen af mange store virksomheder, der foregik på en uigennemsigtig måde, og som førte til meget få indtægter til det offentlige og ringe, om nogen, kapital og ledelsesideer til de privatiserede virksomheder. Regeringen udøver dog stadig kontrollen i en række "væsentlige og strategiske virksomheder", herunder virksomheder inden for energi, forsyningsvirksomheder, våben, post og telekommunikation, jernbaner, medicinalvarer og landbrugsfødevarer. Disse virksomheder er ikke omfattet af konkurslovgivningen.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Hidtil har udviklingen inden for industrien været tilfredsstillende til trods for den usikre politiske situation, hovedsageligt fordi det makroøkonomiske miljø har været stabilt og det åbne handelssystem sikrede tilstrækkelig konkurrence. Men fremtidsudsigterne for industrien kan ikke vurderes uden at tage den politiske udvikling i betragtning, og udviklingen hidtil har ofte haft forbindelser til det nuværende styre. Det er derfor et åbent spørgsmål, om industrier, der er overdraget til "politiske venner", i fremtiden opererer under konkurrencebestemte vilkår. Dette vil navnlig være et fremtrædende problem i en række sektorer, som domineres af en enkelt virksomhed.

Investeringernes andel af BNP er den højeste i de associerede lande (næsten 36%, hvilket er tæt på nogle af de asiatiske vækstøkonomiers).

Hovedproblemerne for industrien hænger sammen med manglen på konkurrencebestemte privatiseringer og den overdrevne afhængighed af energiintensive sektorer. De statslige virksomheder inden for kapitalintensive sektorer vil have mindre problemer med at skaffe langfristet finansiering og således have en fordel frem for de private virksomheder. Dette kan føre til en lignende udvikling som den, der fandt sted i visse sydeuropæiske EU-medlemsstater i 1970'erne og 1980'erne, hvor kapitalintensiv sværindustri blev etableret eller videreført i statslig regi til trods for voksende underskud. En udvikling i denne retning ville i høj grad mindske den slovakiske industris evne til at gennemføre de omfattende omstruktureringer, som stadig skal gennemføres, hvis man vil nå frem til en produktsammensætning, der er mindre afhængig af lave lønninger og adgang til billige råvarer.

### **Konklusion om industriens konkurrenceevne**

Det kan blive problematisk at få integrationen den slovakiske industri i det europæiske marked til at forløbe tilfredsstillende på mellemlangt sigt. Den forudsætter diversifikation bort fra sværindustrier og en mere effektiv omstrukturering af virksomheder. En stor potentiel hindring for omstrukturings- og diversifikationsindsatsen er manglen på investeringsmidler, der skyldes de lave udenlandske investeringer, den dårlige gældssituation og den uigennemsigtige "insider"-privatisering.

Den slovakiske industris fremtid afhænger snarere af det generelle miljø, den opererer i, f.eks. hvad angår infrastruktur, beskatning osv., end af rent sektorale spørgsmål. Industrien vil

således blive berørt af de økonomiske foranstaltninger, der blev indført i foråret 1997, heriblandt importafgiftssystemet, og den videre udvikling af vekselkursen for den slovakiske koruna vil spille en vigtig rolle.

En vurdering af den gældende ret for den fri bevægelighed af industrivarer findes i afsnittet om det indre marked.

## **Landbrug**

Den fælles landbrugspolitik har til formål at bevare og udvikle et moderne landbrug og derved sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard, sikre forbrugerne rimelige priser på landbrugsprodukter og sikre varers frie bevægelighed inden for EF. Der lægges særlig vægt på miljøet og udviklingen af landdistrikterne. Den fælles landbrugspolitik forvaltes ved hjælp af fælles markedsordninger. De er suppleret med bestemmelser om dyresundhed, plantesundhed og dyrs ernæring og med bestemmelser om levnedsmiddelhygiejne. Der findes også forskrifter inden for strukturpolitikken, som oprindeligt blev udviklet med henblik på modernisering og udvidelse af landbruget, men hvor der i den senere tid lægges større og større vægt på miljøet og på en regional differentiering af strategien. Siden reformerne i 1992 har en stigende del af landbrugsstøtten haft form af direkte støtte, der udbetales for at kompensere for støtteprisnedsættelser.

I Europaaftalen med Den Slovakiske Republik er der fastsat handelspræferencer for landbrugsprodukter (artikel 19-22 med tilhørende bilag). I artikel 78 i Europaftalen fastsættes der økonomisk samarbejde mellem parterne for at fremme moderniseringen af landbruget og agroindustrien. Hvidbogen dækker veterinærkontrol, plantesundhedskontrol og foderkontrol tillige med bestemmelser om afsætningen af de enkelte varer. Formålet med denne lovgivning er at beskytte forbrugerne, folkesundheden og dyrs og planters sundhed.

## **Sammendrag**

### *Landbrugets situation*

Landbrugsproduktionens værdi udgjorde i 1995 ca. 0,68% af værdien af landbrugsproduktionen i EU.

Landbrugets andel af BNP faldt fra 9,4% i 1989 til 5,8% i 1996. Beskæftigelsen i landbruget, som i 1989 tegnede sig for 12,5% af den samlede beskæftigelse, faldt i 1996 til 7,5%. Antallet af beskæftigede pr. 100 ha faldt fra 13,3 i 1989 til 6,8 i 1996.

Af det samlede areal på 4,9 mio. ha anvendes halvdelen til landbrug, og over 40% er dækket med skov. Omkring 60% af agerjorden anvendes til dyrkning af korn, navnlig hvede, byg og majs, og omkring 25% til foderafgrøder. Det areal, der anvendes til dyrkning af de øvrige markafgrøder - oliefrø (især raps og solsikke), bælplanter, sukkerroer og kartofler - er mindre omfattende.

Omstillings- og privatiseringsprocessen har resulteret i, at der i store træk nu findes tre slags landbrugsbedrifter:

- (1) Omkring 1 000 omdannede kooperativer, der forvalter 69% af landbrugsarealet, med en gennemsnitsstørrelse på 1 600 ha.
- (2) Enkeltbedrifter (familiebedrifter): ved udgangen af 1994 var der ca. 7 600 enkeltbedrifter (med en gennemsnitsstørrelse på 15 ha), hvoraf de fleste blev oprettet af landbrugere, der besluttede at forlade kooperativerne. Mange af de individuelle landbrugere er imidlertid deltidslandbrugere, og over 60% af enkeltbedrifterne er på under 5 ha, som igen er opdelt på lodder af en gennemsnitsstørrelse på 0,34 ha.
- (3) Omkring 60 bedrifter i selskabsform (aktieselskaber og selskaber med begrænset ansvar) med en gennemsnitsstørrelse på 290 ha. Sammen med enkeltbedrifterne dækkede disse ca. 9%

af landbrugsarealet i 1994. Ejerne er sædvanligvis iværksættere, der tager sig af alt vedrørende jord, kapital og arbejdskraft. På disse bedrifter dyrkes der for det meste korn.

Desuden er der fortsat statsejede bedrifter tilbage (137 i 1995), hvis gennemsnitsstørrelse er på 2 950 ha, og som dækker 22% af landbrugsarealet. Privatiseringen af de statsejede bedrifter er nu begyndt at gå langsommere på grund af ændrede bestemmelser for omfanget af og metoderne til privatisering.

I 1995 var Slovakiet mere eller mindre selvforsynende med de vigtigste landbrugsprodukter (korn: 3,5 mio. t - 94,7%, oliefrø: 0,23 mio. t - 169%, sukkerroer: 1,23 mio. t - 100%, kartofler: 0,44 mio. t - 82%, oksekød: 60 000 t - 94%, svinekød: 190 000 t - 100%, fjerkrækød: 113% og mælk: 1,19 mio. t - 130%).

I foder- og fødevarerindustrien var 171 virksomheder blevet privatiseret ved udgangen af 1996 svarende til 92% af alle statsejede forarbejdningsvirksomheder.

Slovakiet er nettoimportør af landbrugsprodukter og agroindustrielle produkter: (eksport: 430 mio. ECU, import: 590 mio. ECU) disse produkter tegnede sig i 1995 for 8% af landets samlede import og 6,2% af dets samlede eksport. Slovakiets vigtigste eksportmarked for landbrugsprodukter og agroindustrielle produkter udtrykt i værdi er Tjekkiet (43% i 1995) efterfulgt af EU (17%) og det tidligere Sovjetunionen (15%). Også hvad importen af disse produkter angår, er Tjekkiet den vigtigste handelspartner (36% i 1994) efterfulgt af EU (35%). Det samlede underskud i udenrigshandelen med landbrugsprodukter og agroindustrielle produkter voksede i 1996 med 145 mio. ECU til 330 mio. ECU.

I 1995 bestod størstedelen af den slovakiske eksport af korn, malt og stivelse, mælk og mejeriprodukter, grøntsager og drikkevarer. Af landbrugsprodukter og agroindustrielle produkter blev der især importeret tropiske produkter, foder, drikkevarer og tobak.

### Landbrugspolitikken

Producentstøtteækvivalenten, der blev beregnet af OECD i 1995, var på 25% over for 49% i EF.

Landbrugsmarkedets prisstøtte består navnlig i interventionsopkøb kombineret med kvoter og eksportsubsidier. Landbrugsministeriet fastsætter garanterede minimumspriser (der dækker mindst 90% af de gennemsnitlige produktionsomkostninger og justeres, hvis inputpriserne stiger med over 5%) for korn, slagtekvæg og svin. For mælk er der en fast garanteret pris, og de politiske værktøjer omfatter en ordning med mælkekvoter, der fastsættes på regionalt plan og fordeles til de enkelte bedrifter. Der er mangel på kartofler på hjemmemarkedet, og derfor er der fastsat en maksimumspris for dette produkt.

Statsfonden for markedsregulering (SFMR) foretager interventionsopkøb til de garanterede priser, yder eksportsubsidier og udsteder eksport-/importlicenser.

I de vigtigste sektorer ydes der indirekte støtte gennem landbrugsministeriet, især i form af inputsubsidier fx til indkøb af udsæd, gødningsstoffer og moderne teknologisk udstyr, til dyrkning af nye sorter, til kunstvanding mv. Efter slovakisk lovgivning ydes der eksportsubsidier for en række produkter, bl.a. korn, sukker, oksekød, svinekød, fjerkrækød, mejeriprodukter, frugt og grøntsager.

Landdistrikterne spiller en vigtig rolle i Slovakiets socioøkonomiske udvikling, og den slovakiske regering tilstræber gradvis at udforme en politik for udviklingen i landdistrikter og regionaludviklingen, så landets politik på dette område bliver forenelig med EU. I Slovakiet findes der dog endnu ikke nogen politik for udvikling af landdistrikterne ala EU-politikkerne. Der udbetales direkte indkomststøtte til landbrugere i ugunstigt stillede områder i form af en hektarstøtte, der varierer efter jordkvaliteten. Der ydes også subsidier (præmie pr. dyr) for får og geder, der holdes i sådanne områder. Endvidere kan der ydes støtte til indkøb af højkvalitetsinput (certificeret frø, avlsdyr) og til investeringer som omhandlet ovenfor.

De slovakiske støttepriser er væsentligt lavere end EF's interventionspriser. I 1995 udgjorde kornpriserne mellem 56% og 64% af de gennemsnitlige kornpriser i EU, og støtteprisen for mælk blev fastsat til 63% af EU-prisen. De anvendes dog på bedriftsplan.

I 1995 udgjorde de samlede udgifter på landbrugsbudgettet 7 674 mio. SKK (200 mio. ECU), hvoraf 53% blev anvendt til direkte støtte til ugunstigt stillede områder og til støtte differentieret efter mælkekvalitet. Inputsubsidierne optog 18% af landbrugsbudgettet, mens markedsreguleringen inklusiv eksportsubsidier tegnede sig for 8,5%. Generelle tjenesteydelser (uddannelse) tegnede sig for 3% og det samlede landbrugsbudget og anden støtte (visse skattelettelser) lagde beslag på 9%. I 1995 udgjorde støtten ca. 16% af produktionsværdien i landbruget (48 mia. SKK).

I 1993 blev der gennemført en skattereform, og der blev vedtaget en række nye skattelove for at tage hensyn til de særlige vilkår i landbruget og for at opfylde målet om en tilpasning til skattesystemet i EU. Landbruget fik en lang række skattelettelser og begunstigelser.

Med gennemførelsen af Uruguay-rundeaftalen blev de variable importafgifter og de ikke-toldmæssige hindringer (udligningsafgifter) omdannet til faste toldsats. Slovakiet har påtaget sig forpligtelser under Uruguay-runden for så vidt angår statsstøtte, markedsadgang og eksportsubsidier (1 651 mio. SKK svarende til 38 mio. ECU i år 2000).

Hvad angår handelspræferencerne i Europaftalen, er visse kvoter ikke blevet udnyttet fuldt ud, hovedsagelig på grund af mangelfuld markedsføring og salg fremme, men også på grund af utilstrækkelige forsyninger for visse produkters vedkommende.

Slovakiet er også medlem af CEFTA (det centraleuropæiske frihandelsaftale), der tilstræber en yderligere liberalisering af handelen med landbrugsprodukter. Da andre CEFTA-partnere har deres GATT-forpligtelser bundet på et højere beskyttelsesniveau end Slovakiet, har liberaliseringen en gunstig indvirkning på Slovakiets eksport af landbrugsprodukter.

Slovakiet er i gang med at indføre den lovgivning, der er redegjort for i hvidbogen.

Slovakiet har en institutionel infrastruktur med landbrugsministeriet som det centrale forvaltningsorgan for landbruget. Den nationale administration repræsenteres af 36 regionale matrikel- og informationskontorer ude i distrikterne. Desuden er der en række "fonde", der forvalter forskellige aspekter af landbrugspolitikken. Det Slovakiske Landbrugs- og Fødevarerudvalget (SKPPK), som er en ikke-statslig offentlig selvstændig institution, samarbejder med ministeriet om udformning af landbrugspolitikken.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Efter en investeringspause på fem år er der et stort behov for udskiftning af maskiner. På mellemlang sigt forventes det, at Slovakiet efterhånden vil få et stadigt større overskud af korn, oliefrø, sukker, svinekød og fjerkrækød til eksport.

Selv om Slovakiet har gjort fremskridt ved at indføre nye bestemmelser og strukturer, der er forenelige med EU, er der fortsat store forskelle mellem Slovakiets og EU's landbrugsrelaterede politikker.

Med gennemførelsen af landbrugspolitikprogrammet af 1993 er det i vidt omfang lykkedes den slovakiske regering at opfylde sine målsætninger om at skabe økonomisk stabilitet og støtte landbruget. Den planlagte revision af det nuværende program i 1998 forventes ikke at medføre en grundlæggende ændring af rammepolitikken, som den er i dag.

Visse markedsordninger må dog justeres for at bringe det slovakiske landbrug mere på linje med EU's. Import- og eksportordningerne må også justeres, så de kommer til at svare til ordningerne i EU. De nuværende import- og eksportlicenser må afskaffes. Desuden ydes der visse inputsubsidier (fx til indkøb af gødningsstoffer og dyrkning af nye sorter), og disse er ikke forenelige med gældende EU-ret.

De vigtigste markedspolitiske instrumenter, der anvendes i EF, anvendes ikke i Slovakiet. Det drejer sig bl.a. om nøgleinstrumenter såsom sukkerkvoter, de vigtigste ordninger for markafgrøder (basisareal og godtgørelser) og visse programmer for udvikling af landdistrikter og strukturer.

Det vil kræve relativt avancerede administrative systemer at forvalte og føre kontrol med disse ordninger, herunder et hensigtsmæssigt matrikelsystem og et system til identifikation og registrering af kvæg. Den administrative kapacitet må øges yderligere på disse områder, hvis disse ordninger skal anvendes i Slovakiet. Der må oprettes producentorganisationer og engrosmarkeder for frugt og grøntsager.

På dette stadium er det svært at forudse, hvordan støttepriserne i Slovakiet vil udvikle sig fra nu af og frem til tiltrædelsen. Dette vil afhænge af en række faktorer, herunder den indenlandske økonomi, situationen på eksportmarkederne og udviklingen i prisstøtten i EU.

Generelt er der fortsat overkapacitet i agroindustrien, og der er behov for modernisering.

Med hensyn til politikken for landdistrikter foregår der på nuværende tidspunkt ikke tilstrækkelig koordinering af den finansielle støtte til programmerne til udvikling af landdistrikter mellem de forskellige sektororganer på horisontalt og regionalt plan. Det forekommer ofte, at horisontale og regionale foranstaltninger overlapper hinanden. Det er ikke klart fastsat, hvem der har ansvaret for politikken for udvikling af landdistrikterne på nationalt plan.

Der er forhandlinger i gang med henblik på at løse de problemer, der er opstået i forbindelse med anvendelsen af handelsbestemmelserne i Europaaf-talen.

Slovakiet gør fremskridt med indførelsen af den lovgivning, der er redegjort for i hvidbogen. På veterinær- og plantesundhedsområdet forhandler Slovakiet for øjeblikket med Europa-Kommissionen om en ligestillingsaftale. Forhandlingerne er ved at være afsluttet.



Hvad angår vin, bygger de nuværende klassifikationsbestemmelser for de enkelte vinstoksorter og deres dyrkning på en lov fra 1964. Der er blevet vedtaget en vindyrkningslov, som er tilnærmet EU-bestemmelserne. Denne lov medfører, at der skal foretages ændringer i strukturerne og i registrerings-, arkiverings- og kontrolsystemet. Desuden bevirker den, at kontrolorganerne må styrkes, både hvad angår personale og udstyr. Slovakiet er medlem af OIV (Det Internationale Vinkontor).

Med hensyn til afsætningsbestemmelser er det planen, at der skal træde en revideret fødevarekodeks i kraft i løbet af 1997. De slovakiske tekniske standarder skal justeres og bør udvides til også at omfatte plantesundhedsaspekter.

For frugt og grøntsager er der tilsyneladende ingen kontrol ved import til Slovakiet (ved grænseovergangssteder, i havne og i lufthavne) som krævet i EF-bestemmelserne. Det vil være nødvendigt at oprette kontrolorganer ved grænseovergangsstederne.

På veterinærområdet er der sket en delvis tilnærmelse til og iværksættelse af gældende EU-ret. Det er nødvendigt med yderligere fremskridt med hensyn til vedtagelse og gennemførelse af ny rammelovgivning for veterinærspørgsmål og avl.

Tidsplanerne for godkendelse og iværksættelse af den afledte ret i de forskellige sektorer varierer fra 1997 til år 2000.

Slovakiet har traditionelt altid haft veletablerede infrastrukturer for veterinærkontrol og -inspektion, både ved grænserne og internt, der hører ind under landbrugsministeriet.

Som følge af en række administrative ændringer i veterinærstrukturen på regionalt plan kan der forventes visse problemer med gennemførelsen og håndhævelsen af den nye lovgivning. Under tilnærmelsesprocessen må der foretages yderligere tilpasninger i forbindelse med HACCP (risikoanalyse og kritiske kontrolpunkter) og egenkontrol, overvågnings- og tilsynsprogrammer, udryddelse af sygdomme (især klassisk svinepest), kontrolforanstaltninger i forbindelse med det indre marked (beskyttelsesforanstaltninger, licensordningen, veterinærkontrol, yderligere garantier, regionalisering), importordningen (godkendte tredjelande, godkendte virksomheder) og identifikations- og registreringssystemet for husdyr (især når der er tale om meget små husdyrhold). Det er nødvendigt at opgradere faciliteterne på grænsekontrolstederne og i veterinærlaboratorierne og at videreuddanne personalet. Det er nødvendigt at forbedre edb-systemet, identifikations- og registreringssystemet for husdyr og forarbejdningsinfrastrukturerne. Generelt skulle gældende EU-ret i vidt omfang kunne gennemføres på mellemlang sigt.

Med hensyn til frø og formeringsmateriale og plantesundhed er harmoniseringen med EU-lovgivningen skredet godt frem, og der er nye love under udarbejdelse. De strukturer, der er nødvendige for at lovgivningen kan gennemføres korrekt, må udbygges.

Hvad angår foder, plantebeskyttelsesmidler og pesticidrester er lovgivningen ved at blive tilpasset. Der vil være behov for yderligere udveksling af information mellem Kommissionen og de slovakiske myndigheder både generelt og mere specifikt om gennemførelsesstrukturen.

### **Konklusion**

Yderligere tilpasning til den gældende EU-ret er stadig nødvendig, selv om der er sket

betydelige fremskridt, når det gælder vedtagelsen af de foranstaltninger, der er nævnt i hvidbogen.

Der kræves en særlig indsats, hvad angår:

- gennemførelse og håndhævelse af de veterinære og plantesundhedsmæssige krav og modernisering af virksomhederne, så de opfylder EU-normerne; dette er særlig vigtigt, når det gælder inspektions- og kontrolordningerne for beskyttelse af EU's ydre grænser
- udbygning af de administrative strukturer for at sikre den nødvendige kapacitet til at overholde og håndhæve den fælles landbrugspolitiks bestemmelser
- yderligere gennemgribende omstrukturering af agroindustrien for at øge dens konkurrenceevne.

Hvis disse forbedringer realiseres, vil der ved tiltrædelse på mellemlang sigt ikke være problemer forbundet med at gennemføre EU's fælles landbrugspolitik på fyldestgørende måde.

## **Fiskeri**

Den fælles fiskeripolitik omfatter fælles markedsordninger, strukturpolitik, aftaler med tredjelande, forvaltning og bevarelse af fiskeressourcerne og videnskabelig forskning til støtte for disse aktiviteter.

Europaaftalen indeholder bestemmelser om handel med fiskerivarer med Unionen. Hvidbogen omfatter ingen foranstaltninger på dette område.

## **Sammendrag**

Slovakiet har kun indlandsfiskeri, og sektoren er ikke særlig vigtig for landets økonomi. I 1995 var produktionen på 6 015 t. Der er kun 25 statslige og private producenter.

Som handelspartner for Fællesskabet leverer Slovakiet 0,01% af EF's samlede import (uanset oprindelse) af fiskerivarer og 0,40% af EF's import af fiskerivarer fra ansøgerlandene alene (målt i værdi). Hvad EF's eksport angår, aftager Slovakiet 0,32% af dets samlede eksport af fiskerivarer og 3,8% af dets eksport af disse varer til ansøgerlandene (målt i værdi).

## **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovaکیets produktions- og udenrigshandelstal er lave i forhold til de tilsvarende EF-tal og skulle følgelig ikke få nogen væsentlig effekt for Fællesskabet som helhed. Det bliver nødvendigt for Slovakiet at sørge for overholdelse af EF's sundheds-, hygiejne- og miljønormer.

## **Konklusion**

Fiskerisektoren frembyder ikke problemer for en tiltrædelse.

## **Energi**

Hovedmålsætningerne med EU's energipolitik er ifølge Kommissionens hvidbog om "En energipolitik for Den Europæiske Union" bl.a. øget konkurrenceevne, energiforsyningssikkerhed og miljøbeskyttelse. Den gældende fællesskabsret på energiområdet består af bestemmelser i EF-traktaten og afledt ret vedrørende konkurrence og statsstøtte, det indre energimarked (herunder direktiver om elektricitet, priggennemskuelighed, transitordninger for gas og el, fossile brændstoffer, licenser, beredskab inkl. forpligtelser om sikkerhedslagre, osv.), atomkraft, energieffektivitet og miljø. De transeuropæiske energitransmissionsnet og støtte til FTU inden for energi er også vigtige energipolitiske emner. Blandt igangværende arbejde er liberalisering af gassektoren, fællesskabslovgivning om energieffektivitet og auto-oil-programmet.

Fællesskabsretten på det nukleare område bestod oprindeligt af Euratom-traktaten, men er nu blevet betydeligt mere omfattende og består af en række juridiske og politiske instrumenter, herunder internationale aftaler. Fællesskabsretten vedrører bl.a. sundhed og sikkerhed, herunder strålingsbeskyttelse, sikkerheden på kernekraftanlæg, affaldshåndtering, investeringer inkl. finansielle instrumenter under Euratom, fremme af forskning, et nukleart fællesmarked, forsyninger, sikkerhedsforanstaltninger og internationale relationer.

Europa-aftalerne fastslår, at der skal etableres et samarbejde om en gradvis integration af de europæiske energimarkeder og ydes bistand inden for de relevante politiske områder. Hvidbogen om de associerede central- og østeuropæiske landes integration i EU's indre energimarked fremhæver behovet for, at de vigtigste direktiver om det indre marked gennemføres i fuldt omfang sammen med EF's konkurrenceret. På kerneenergiområdet omtaler hvidbogen forsyninger, kontrolforanstaltninger og transport af radioaktivt affald.

## **Sammendrag**

Slovakiet er stærkt afhængigt af eksterne energiressourcer og importerer over 80% af sit energiforbrug, især olie, gas og reaktorbrændsel fra Rusland.

De begrænsede indenlandske ressourcer (brunkul af dårlig kvalitet) har en betydelig indvirkning på miljøet. Udvinning foregår med statsinterventioner. Det er hensigten at opretholde det nuværende produktionsniveau (3,7 mio. t) i hvert fald indtil 2005.

Den slovakiske energisektor er 2-3 gange mindre effektiv end EU-gennemsnittet, hvilket kan henføres til tidligere forsyningsorienterede politikker, lave priser, og sværindustriens struktur.

Slovakiet er et strategisk transitland for russisk gas både til EU og til hele regionen, og derfor er man ved at udvide transit- og lagerkapaciteten. Siden oktober 1995 har der på forsøgsbasis været etableret en synkron elforbindelse mellem Slovakiets elforsyningsnet og det vesteuropæiske UCPT-net.

Landet har to VVER 440-230 atomreaktorer (første generation) og to VVER 440-213 atomreaktorer (anden generation) i drift ved Jaslovské Bohunice, som tilsammen står for næsten halvdelen af elproduktionen. Efter et første kortsigtet opgraderingsprogram foretages der nu yderligere forbedringer (1996-1999), og deres sikkerhedsstandard skulle dermed komme op i nærheden af EF's. I 1977 måtte den tidlige A1-prototypereaktor tages ud af drift før tiden, og den er nu under nedlukning. Det brugte brændsel herfra sendes til Rusland. To

reaktorer af typen VVER 440-213 er under opførelse ved Mochovce med nogen deltagelse af vestlige virksomheder, og de ventes driftsklare inden for de næste to år. Yderligere to reaktorer af samme type ventes opført på samme område mellem år 2000 og 2010. Kernekraftværkets sikkerhed anses for at ligge tæt op ad de i EU generelt accepterede sikkerhedsmål, når opgraderingsprogrammet er gennemført. Der foregår hverken uranbrydning eller fremstilling af brændselselementer.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiets energipolitiske målsætninger stemmer overens med EU's og omfatter bl.a. indførelse af øget konkurrence, større forsyningssikkerhed, miljøbeskyttelse og energieffektivitet.

Rammerne for konkurrencen i energisektoren er endnu ikke tilpasset direktiverne om det indre energimarked, kombineret med anvendelsen af EF's konkurrenceret. Den slovakiske monopollov fra 1994 giver ikke tilstrækkelige garantier for mere konkurrence inden for sektoren i forhold til den gældende fællesskabsret, skønt der er sket fremskridt med at skabe forudsætningerne for en adskillelse af selskabets produktions-, og distributionsregnskab. Energilovens vedtagelse og fremtidige gennemførelse må derfor fremskyndes.

Sektoren er præget af statsdominerede monopoler, skønt der er en vis liberalisering og privatisering i gang i olie- og kulsektorerne. Ifølge lov nr. 192/95 vil bestemte aktiviteter inden for el- og gassektoren samt transport via olierørledninger af strategiske årsager ikke blive privatiseret.

Energipriserne, især husholdningernes priser på gas, el og opvarmning, krydssubsidieres og er ikke omkostningsdækkende. Regeringen ventes i nær fremtid at træffe beslutning om gradvist at afskaffe de forvridende subsidier inden år 2002.

Slovakiet er begyndt at udarbejde beredskabslovgivning, herunder om opbygningen af olielagre. I øjeblikket opfylder Slovakiet ikke beredskabskravet om olielagre til 90 dages forbrug (landet anslås at have olielagre til 40-45 dages forbrug). Når der henses til omfanget af de nødvendige investeringer, er det ikke realistisk at forvente, at landet kan nå dette mål på kort sigt.

En omstrukturering af minesektoren kan ikke undgås, og der skal tages højde for dens sociale og regionale følgevirkninger. Samtidig skal statsinterventionerne vurderes efter EF-reglerne om statsstøtte.

Slovakiet har taget skridt til at opfylde EU-lovgivningens bestemmelser om energieffektivitet (f.eks. energimærkning og effektivitetsnormer) og miljøbeskyttelse (f.eks. brændselskvalitet), men der er stadig meget at gøre. Vedtagelsen af en energisparelov vil danne grundlag for fremtidig overholdelse af fællesskabsretten om energieffektivitet. Det bør noteres, at opgraderingen af det nationale raffinaderi, så det overholder EU-standarderne, vil kræve betydelige investeringer, og at raffinaderiet skal konkurrere på et mættet europæisk marked.

I en regeringsresolution foreslås det at diversificere forsyningerne af reaktorbrændsel fra 1999. Slovakiets tiltrædelse vil øge EU's afhængighed af russisk uran og berigningsfaciliteter. Men planen om fremtidig spredning af forsyningskilderne vil være på linje med EU's politik om diversificering af forsyninger med nukleart materiale, som vil gælde for forsyningskontrakter,

der indgås efter tiltrædelsen.

Indtil 1986 blev brugt brændsel fra Bohunice sendt tilbage til Sovjetunionen, men siden da er det blevet opbevaret i bassiner på værkets område. Alt det brugte brændsel fra A1-reaktoren sendes retur til Rusland inden 1999 i henhold til en aftale mellem det tidligere Tjekkoslaviet og Rusland. Man er ved at undersøge mulighederne for at øge de nuværende bassiners lagringskapacitet. Desuden undersøges muligheden for lagring på mellemlang sigt og slutdeponering af brugt brændsel. Der er ved at blive udstedt tilladelse til et depot for lavaktivt og mellemaktivt affald ved Mochovce.

Ved tiltrædelsen skal Slovakiet overholde Euratom-traktatens bestemmelser, herunder særligt bestemmelserne om forsyninger af nukleart materiale, det nukleare fællesmarked, kontrolforanstaltninger, sundhed og sikkerhed og internationale aftaler. Slovakiet har en ubegrænset kontroloverenskomst med IAEA, så både på dette og ovennævnte områder ventes der ikke at være problemer med anvendelsen af fællesskabsretten. Der skal imidlertid tages højde for spørgsmålet vedrørende nuklear sikkerhed, og der må aftales og gennemføres realistiske programmer, som ligeledes omfatter en egentlig nedlukning om nødvendigt. Tilsynsmyndighedens uafhængighed må understøttes.

### **Konklusion**

Slovakiet skal øge sin indsats, hvis man vil leve op til det meste af EF-lovgivningen på energiområdet inden for nogle få år. Emner, der må følges nærmere, er foranstaltninger vedrørende monopoltilpasning, herunder import og eksport, netadgang, energiprissætning, beredskab inklusive opbyggelsen af de obligatoriske olielagre, statsinterventioner i sektoren for fremstilling af fast brændsel, energieffektivitet og brændselskvalitetsstandarder.

Der ventes ikke at være problemer med at leve op til Euratom-bestemmelserne. Spørgsmålet om nuklear sikkerhed vil fortsat kræve særlig opmærksomhed. Der må træffes passende foranstaltninger for så vidt angår sikkerhedsstandarder, og der må snarest gennemføres realistiske programmer. Der må findes mere langsigtede løsninger hvad angår det radioaktive affald.

## **Transport**

Fællesskabets transportpolitik består af tiltag og initiativer inden for tre hovedområder:

- kvalitetsforbedring gennem udvikling af integrerede og konkurrencedygtige transportsystemer på grundlag af avancerede teknologier, som også bidrager til opfyldelse af miljømæssige og sikkerhedsmæssige målsætninger
- forbedring af det indre markeds funktion ved fremme af mere effektive og brugervenlige transporttjenester samtidig med, at valgmuligheder og sociale standarder sikres
- udvidelse af den eksterne dimension, ved at man forbedrer transportforbindelserne til tredjelande og fremmer EU-virksomhedernes adgang til andre transportmarkeder (Den Fælles Transportpolitik, Handlingsprogram for 1995-2000).

Europaaftalen rummer bestemmelser om tilnærmelse af lovgivningen til fællesskabsretten og samarbejde med det formål at omstrukturere og modernisere transportområdet, at skabe bedre adgang til transportmarkedet, at lette transittrafikken og at nå frem til driftsmæssige standarder svarende til dem, der gælder i Fællesskabet. Hvidbogen fokuserer på foranstaltninger til opfyldelse af betingelserne for det indre marked inden for transportsektoren, herunder aspekter som konkurrence, harmonisering af lovgivning og standardisering.

### **Sammendrag**

Den slovakiske transportinfrastruktur har en kraftig øst-vestlig orientering, først og fremmest som følge af landets særlige topografi, men også i tilknytning til de snævre bånd, der er til Den Tjekkiske Republik, og som blev opbygget af det tidligere Tjekkoslaviet. Bjergene i det nordlige og centrale Slovakiet deler landet i to dominerende økonomiske områder (Bratislava i det vestlige Slovakiet og Kosice i den østlige del) og danner en naturgiven hindring for den nord-syd-gående transport. Dette har væsentlige følger for de relativ høje udgifter til infrastruktur. Grænseovergangene til nabolandene er få og kræver en grundig modernisering. Den slovakiske regering vedtog i februar 1996 en ambitiøs plan for motorvejsbyggeri med henblik på at fremskynde integreringen af Slovakiet i de transeuropæiske multimodale transportkorridorer. Det slovakiske territorium krydses af 3 af disse korridorer.

Transportens fordeling på de forskellige former har tydeligvis forrykket sig noget til skade for jernbanerne og sejladsen ad indre vandveje; trods en hurtig stigning i antallet og brugen af privatejede biler, kan der dog samtidig noteres en positiv udvikling inden for den kollektive personbefordring ad vej; men endnu indtager jernbanerne en fortrinsstilling blandt de tre ovennævnte transportformer.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Med hensyn til gennemførelsen af det indre marked er Den Slovakiske Republik temmeligt langt fremme med overtagelsen af den gældende fællesskabsret. Den slovakiske sektor for international transport anvender allerede i vid udstrækning de samme regler som Unionen, især for søtransporten, sejladsen ad indre vandveje og den kombinerede transport. På lufttransportområdet er en ny lovgivning om civil luftfart under udarbejdelse, og denne er for størstepartens vedkommende i overensstemmelse med Fællesskabets regler; dog bør styrkelsen af sikkerhedsbestemmelserne vies særlig opmærksomhed. For jernbanernes vedkommende bør

man i de kommende år overvåge situationen med hensyn til fællesskabsbestemmelserne om adgang til jernbanenettet og den regnskabsmæssige opdeling mellem henholdsvis forvaltning og udnyttelse af infrastrukturen og deres optagelse i slovakisk ret, samt den effektive efterlevelse af den gældende fællesskabsret for så vidt angår offentlig tjeneste og standardisering af regnskaberne. Inden for vejgodstransporten overholdes de fleste fællesskabsbestemmelser vedrørende international transport, men den indenlandske sektors funktion synes at kræve en nærmere dokumentation; dette aspekt vil blive overvåget og er af særlig stor betydning i forbindelse med den kommende Union uden indre grænser, hvor vejgodstransporten i form af cabotagekørsel vil blive helt frigivet. Der består endnu visse problemer med hensyn til markedsadgang, tilsyn med sikkerhedsforskrifterne, de tekniske standarder og det fiskale område.

Sektoren for passagerbefordring ad vej overholder a priori den gældende fællesskabsret, men dens nuværende struktur, der ikke er ændret siden 1989, og som kun omfatter de offentlige virksomheder, vil kunne volde problemer i tiden fremover.

Udviklingen af et integreret og konkurrencedygtigt transportsystem er et mål, som de slovakiske myndigheder holder sig for øje; de to største problemer på dette område vil nok være at nå op på et fyldestgørende sikkerhedsniveau og at nå frem til en optimal udnyttelse af transportsystemet. Med hensyn til sikkerheden har Den Slovakiske Republik gjort relativt tilfredsstillende fremskridt. Til gengæld synes skabelsen af et sammenhængende transportsystem at være et vanskeligere mål at nå; sandsynligvis vil Slovakiet opleve en varig tendens til stigning i vejtransporten, og landet bør derfor gøre en særlig indsats for at udnytte jernbanerne og de indre vandveje, et mål, det allerede forsøger at virkeliggøre.

Med hensyn til en forbedring af forbindelserne til Unionens medlemsstater og til de andre nabolande har Den Slovakiske Republik ikke til dato gjort brug af international finansiering til udvikling af dets infrastruktur. Dog påregner Slovakiet mellem 1995 og 1999 over sit eget budget at investere ca. 2 mia. ECU i de transportinfrastrukturer, der anvendes af den internationale trafik, især til fordel for de transeuropæiske korridorer. Dette beløb svarer omtrent til 2,8% af BNI, hvilket forekommer tilfredsstillende; dog vil en eventuel nedskæring af dette beløb, der måtte skyldes budgetmæssige stramminger, kunne skabe problemer.

### **Konklusion**

Den Slovakiske Republik har udfoldet en række bestræbelser for at overtage den gældende fællesskabsret på transportområdet. Der skal dog endnu gøres nogle klare fremskridt inden for vejgodstransporten (markedsadgang, sikkerhedsforskrifter og afgiftsområdet bl.a.) samt i jernbanesektoren, hvor den rent faktiske indførelse af den gældende fællesskabsret bør overvåges. Det er kun under forudsætning af, at situationen forbedres i disse to sektorer, at det kan hævdes, at den samlede transportsektor ikke vil skabe større vanskeligheder med hensyn til overtagelsen af den gældende fællesskabsret vedrørende det indre marked.

Der bør også drages omsorg for, at de nødvendige midler til etablering af grundlaget for det fremtidige transeuropæiske transportnet, der vil blive udvidet med de nyoptagne lande, vil være til stede. Dette kræver særlig opmærksomhed, fordi Slovakiet som et bjergrigt land må påregne større udgifter til anlæggelse af infrastruktur, hvilket stiller landet i en relativt ugunstig situation i forhold til nabolandene, hvor det er lettere at etablere transeuropæiske net. Endelig bør de administrative strukturer i Slovakiet, herunder de tilsynsmyndigheder, der f.eks. tager



sig af sikkerheden, hurtigt styrkes på en konsekvent måde og på alle niveauer, så de ikke længere hæmmer landet i dets udvikling.

### **Små og mellemstore virksomheder**

EU's virksomhedspolitik sigter mod at give de små og mellemstore virksomheder gunstige forhold at udvikle sig under i hele EU, at forbedre deres konkurrenceevne og fremme deres udvikling i EU og internationalt. Virksomhedspolitikken er kendetegnet ved en høj grad af subsidiaritet. Fællesskabets komplementære rolle er fastlagt i et flerårigt program for små og mellemstore virksomheder i EU. Programmet danner rets- og budgetgrundlag for EU's konkrete aktioner til fordel for de små og mellemstore virksomheder. Den gældende fællesskabsret har hidtil været begrænset til henstillinger inden for nogle konkrete områder, selvom lovgivningen inden for andre områder (som f.eks. konkurrence, miljø og selskabsret) også har betydning for de små og mellemstore virksomheder.

Europa-aftalen omhandler samarbejde om at udvikle og styrke de små og mellemstore virksomheder, særligt i den private sektor, gennem bl.a. information og bistand i retlige, administrative og skattemæssige anliggender. Hvidbogen indeholder ingen konkrete foranstaltninger.

### **Sammendrag**

Siden 1989 har væksten i antallet af små og mellemstore virksomheder såvel som disses betydning for økonomien været overvældende. Antallet af små og mellemstore virksomheder nåede i 1995 op på 300 000, og disse tegner sig på nuværende tidspunkt for 35% af bruttoproduktionen i industrisektoren. Inden for visse sektorer som byggebranchen, vejtransport og distribution er denne procentsats langt højere (ca. 80%). Der er 425 000 ansatte i de små og mellemstore virksomheder, og disse virksomheder tegner sig for ca. 25% af den samlede beskæftigelse. Slovakiet ligger med sine 54 virksomheder pr. 1000 indbyggere over EU-gennemsnittet, der er på 41. Undersøgelser har vist, at Slovakiet er det land i området, der har haft den mest dynamiske vækst, hvad angår små og mellemstore virksomheder.

En stor del af denne vækst kan tilskrives privatiseringsprocessen, hvorunder 10 000 selskaber blev afhændet i perioden 1992-93. Hovedparten af disse små og mellemstore virksomheder udgjordes af håndværkere og handelsfolk, og var ikke juridiske enheder. Meget små virksomheder af selverhvervende tegner sig for over 80% af denne sektor. Væksten efter privatiseringsbølgen skyldes også i nogen udstrækning, at visse arbejdsgange "sælges fra", når større virksomheder rationaliserer. Væksten inden for de små og mellemstore virksomheder har været særlig bemærkelsesværdig inden for maskinproduktion, fabrikerede metalprodukter og i tekstilsektoren.

Den grundlæggende lovgivning for privat virksomhed er i det store og hele også gældende for de små og mellemstore virksomheder. Herudover vedtog den slovakiske regering i 1995 en særlov om støtte til små og mellemstore virksomheder. Den fremherskende form for støtte består i lån, lånegarantier, rentetilbagebetaling, forskellige former for bidrag, tilbagebetalingspligtig finansiel støtte og tilskud. Kooperativer henhører under handelslovgivningen, medens fællesorganisationer og stiftelser henhører under den borgerlige lov. I 1993 ændredes skattelovgivningen, således at der kunne tilstås skattelempelser til visse former for nyoprettede selskaber.

I regeringens industripolitik er udviklingen af de små og mellemstore virksomheder defineret

som en prioritet. Det landsdækkende kontor for støtte til små og mellemstore virksomheder blev oprettet i august 1993 med henblik på at fremme udvikling af og vækst inden for de små og mellemstore virksomheder samt til koordinering af alle former for støtteaktiviteter (rådgivende og finansielle) til små og mellemstore virksomheder. Der findes endvidere 12 regionale informations- og rådgivningscentre samt flere andre former for støttestrukturer, f.eks. centre for nyskabelser inden for forretning og handel og diverse ngo'er.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Der er gjort betydelige fremskridt med hensyn til at udvikle sektoren for de små og mellemstore virksomheder, og Slovakiet har vist betydelig vilje til at udvikle og styrke de små og mellemstore virksomheder og samarbejdet mellem EU og Slovakiet på dette område, som det var bestemt i Europa-aftalens artikel 90. Betingelserne for en bæredygtig vækst og udvikling af de små og mellemstore virksomheder er i det store og hele til stede, men der er stadig områder at tage fat på, idet der er behov for forenkling af lovgivningen, så den bliver mere "brugervenlig" for de små og mellemstore virksomheder, styrkelse af støtteordningerne, opstramning af skattesystemet, øget adgang til finansiering samt forbedring af virksomhedernes muligheder for at komme ind på nye markeder.

De små og mellemstore virksomheders igangværende udvikling vil på mellemlang sigt muligvis blive hæmmet af mangel på adgang til den fornødne investeringskapital.

De igangværende bestræbelser på at styrke de små og mellemstore virksomheder i perioden op til optagelsen bør derfor fortsættes.

### **Konklusion**

Slovakiets integration forventes ikke at ville volde specielle problemer på dette område.

### 3.5 Økonomisk og social samhørighed

#### **Beskæftigelse og sociale anliggender**

Fællesskabets socialpolitik er blevet udviklet ved hjælp af en række forskellige instrumenter som f.eks. juridiske bestemmelser, Den Europæiske Socialfond og aktioner, der fokuserer på specifikke spørgsmål, herunder folkesundhed, fattigdom og handicappede. EF's regelværk omfatter sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdsret og arbejdsvilkår, lige muligheder for mænd og kvinder, koordinering af socialsikring for vandrende arbejdstagere samt tobaksvarer. Sociallovgivningen i Unionen har været karakteriseret af fastlæggelsen af minimumsnormer. Desuden er dialogen mellem arbejdsmarkedets parter på europæisk niveau nedfældet i traktaten (artikel 118B), og i protokollen om social- og arbejdsmarkedspolitikken henvises der til konsultation af arbejdsmarkedets parter og foranstaltninger med henblik på at lette dialogen mellem dem.

Europaaftalen indeholder bestemmelser om tilnærmelse af lovgivning til fællesskabsretten og samarbejde om forbedring af standarder inden for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdsmarkedspolitikker og modernisering af socialsikringssystemet. Den fastsætter også, at EF-arbejdstagere, der er lovligt beskæftiget i Slovakiet, skal behandles uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling, for så vidt angår arbejdsvilkår. Hvidbogen foreskriver foranstaltninger med henblik på en tilnærmelse inden for alle områder af regelværket.

#### **Sammendrag**

I Slovakiet er reformen af den sociale dialog, som blev iværksat i det tidligere Tjekkoslovakiet, siden 1993 blevet gennemført i et langsommere tempo. Et af de vigtige elementer i det videre reformarbejde vil være regeringens udbygning af respekten for arbejdsmarkedsparternes uafhængige karakter inden for rammerne af det politiske liv. Den mest repræsentative organisation på arbejdsgivernes side, Den Slovakiske Sammenslutning af Arbejdsgiverorganisationer, er medlem af Sammenslutningen af Industri- og Arbejdsgiverorganisationer i Europa (UNICE) og Den Internationale Arbejdsgiverorganisation. Det slovakiske fagforeningsforbund, som er den mest repræsentative organisation, er medlem af Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (EFS).

I de seneste år har den registrerede arbejdsløshed ligget på et relativt højt niveau. I 1996 var den ifølge ILO's beregningsmetode på 10,9%. De regionale forskelle med hensyn til beskæftigelsestal er betydelige, og arbejdsløsheden er særlig høj i de sydlige og sydøstlige dele af landet. Antallet af langtidsledige er vokset mærkbart, og arbejdsløsheden blandt unge er høj og viser ikke noget tegn på nedgang.

Der er oprettet et netværk af regionale og lokale arbejdsformidlingskontorer til gennemførelsen af arbejdsmarkedspolitikker. Slovakiet har indført foranstaltninger for at gøre arbejdsmarkedet mere fleksibelt, og det vil være nødvendigt at videreføre denne proces med henblik på en integration i EU's arbejdsmarkeds- og beskæftigelsespolitikker.

Socialsikringen i Slovakiet sigter mod etableringen af et tredelt system bestående af socialforsikring, statslig socialstøtte og socialbistand. Siden systemet med

arbejdsløshedsunderstøttelse blev indført i 1991, er den registrerede arbejdsløshed vokset ganske betydeligt, mens ydelserne til de enkelte modtagere er faldet kraftigt. Opkrævningssystemet giver anledning til betragtelige administrationsproblemer, herunder vanskeligheder med opkrævning af bidrag fra arbejdsgivere og selvstændige. I mange tilfælde mangler der information om mulighederne for ydelser og betingelserne for støtteberettigelse. De sociale udgifter tegner sig for ca. 30% af det offentlige samlede udgifter og for ca. 14% af BNP. Pensioner udgør den største udgiftspost. Der vil skulle gøres en fortsat indsats for at sikre, at der udvikles sociale beskyttelsesforanstaltninger.

Slovakiets sundhedssystem skal forbedres betydeligt.

### **Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation**

Slovakiets lovgivning vedrørende sundhed og sikkerhed er ved at blive ændret, både hvad angår de overordnede rammer og de specifikke bestemmelser. Man er ved at udarbejde nye forslag, hvori der tages hensyn til EU-direktiverne om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Det vil være nødvendigt med yderligere lovgivningsmæssige initiativer for at sikre fuld overensstemmelse med EF's regelværk. De slovakiske tilsynsstrukturer er ikke i overensstemmelse med ILO's konvention nr. 81. Men Slovakiet har til hensigt at etablere uafhængige tilsynsstrukturer med passende kontrolmetoder for at iagttage ILO-reglerne.

Slovakiet er relativt langt fremme på området arbejdsret vedrørende spørgsmål som beskyttelse mod kollektive afskedigelser, maksimal arbejdstid og hensigtsmæssige hvileperioder, årlig minimumsferie med løn og retten til at føre kollektive forhandlinger. Imidlertid kræves der adskillige ændringer for at sikre fuld overensstemmelse med EF-reglerne om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens. De gældende regler for information og konsultation af arbejdstagerne bør, i overensstemmelse med hvad der kræves i en række EU-direktiver, styrkes yderligere. Slovakiet er ved at planlægge en ny arbejdslov for at sikre foreneligheden med EU-kravene.

For så vidt angår ligestilling, er de grundlæggende bestemmelser i EF-lovgivningen om ikke-forskelsbehandling af kvinder og mænd omfattet af den slovakiske lovgivning.

Hvad angår retten til fri bevægelighed for arbejdstagere, synes der ikke at være noget til hinder for, at Slovakiet skulle kunne gennemføre bestemmelserne i regelværket på dette område. Indførelsen af retten til fri bevægelighed vil imidlertid kræve ændringer i den nationale lovgivning, navnlig med hensyn til adgangen til beskæftigelse og behandling uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling.

I forbindelse med socialsikring for vandrende arbejdstagere volder tiltrædelsen i princippet ikke større problemer, selvom det vil være nødvendigt at foretage visse tekniske tilpasninger. Et vigtigere punkt er den administrative kapacitet til at gennemføre de detaljerede koordinationsregler i samarbejdet med andre lande. Slovakiet er i færd med at udvikle nogle af de administrative strukturer, der kræves til gennemførelsen af disse opgaver, men det vil være nødvendigt med yderligere forberedelse og uddannelse, før koordinationsreglerne kan anvendes.

Hvad angår de to EF-direktiver om tobaksspørgsmål, er der i Slovakiet for nylig opnået enighed om en lov, der vil kunne opfylde EU-kravene vedrørende advarselsmærkning af

cigaretpakker. Der ser ikke ud til at eksistere nogen lovgivning, som opfylder bestemmelserne i det andet tobaksdirektiv om maksimalt tjæreindhold i cigaretter.

### **Konklusion**

Slovakiet har siden 1993 taget en række betydningsfulde skridt med henblik på at forberede sig til sit fremtidige EU-medlemskab. Det er imidlertid nødvendigt at videreudvikle de sociale reformer, styrke den sociale dialog og forbedre sundhedssystemet. Slovakiet vil for at sikre en tilpasning til EU-standarderne skulle gøre væsentlige fremskridt inden for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt arbejdsmarkedsret. Det er nødvendigt, at indsatsen for at opnå en effektiv gennemførelse af EF's regelværk videreføres. Såfremt Slovakiet fortsætter sine omfattende bestræbelser med at vedtage og gennemføre EF's regelværk, vil landet sandsynligvis kunne påtage sig forpligtelserne i forbindelse med EU-medlemskab på mellemlang sigt.

## **Regionalpolitik og samhørighed**

Ifølge traktatens afsnit XIV søger Fællesskabet at styrke samhørigheden, navnlig via strukturfondene. Slovakiet skal indføre disse instrumenter effektivt og samtidig overholde de principper, målsætninger og procedurer, der gælder på tiltrædelsestidspunktet.

I Europaaftalen er der bestemmelser om samarbejde om regionaludvikling og fysisk planlægning, bl.a. ved hjælp af udveksling af oplysninger blandt lokale, regionale og nationale myndigheder samt udveksling af embedsmænd og eksperter. Hvidbogen indeholder ikke nogen særlige bestemmelser herom.

### **Sammendrag**

Slovaekiets BNP pr. indbygger udgjorde i 1995 ca. 41 % af EU-gennemsnittet. Der er markante regionale udsving i Slovakiet. Blandt de 38 distrikter, der eksisterede inden den nye regionale administrative struktur i juli 1996, blev over 50 % af BNP skabt i de fire distrikter Bratislava, Kosice, Trnava og Banka Bystrica, hvoraf Bratislava alene tegnede sig for 32 % af Slovaekiets samlede BNP. 62 % af de samlede investeringer i Slovakiet gik til disse fire distrikter.

Noget lignende gælder arbejdsløsheden, som har stabiliseret sig eller er faldende i de vigtigste byområder (Bratislava og Kosice) og i det stærkt industrialiserede område op til den tjekkiske grænse i landets nordøstlige del. De regioner, der har den største arbejdsløshed, ligger i landets sydlige og østlige del. Som eksempel kan nævnes, at Bratislava har en arbejdsløshed på 4,6 %, mens den er 26 % i det hårdest ramte distrikt (Rimaska Sobota) i den sydøstlige del af landet.

Med henblik på at skabe et regionalt forvaltningsniveau blev der i juli 1996 vedtaget en lov om Slovaekiets områdemæssige og administrative opdeling, hvorved der blev etableret 8 regioner og 79 distrikter. En anden lov, der blev vedtaget ved samme lejlighed, drejer sig om den nye opbygning af den lokale statsadministration som følge af ændringerne i den regionale struktur.

Hidtil har Slovakiet gennemført sine regionaludviklingsinitiativer via sektorpolitikker på basis af principper om økonomisk politik. Der findes således for øjeblikket ikke noget retsgrundlag for en regionaludviklingspolitik. Der er dog ved at blive udarbejdet et udkast til en lov om regionaludvikling, som kan udgøre et nyt retsgrundlag for en fremsynet regionalpolitik.

Den institutionelle struktur i forbindelse med Slovaekiets regionalpolitik er præget af regeringens fremtrædende rolle. Regionaludviklingsinitiativer skal således godkendes endeligt af regeringen. Kontoret for strategien for udvikling af samfund, videnskab og teknologi (OSDSST), der er et statsligt organ, sikrer, at initiativerne gennemføres ordentligt, og medvirker i udarbejdelsen heraf. Det har dog først og fremmest en rådgivende funktion. Distriktsforvaltningens rolle begrænser sig til gennemførelse af de statslige projekter.

Slovaekiets finansielle instrumenter til gennemførelse af regionaludviklingsinitiativer er klart begrænsede. Det er dog endnu ikke muligt at fastslå, hvor stor en del af de samlede udviklingsudgifter der kan anses som sammenlignelige med EF's strukturpolitik. Der kan derfor ikke på nuværende tidspunkt laves et pålideligt skøn over Slovaekiets medfinansieringssevne.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiets regionaludviklingsinitiativer gennemføres via sektororienterede politikker og koordineres på centralt niveau af det organ, der varetager regionalpolitikken (OSDSST). Der er kun begrænsede ressourcer til rådighed for Slovakiets regionalpolitiske instrumenter.

Hertil kommer, at de operationelle og organisatoriske rammer for Slovakiets regionalpolitik lider under alvorlige mangler. Beslutningstagningen inden for regionalpolitikken er for centraliseret, idet alle større beslutninger træffes af regeringen. Der er behov for et mere præcist ministeransvar, og koordineringen mellem ministerierne må forbedres med henblik på at gøre beslutningstagningen mere effektiv på det regionalpolitiske område. Der skal i særlig grad fokuseres på at styrke Slovakiets evne til at programmere, forvalte, evaluere og kontrollere EF-støtte.

Endelig har Slovakiet helt klart behov for et relevant retsgrundlag, der fastlægger principperne, målene og metoder for de regionaludviklingsinitiativerne.

### **Konklusion**

Der er i Slovakiet kun få elementer af en integreret udviklingspolitik, der kan sikre overensstemmelse med EF's strukturpolitiske bestemmelser. Der bør indføres en samlet, differentieret politik, der tager fat på de regionale forskelle. Slovakiets kapacitet på det administrative område til at forvalte integrerede regionaludviklingsprogrammer skal endvidere klart forbedres. Der er behov for, at der gennemføres betydelige reformer, herunder etablering af hensigtsmæssige administrative og budgetmæssige procedurer, inden Slovakiet kan anvende fællesskabsbestemmelserne og effektivt formidle støtten fra EF's strukturpolitik.



### 3.6 Livskvalitet og miljø

#### Miljø

Fællesskabets miljøpolitik, der udledes af traktaten, sigter mod bæredygtighed baseret på integrering af miljøbeskyttelse i EU's sektorpolitikker, forebyggende indsats, forureneren betaler princippet, bekæmpelse af skader ved kilden og delt ansvar. 'L'acquis communautaire' (Fællesskabets regelværk) omfatter omkring 200 retsakter, der dækker en lang række spørgsmål, herunder vand- og luftforurening, forvaltning af affald og kemikalier, bioteknologi, strålingsbeskyttelse og naturbeskyttelse. Medlemsstaterne skal sikre, at der foretages en vurdering af virkninger på miljøet, inden der gives tilladelse til visse offentlige og private projekter.

Ifølge Europaaftalen skal Slovakiets udviklingspolitik ledes af princippet om bæredygtig udvikling og bør fuldt ud inddrage miljøhensyn. Den fastlægger ligeledes miljø som et område for bilateralt samarbejde samt for tilpasning af landets lovgivning til Fællesskabets.

Hvidbogen dækker kun en mindre del af retsakterne på miljøområdet, nemlig produktrelateret lovgivning, der er direkte forbundet med varers fri bevægelighed.

#### **Sammendrag**

Slovakiets miljøproblemer er stadig betydelige på trods af forbedringen i de senere år. De alvorligste problemer er overflade- og grundvandsforurening, affaldsforvaltning og lokal luftkvalitet.

Miljøkvaliteten er blevet væsentlig forbedret, stort set takket være omlægning af sværindustrien. Navnlig *luft*forurening fra sværindustrierne er faldet betydeligt siden 1989, og 'hot-spots' er nu begrænset til de større industriområder (Bratislava, Kosice, Banka Bystrica). Der er betydelige problemer i *vand*sektoren, navnlig lav tilslutningsgrad for husholdninger til kloakeringssystemet og ofte stort set ukontrollerede industrielle spildevandsudledninger. Der er sket forbedringer inden for farligt og kommunalt affald, men problemerne er stadig omfattende og behandling/deponering er utilstrækkelig. Der er opstået nye forureningskilder, såsom trafik og den lettere industri, som der bør gøres noget ved. Slovakiet har nogle betydelige områder af stor naturværdi, der kunne være et aktiv for miljøet i en udvidet Union.

Slovakiet har iværksat en omfattende reform af sin miljølovgivning. Der er blevet vedtaget en miljørammelov (1992), en strategi for national miljøpolitik (1993) og et handlingsprogram. Deres mål og principper er tilpasset bæredygtig udvikling, forebyggelse, korrektion ved kilden, 'forureneren betaler'-princippet osv. Princippet om integrering af miljøhensyn i andre sektorpolitikker er medtaget i loven af 1994 om vurdering af virkninger på miljøet. Det er imidlertid nødvendigt at indføre integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening samt yderligere rammelovgivning såvel som passende tidsplansbestemmelser for håndhævelse. De eksisterende agenturer og strukturer skal udbygges, deres ansvar tydeliggøres og deres arbejde gives en anden kurs for bedre at inddrage nye forureningskilder. Slovakiets udgifter til miljøinvestering som procentsats af BNP har været betydeligt i de seneste år.

## Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er blevet gjort en betydelig indsats for at udarbejde miljølovgivning, der er i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen. På grundlag af en strategi for gennemførelse af hvidbogen er der blevet gjort fremskridt gennem vedtagelse af en række hvidbogsforanstaltninger, såsom lovgivning om blyindholdet i benzin og affaldsforvaltning. Tilpasning i forbindelse med andre fase I-foranstaltninger, herunder strålingsbeskyttelse, kemiske stoffer, risikokontrol af eksisterende stoffer, miljøvirkninger af forsætlig udsætning af genetisk modificerede organismer, forventes tidligst i 2000. Fase II-foranstaltninger er planlagt til at være på plads to til tre år senere. Den nye luftkvalitetslov, med en ny fastlæggelse af administrative kompetencer, har været i kraft siden juli 1996. Der er en ny vandlov under udarbejdelse.

Slovakiet er i færd med at udarbejde en detaljeret miljøtiltrædelsesstrategi, der skulle være klar ved udgangen af 1997. Der burde lægges særlig vægt på hurtig gennemførelse i national lov af rammedirektiverne om luft, affald, vand og direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC) samt opstilling af finansieringsstrategier for lovgivning i vand-, luft- og affaldssektorerne, der kræver betydelige investeringer.

Hvad angår effektiv gennemførelse og håndhævelse af EF's *regelværk* er problemerne betydelig større: indholdsmæssig overensstemmelse med EF-standarder er ringe med hensyn til affald, vand (navnlig i visse industriområder) og luft (for visse regioner og kommuner). Forurenerne overvåges og/eller retsforfølges ikke effektivt. Inkonsekvens i lovgivningen - især mellem rammelovgivning og afledte forskrifter om gennemførelse - vanskeliggør effektiv forureningsovervågning og håndhævelse. Overvågningssystemet er i grunden sundt, men databehandling er et problem, der må løses. Landets tiltrædelsesstrategi for miljøområdet burde omfatte tidsplaner for gennemførelse af EU's miljølovgivning og starte med gennemførelse af blandt andre ovennævnte ramme- og IPPC-direktiver.

De nøgleproblemer, der i øjeblikket hindrer effektiv overensstemmelse, omfatter utilstrækkelig håndhævelse af standarder, utilstrækkelige finansieringsressourcer, navnlig på kommunalt plan, svage administrative strukturer og mangel på klarhed med hensyn til ansvarsfordeling mellem agenturer og regeringsniveauer, samt utilstrækkelig miljøbevidsthed hos og inddragelse af befolkningen.

## Konklusion

Hvis Slovakiet fortsætter sit nuværende lovgivningsprogram, skulle fuldstændig gennemførelse af regelværk kunne nås på mellemlang sigt. Effektiv overholdelse af en række retsakter, der kræver høje investeringsniveauer og betydelig administrativ indsats (f.eks. lovgivning om spildevandsbehandling, drikkevand, aspekter af affaldsforvaltning og luftforurening), vil derimod kun kunne opnås på lang til meget lang sigt.

## **Forbrugerbeskyttelse**

Den gældende fællesskabsret omfatter beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser (herunder kontrol med vildledende reklame, prisangivelse, forbrugercredit, urimelige kontraktvilkår, fjernsalg, pakkerejser, salg uden for forretningslokalerne og timeshare) samt generel produktsikkerhed og produktsikkerhed inden for områderne kosmetik, tekstilbetegnelser og legetøj.

Europa-aftalen omhandler tilnærmelse af lovgivningen til fællesskabsretten og samarbejde med sigte på at skabe fuld kompatibilitet mellem forbruger-beskyttelsessystemerne i Slovakiet og EU. Hvidbogens fase I-foranstaltninger fokuserer på forbedring af produktsikkerheden, herunder for kosmetik, tekstilprodukter og legetøj, og på beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser, herunder bl.a. på bestemmelser om vildledende reklame, forbrugercredit, urimelige kontraktvilkår og prisangivelse. Fase II-foranstaltningerne vedrører pakkerejser, salg uden for forretningslokalerne og timeshare. Desuden vil der skulle tages hensyn til EF-lovgivning, der er vedtaget for nylig (jernsalg), eller som snart bliver det (sammenlignende reklame, prisangivelse).

## **Sammendrag**

Den slovakiske forbrugerbeskyttelseslovgivning består af en generel forbrugerbeskyttelseslov vedtaget i 1992, som regulerer den offentlige administrations ansvar på forbrugerbeskyttelsesområdet og fastlægger forbrugernes og forbrugerforeningernes rettigheder. Økonomiministeriet er ansvarligt for forbrugerbeskyttelsen og forbrugerpolitikken, medens handelstilsynet under ministeriet iværksætter og håndhæver forbrugerbeskyttelses-loven i samarbejde med andre kontrol- og inspektionsmyndigheder. Forbrugerpolitikrådet er et organ, der rådgiver økonomiministeren om forbrugerpolitik og vigtige forbruger-spørgsmål og har repræsentanter fra alle relevante statslige myndigheder, forbrugerforeninger, handel og industri. Forbrugerorganisationerne er berettigede til at arbejde sammen med offentlige myndigheder både om at udvikle og overvåge forbrugerpolitikken og om at effektivisere administrationen heraf.

## **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

På det institutionelle plan ser processen med at indføre EU's standarder og internationale standarder for forbrugerbeskyttelse ud til at forløbe godt for Den Slovakiske Republik. Forholdet mellem de ikke-statslige organisationer og administrationen synes at være konstruktivt. Den slovakiske forbrugerbeskyttelseslov er mere generel og mindre omfattende end de detaljerede bestemmelser i de EU-direktiver om forbrugerbeskyttelse, der er nævnt i hvid-bogen. Der er næsten opnået fuld kompatibilitet med EU-direktiverne om generel produktsikkerhed, og der er opnået delvis overensstemmelse, hvad angår prisangivelse. En ny reklamelov vedtaget i 1996 tilnærmer dette område af forbrugerlovgivningen til EF's bestemmelser.

Inden for flere områder sikrer reglerne for forbrugernes sikkerhed forbrugerne et bedre beskyttelsesniveau end EU-direktiverne. Særskilte dekretforslag om legetøjs sikkerhed og betegnelser for tekstilprodukter er under udarbejdelse, og man er ved at lave udkast til lovgivning om forbrugercredit og ændringer til forbrugerbeskyttelsesloven. De slovakiske myndigheder forventer, at der vil være opnået fuld overensstemmelse med hvidbogens be-

stemmelser inden år 2000.

Der vil i forbindelse med indførelsen af den gældende fællesskabsret blive brug for udvikling af en stærk og uafhængig forbrugerbevægelse med støtte fra de offentlige myndigheder.

### **Konklusion**

Selv om Slovakiet skal gøre en indsats for at bringe sit lovgivningsprogram i fuld overensstemmelse med EF's krav og for at styrke administrationen og forbrugerorganisationerne, er det sandsynligt, at landet på mellemlang sigt vil være i stand til at overtage den gældende fællesskabsret på forbrugerbeskyttelsesområdet.

### 3.7. Retlige og indre anliggender

#### Den nugældende ret

Det vigtigste grundlag for *gældende* lovgivning inden for retlige og indre anliggender (RIA) er det samarbejde, der omhandles i afsnit VI (artikel K) i traktaten om Den Europæiske Union, dvs. tredje søjle, men der er en snæver forbindelse til visse bestemmelser og foranstaltninger under traktatens første søjle (EF-traktaten).

Den væsentligste del af EU-samarbejdet om retlige og indre anliggender omfatter asyl, kontrol af EU's ydre grænser og indvandring, toldsamarbejde og politisamarbejde med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af alvorlig kriminalitet, herunder narkotikahandel, samt civil- og strafferetligt samarbejde. EU-traktaten fastsætter de vigtigste principper for dette samarbejde og henviser specielt til Den Europæiske Konvention om Menneskerettighederne og Genèvekonventionen (1951) om Flygtninges Retsstilling. I øvrigt er denne traktat, uden at det specielt nævnes, baseret på en række internationale konventioner, der er relevante for den, især fra Europarådet og FN, samt på Haag-konferencen. Indholdet af lovgivningen under tredje søjle er forskelligt fra indholdet af første søjle, idet den består af konventioner, fælles aktioner, fælles holdninger og resolutioner (herunder godkendte elementer af udkast til instrumenter, som er under forhandling). Rådet har indgået en række EU-konventioner (bl. a. Dublinkonventionen fra 1990 og konventioner om udvisning, bedrageri og EUROPOL). Disse er nu ved at blive ratificeret af de nationale parlamenter, medens adskillige andre konventioner, f. eks. om de ydre grænser, er på forskellige forhandlingsstadier i Rådet. Lovgivningen inden for RIA kræver i høj grad praktisk samarbejde, vedtagelse af lovgivning og en effektiv gennemførelse af denne.

#### Den nye traktat

De nuværende samarbejdsrammer bliver i stort omfang udvidet for flere af de ovennævnte emner, når den traktat, der blev resultatet af regeringskonferencen i Amsterdam, træder i kraft.

Således bekræftes det i den nye traktat, at Unionen skal udvikles til et område med "frihed, sikkerhed og retfærdighed", og disse emner samt den fri bevægelighed for personer, asylspørgsmålet, og indvandringen bliver til fællesskabsanliggender.

Specielt med hensyn til den fri bevægelighed for personer skal Schengen-aftalen ifølge den nye traktat integreres i Den Europæiske Union, og alle kommende medlemmer af EU skal acceptere gældende bestemmelser i denne aftale.

Yderligere skal politisamarbejdet og det strafferetlige samarbejde styrkes ifølge den nye traktat.

#### Europaafspraken og Hvidbogen

Europaafspraken omfatter bestemmelser om samarbejde om bekæmpelse af narkotikamisbrug og hvidvask af penge.

Hvidbogen går ikke direkte ind på spørgsmål under tredje søjle, men der er henvisninger til første søjle, bl. a. til hvidvask af penge og fri bevægelighed for personer, som er snævert forbundet med RIA. Der henvises også til Bruxelles- og Romkonventionerne.

## **Sammendrag**

### Almindelige forhåndsbetingelser for samarbejdet om RIA

Slovakiet blev medlem af Europarådet i 1993 og har ratificeret de vigtigste instrumenter om menneskerettighederne. Det fastsættes i forfatningen, at domstolene skal være uafhængige i overensstemmelse med retsstatsprincipperne.

Slovakiet har gjort visse fremskridt med hensyn til reformen af institutionerne inden for RIA. Forfatningen sikrer beskyttelse af personoplysninger, idet en ny lov herom, der skal forelægges i 1997, imødekommer alle EU-krav på dette område. Slovakiet har ikke underskrevet konventionen om beskyttelse af personoplysninger af 1990 (se også det særlige punkt om det indre marked).

### Asyl

Slovenien har tiltrådt Genève-konventionen. Forfatningen indeholder bestemmelser om asyl, og flygtningeloven af 1995 er baseret på EU-praksis, herunder bestemmelserne om hasteprocedurer og princippet om "sikkert tredjeland". Gennemførelsen af den nye lov er nu godt i gang, men flygtningene har kun begrænset lovgivningsmæssig støtte, og personalet i indvandringsstyrelsen mangler viden om og erfaring med forholdene i tredjelande. Der blev modtaget 300 asylansøgninger i 1995. Der er midlertidige flygtninge fra det tidligere Jugoslavien. De første tilbagesendelser fandt sted i marts 1996 i samarbejde med UNHCR/IOM. Ca. 400 søgte om asyl i 1996.

### Indvandring/Grænsekontrol

Der fandt i 1995 ca. 89 millioner grænsepassager sted, hvoraf ca. 2.000 viste sig at være ulovlige. Slovakiet overholder EU-listen over tredjelande, for hvilke der kræves visum, men der gælder stadig aftaler om bortfald af visumkrav med Belarus, Rusland, Cuba, Rumænien, Bulgarien og Ukraine (for sidstnævnte land kræves invitationsbrev). Loven om bopæl og grænsepassage af 1995 regulerer procedurerne for opholdstilladelse, visum og grænsepassage. Der er indgået tilbagetagelsesaftaler med Østrig og de øvrige nabolande, Rumænien, kroatisk Slovenien og Bulgarien. Slovakiet forhandler i øjeblikket om lignende aftaler med Benelux-landene og Tyskland. Grænseforvaltningen er ved at blive moderniseret.

### Politisamarbejde

Der er en betydelig organiseret kriminalitet i Slovakiet i form af narkotika- og menneskesmugling, prostitution, afpresning, smugling af våben, radioaktivt materiale og kunst, biltyverier og valutavindler, og der anvendes vold og pengeafpresning. Der er under politiet og skatte- og afgiftsmyndighederne oprettet særenheder og specielle procedurer med henblik på en mere effektiv indsats over for den organiserede kriminalitet (især for så vidt angår narkotika og biltyverier). Slovakiet har underskrevet konventionerne om hvidvask af penge, der er ulovlig ifølge slovakisk lov, men gennemførelsen hindres af ressourceknaphed og svage institutionelle strukturer. (se også det særlige punkt om det indre marked). Slovakiet trues ikke af international terrorisme og har underskrevet de vigtigste antiterroristkonventioner, ligesom det har indført retlige og administrative foranstaltninger til bekæmpelse af terrorismen.

### Narkotika

Slovakiet er transitland for narkotikasmugling via den nordlige balkanrute. Der er i de seneste år blevet beslaglagt betydelige mængder heroin. Den indenlandske efterspørgsel stiger stærkt. Slovakiet har tiltrådt de vigtigste internationale narkotikakonventioner og forbereder i øjeblikket et lovforslag om kontrol med misbrug af narkotika og prækursorer. Der er oprettet en narkotikabekæmpelsesenhed under politiet og en fælles enhed sammen med toldmyndighederne, ligesom der er forbindelsesofficerer i Prag, Wien og Budapest.

#### Retssamarbejde

Slovakiet arbejder på at forbedre uddannelsen og få løst de institutionelle problemer inden for retsvæsenet. Landet har ratificeret de vigtigste strafferetskonventioner (undtagen konventionen om hvidvask af penge - se ovenfor). Slovakiet er part i en række af Haag-konventionerne og er også begyndt at indføre forbedringer på det civilretlige område.

#### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Der er stadig betydelige mangler i Slovakiets lovgivning, men den største del af lovgivningen er på plads eller under forberedelse. Udviklingen af korrupsionsfri og effektive institutioner inden for RIA prioriteres højt. Vigtige spørgsmål er politiets ansvarsområder og retsvæsenets uafhængighed. Der er gjort visse fremskridt med bekæmpelsen af den organiserede kriminalitet, men der forestår stadig et betydeligt arbejde med at udvikle og opretholde den krævede effektivitet. Kontrollen med indvandringen og grænserne kræver en betydelig stramning, hvis det stadige pres skal klares.

Regeringen har taget en række skridt til forberedelse af institutionerne til og udarbejdelse af en rammeloavgivning med henblik på deltagelse i RIA-samarbejdet. En lille kerne af embedsmænd har en vis erfaring i samarbejde med EU-partnerne, men der er behov for en betydelig forstærkning i de kommende år.

#### **Konklusion**

Slovakiet synes at have administrativ kapacitet og infrastrukturer til at imødekomme gældende og kommende EU-ret inden for RIA på mellemlang sigt. Landet må imidlertid vise, at det kan iværksætte de nødvendige reformer, og især få vedtaget en visumpolitik over for SNG-landene, få forbedret grænseforvaltningen og kontrollen med indvandringen samt få vedtaget bestemmelser om udvisning og om bekæmpelse af den organiserede kriminalitet og korrupsionen.

### **3.8 Eksterne politikker**

#### **Handel og internationale økonomiske forbindelser**

Regelværket på dette område består primært af Fællesskabets multilaterale og bilaterale handelspolitiske forpligtelser samt dets autonome instrumenter til beskyttelse af handelen.

Europaaftalen indeholder på adskillige områder bestemmelser, hvori det kræves af parterne, at de handler i overensstemmelse med WTO/GATT-principperne eller andre relevante internationale forpligtelser.

Hvidbogen indeholder ikke nogen bestemmelser på dette område.

#### **Sammendrag**

Slovakiet har udviklet en åben, handelsorienteret økonomi og er medlem af Verdenshandelsorganisationen (WTO). Ved tiltrædelsen vil Slovakiet skulle opfylde forpligtelserne under de plurilaterale WTO-aftaler, som Fællesskabet er part i.

Slovakiet opretholder i øjeblikket ikke kvantitative restriktioner for nogen tekstilvarer eller beklædningsgenstande. Ved tiltrædelsen vil Fællesskabets tekstilpolitik blive udvidet til at omfatte Slovakiet; på tiltrædelsestidspunktet vil de EF-restriktioner, der opretholdes, skulle tilpasses med en passende mængde for at tage hensyn til Slovakiets tiltrædelse.

#### **Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation**

Ved tiltrædelsen vil Slovakiet skulle anvende EF's fælles toldtarif og bestemmelserne om udenrigshandel i den fælles landbrugspolitik. Efter Uruguay-runden vil det vejede gennemsnit for mestbegunstigelsestold for industriprodukter være 3,8% for Slovakiet og 3,6% for Fællesskabet.

Slovakiet bør i sine forbindelser med internationale organisationer sørge for, at dets handlinger og forpligtelser er i overensstemmelse med Europaftalen, og sikre, at det som medlem af Fællesskabet indgår sine fremtidige forpligtelser på harmonisk vis. I betragtning af den interesse, Slovakiet gav udtryk for i midten af 1996 under drøftelserne med Den Russiske Føderation om muligheden for en frihandelsaftale, pegede EU på, at et sådant arrangement skulle være foreneligt med Europaftalen og med Slovakiets fremtidige forpligtelser som medlem af EU.

Ved tiltrædelsen vil Slovakiet blive part i Fællesskabets forskellige præferenceaftaler. Præferenceaftaler mellem Slovakiet og tredjelande vil generelt set skulle afsluttes ved tiltrædelsen.

Hvad angår handel med tjenesteydelser og etablering, skulle det være muligt at finde en løsning på de eventuelle betydningsfulde uoverensstemmelser mellem Slovakiets og Fællesskabets forpligtelser, der fortsat måtte bestå, om end det kan blive nødvendigt at foretage en yderligere liberalisering i Slovakiet.

Slovakiet vil ved tiltrædelsen skulle ophæve sin nationale lovgivning vedrørende instrumenter til beskyttelse af handelen og derefter anvende EF-lovgivningen på dette område.



Erfaringerne fra tidligere tiltrædelser har vist, at den automatiske udvidelse af de eksisterende antidumpingforanstaltninger til også at omfatte nye medlemsstater får tredjelandene til at rejse problemer med hensyn til denne fremgangsmådes forenelighed med de relevante WTO-bestemmelser. Det har også vist sig, at der ved tiltrædelse åbnes mulighed for omgåelse af de foranstaltninger, der er vedtaget af Fællesskabet inden for rammerne af instrumenterne til beskyttelse af handelen. Det sker, når væsentlige mængder af et produkt, der er omfattet af foranstaltninger, forud for tiltrædelsen eksporteres til den fremtidige medlemsstats territorium, hvorefter de ved tiltrædelsen automatisk overgår til fri omsætning i det udvidede toldområde. Der vil i fasen forud for Slovakiets tiltrædelse skulle tages fat om disse to problemer.

Slovakiet er medlem af tre af de fire ordninger om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og er kandidat til medlemskab af den fjerde. Slovakiets liste over varer og teknologier med dobbelt anvendelse ligner i vid udstrækning Fællesskabets kontrolliste for varer med dobbelt anvendelse. Våbeneksport er ligeledes kontrolleret. Det er vanskeligt at vurdere, i hvilket omfang eksportkontrollen håndhæves i praksis, men Slovakiet synes ikke at have nogen større problemer med at anvende EF-lovgivningen på dette område.

### **Konklusion**

Slovakiet er godt stillet med hensyn til at kunne opfylde Fællesskabets krav på dette område i løbet af de nærmeste år.

### **Udvikling**

Den gældende fællesskabsret på udviklingsområdet udgøres i hovedsagen af Lomé-konventionen, som løber indtil i begyndelsen af 2000.

Hverken Europaafhtalen eller hvidbogen indeholder bestemmelser på dette område.

### **Sammendrag**

Slovakiet har ingen præferencehandelsaftaler med AVS-landene. Slovakiet yder under sin GSP-ordning dog præferencebehandling i form af nedsat told til en række AVS-lande og indrømmer toldfri adgang for de AVS-lande, der betragtes som de mindst udviklede.

Slovakiet har ikke noget budget for udviklingsbistand.

### **Den nuværende og fremtidige situation**

Ved tiltrædelsen skal Slovakiet anvende sin præferencehandelsordning på AVS-staterne og sammen med de andre medlemsstater deltage i finansieringen af Den Europæiske Udviklingsfond (EUF), via hvilken der bevilges finansiel bistand under Lomé-konventionen.

Anvendelse af den nuværende Lomé-handelsordning burde i almindelighed ikke give anledning til problemer for Slovakiet.

Normalt tiltræder nye medlemsstater Lomé-konventionen på grundlag af en protokol på tidspunktet for deres tiltrædelse af EU.

### **Konklusion**

Slovakiet er udmærket i stand til at opfylde EU-kravene på dette område i løbet af de kommende år.

## **Told**

Fællesskabets regelværk i denne sektor er EF-toldkodeksen og gennemførelsesbestemmelserne hertil, den kombinerede nomenklatur, den fælles toldtarif, også handelspræferencer, toldkontingenter og toldsuspensioner, og anden toldmæssig lovgivning uden for toldkodeksens anvendelsesområde.

Europaaftalen dækker oprettelse af et frihandelsområde med Fællesskabet og gradvis afvikling af told for et bredt udvalg af varer efter faste tidsplaner, som starter på datoen for aftalens ikrafttrædelse.

Hvidbogen omfatter etape I foranstaltninger til at binde og rationalisere al frihandel i henhold til Europaftalen, også lovgivning, der er forenelig med toldkodeksen, den kombinerede nomenklatur osv. Etape II vedrører vedtagelse af hele Fællesskabets lovgivning med henblik på optagelse i toldunionen ved tiltrædelsen.

## **Sammendrag**

Ved tiltrædelse vil de slovakiske toldmyndigheder skulle påtage sig alle forpligtelser i forbindelse med beskyttelse og kontrol af deres del af EU's ydre grænse. Ud over bestemmelserne om indirekte beskatning vil de blive ansvarlige for gennemførelse og håndhævelse af den fælles handelspolitik, den fælles landbrugspolitik, den fælles fiskeripolitik osv. ved Fællesskabets ydre grænse.

Slovakiets evne til at anvende Fællesskabets regelværk fuldt ud forudsætter, at der er mulighed for at vedtage og gennemføre fællesskabsbestemmelser, og at der findes et passende niveau for infrastruktur og udstyr, specielt med hensyn til databehandling og undersøgelsesmetoder, samt et effektivt toldvæsen og et tilstrækkeligt stort, velkvalificeret og motiveret personale med en høj grad af integritet.

Slovakiet har gjort næsten hele sin lovgivning forenelig med EF-toldkodeksen og gennemførelsesbestemmelserne hertil med faglig bistand fra toldprogrammer. Der er dog store forsinkelser i arbejdet med toldmæssige lovgivning uden for toldkodeksens anvendelsesområde.

Slovakiet er i færd med at bringe sin nationale varenomenklatur på linje med Fællesskabets kombinerede nomenklatur. For øjeblikket arbejder Slovakiet på at udarbejde en integreret tarif, hvilket vil gøre det meget lettere at sammenligne de slovakiske toldsatser med toldsatserne i den fælles toldtarif. Slovakiet anvender desuden en ordning for bindende tariferingsoplysninger som den, der anvendes i Fællesskabet.

Slovakiet vedtog den 1. april 1997 den nye ordning for kumulativ oprindelse mellem lande i Europa.

Slovakiet blev kontraherende part i EF-EFTA-konventionen om en fælles forsendelsesprocedure og konventionen om forenkling af formaliteter den 1. juli 1996.

### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

Slovakiet vil skulle tilpasse de nationale procedurer til fællesskabsbestemmelserne vedrørende suspensionsordninger og toldprocedurer af økonomisk betydning. Ved tiltrædelsen vil det være nødvendigt med visse tekniske overgangsordninger, navnlig for transaktioner, som påbegyndes før datoen for tiltrædelsen, men afsluttes efter denne dato.

Slovakiets ordning med depositum ved import er en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner. Ordningen skal derfor ophæves snarest muligt.

Det er vigtigt, at de slovakiske myndigheder kan deltage på en hensigtsmæssig måde i de forskellige databehandlingssystemer til forvaltning af bestemmelserne om told og indirekte afgifter inden for toldunionen/det indre marked såvel som i databehandlingssystemerne til gensidig administrativ bistand i anliggender vedrørende told, landbrug og indirekte afgifter.

Slovakiet vil ved tiltrædelsen skulle afskaffe al toldkontrol på grænserne med EU-medlemsstater og andre lande, som tiltræder EU. I den strategiske planlægning skal Slovakiet desuden tage højde for de nødvendige ressourcer til at styrke grænsestederne ved grænserne til lande, der ikke er medlemmer af EU.

Det vil muligvis kunne opstå et problem på grund af toldunionen mellem Slovakiet og Tjekkiet, hvis de to lande ikke tiltræder EU på samme tid.

### **Konklusion**

Slovakiet gør en stor indsats for at tilpasse toldvæsenet og dets personale til de opgaver, en moderne toldadministration skal kunne påtage sig.

Hvis Slovakiet øger sine bestræbelser, navnlig i forbindelse med projektförvaltning på edb-området, skulle landet kunne påtage sig en EU-toldadministrations forpligtelser inden for de nærmeste år.

### **Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik**

Siden 1989 har Slovakiets (før 1993 Tjekkoslavakiets) udenrigs- og sikkerhedspolitik været orienteret mod europæisk og euro-atlantisk integration. Slovakiet har været en aktiv deltager i dialogordningerne under Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og har altid, når det har modtaget en opfordring hertil, støttet Unionens aktioner inden for disse rammer.

Slovakiet er medlem af FN, OSCE, Europarådet og mange andre internationale organisationer. Det er associeret partner i WEU, deltager i NACC og PfP og har gjort det klart, at det ønsker at blive medlem af WEU og NATO så snart som muligt. Det har sendt tropper til at deltage i INFOR/SFOR-operationer. Det deltager også i en række regionale organisationer, herunder CEFTA og CEI.

Der består ingen territoriale uoverensstemmelse mellem Slovakiet og nogen af Unionens medlemsstater. Slovakiet har heller ingen territoriale uoverensstemmelser med naboer blandt de associerede lande. Der består visse meningsforskelle med Ungarn med hensyn til fortolkningen af deres bilaterale traktat, og der består en tvist med samme land om Gabcikovo-dæmningen. Denne tvist er blevet indbragt for den internationale domstol i Haag, og begge parter er enige om at ville efterkomme domstolens dom. Slovakiet har med alle nabolande (undtagen Østrig) undertegnet nye traktater om statsgrænserne eller forhandlet om en efterfølger til bestående traktater. Der findes visse mindre spørgsmål, som endnu skal løses med Tjekkiet. Det slovakiske mindretal i Tjekkiet nyder alle grundlæggende rettigheder og giver ikke anledning til problemer.

Der består gode og nære forbindelser mellem Slovakiet og Rusland: f.eks. militærsamarbejdsstraktaten af 26. august 1993 (en af de 70 traktater mellem Slovakiet og Rusland), som fastsætter en forpligtelse til omgående konsultationer, hvis en af parterne anser sine sikkerhedsinteresser for at være truet.

Slovakiet har en forholdsvis ny og mellemstor diplomatisk tjeneste, som vil sætte landet i stand til som medlem af Unionen af spille sin rolle på passende måde. Det har 64 repræsentationer i udlandet og beskæftiger et diplomatisk personale på 556.

Slovakiet støtter ikke-spredning af nukleare, biologiske og kemiske våben og er signatar af alle relevante internationale aftaler om våbenkontrol. Det fører streng kontrol med teknologi med dobbelt anvendelsesformål, eftersom det er eller ansøger om at blive medlem af alle større bestående eksportkontrolordninger. Slovakiets væbnede styrker er under demokratisk kontrol og under omorganisering med henblik på at kunne opfylde moderne standarder. Forsvarsindustrien, som har været i stærk tilbagegang i de senere år, lider fortsat under store problemer og er tillige under omorganisering.

Slovakiet har over for Kommissionen bekræftet, at det er rede til og i stand til at deltage fuldt ud og aktivt i den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

En vurdering af Slovakiets udenrigs- og sikkerhedspolitik til dato giver anledning til at forvente, at det som medlem effektivt vil kunne indfri sine forpligtelser på dette felt.

### **3.9 Finansielle spørgsmål**

#### **Finanskontrol**

Gennemførelsen af Fællesskabets politikker, navnlig landbrugs- og strukturfondspolitikken, kræver effektive systemer til forvaltning og kontrol af offentlige udgifter, herunder også bestemmelser om bedrageribekæmpelse. Der må desuden ske en tilnærmelse af lovgivningerne for at muliggøre indførelse af ordningen for "egne indtægter", med bl.a. passende bestemmelser om regnskabsføring.

Europa-aftalen indeholder ingen særlige bestemmelser om finanskontrol, men åbner mulighed for samarbejde om revision, herunder teknisk assistance fra Fællesskabet i passende omfang. Hvidbogen omtaler ikke foranstaltninger på dette område.

#### **Sammendrag**

Slovakiets Øverste Kontrolorgan (HCO) er et uafhængigt eksternt organ, der kontrollerer den finansielle forvaltning i forbindelse med statsbudgettet, forvaltning og behandling af statens ejendom, behandlingen af republikkens ejendomsrettigheder, gældskrav osv. HCO forelægger parlamentet en årsrapport om resultaterne af sin kontrolvirksomhed og en udtalelse om statsbudgettet. HCO kan af parlamentet blive anmodet om at foretage særlige undersøgelser.

En række Centrale Organer inden for statsadministrationen står for den interne finanskontrol i forbindelse med gennemførelsen af statsbudgettet i de respektive organisationer, de har ansvaret for. Specielt gennemfører Finansministeriet en sådan kontrol af alle emner i forbindelse med statsbudgettet. Lokale Statslige Myndigheder fører kontrol med den del af budgettet, som de har fået tildelt.

I Slovakiet tager en række forskellige organer sig af bedrageribekæmpelsen, herunder Den Centrale Toldstyrelse. Toldkontrollen på landsplan foretages af Hovedtoldkontoret, der har ansvaret for gennemførelsen af love, internationale konventioner m.m., mens den lokale toldkontrol gennemføres af lokale toldkontorer. Der findes ikke noget uafhængigt internt kontrolorgan på toldområdet, men denne form for kontrol henhører under den instans, der står for kontrolvirksomheden.

Der findes ingen specifik lovgivning om bedrageri. Bedrageri behandles efter strafferettens bestemmelser. Finanspolitiet, der henhører under Politikorpset og dermed under Indenrigsministeriet, koordinerer efterforskningen af skattesnyd og ulovlige finansielle transaktioner. Denne særlige afdeling af politiet har beføjelse til ikke blot at efterforske mistænkelige finansielle og skattemæssige transaktioner, men også til at stille forslag om ændring af eksisterende lovgivning med henblik på at forbedre bedrageribekæmpelsen.

#### **Vurdering af den nuværende og fremtidige situation**

De nødvendige institutioner til gennemførelse af en effektiv finanskontrol er etableret, og den grundlæggende lovgivning er sat i kraft. Det er derimod vanskeligt at bedømme, i hvilket omfang lovgivningen faktisk gennemføres. Der er behov for yderligere samarbejde med de slovakiske myndigheder for at afgøre, om HCO og de andre kontrolmyndigheder har den uafhængighed af regeringen, der er nødvendig for at de kan udføre deres hverv. Det finansielle system i forbindelse med landbruget må forbedres. I øvrigt står finanskontrolsektoren over de

samme vanskeligheder som den offentlige administration i almindelighed.

### **Konklusion**

Der må gøres en væsentlig indsats for at styrke finanskontrol- og revisionsfunktionerne.

### **Konsekvenser for budgettet**

I meddelelsen "Agenda 2000" redegøres der for de samlede finansielle rammer, som de budgetmæssige virkninger af fremtidige udvidelser skal indgå i på mellemlang sigt, således at der kan sikres sammenhæng med de foreslåede retningslinjer for EF-politikkerne inden for rimelige budgetrammer.

På nuværende stadium vil det være vanskeligt og sandelig også for tidligt at foretage et præcist skøn over de budgetmæssige konsekvenser af hvert enkelt ansøgerlands tiltrædelse. Virkningerne for budgettet afhænger i meget stor udstrækning af mange forskellige faktorer:

- tidspunktet for de enkelte landes tiltrædelse
- udviklingen indtil da i EF-politikkerne, særlig hvad angår de beslutninger, der vil blive truffet om fortsættelse af reformen af den fælles landbrugspolitik og de nye retningslinjer for strukturforanstaltninger
- ansøgerlandenes fremskridt med hensyn til vækst, styrkelse af deres konkurrenceevne og deres produktivitet og evne til at overtage Fællesskabets regelværk
- de overgangsforanstaltninger, som forhandlingerne vil kunne resultere i.

Der kan kun gives nogle beløbsstørrelser for nogle budgetkategorier og et samlet skøn, og alene som illustration.

### **Udgifter**

Hvis man antager, at reformen af den fælles landbrugspolitik kommer til at forløbe efter de retningslinjer, som Kommissionen har skitseret i anden sammenhæng, vil Slovakiets tiltrædelse i et år med fuldstændig anvendelse af denne reform og alene for markedsinterventionsforanstaltninger kun medføre et supplement på 1% til de tilsvarende udgifter, der forudses for de femten nuværende medlemsstater.

Efter en gradvis udvikling vil de tildelinger, der skal forudses for Slovakiet i form af strukturforanstaltninger, ligge på omkring 4% af landets BNI.

Anvendelsen af de andre interne EF-politikker på de nyligt tiltrådte lande vil sandsynligvis medføre yderligere udgifter, der forventes at blive større end deres relative vægt i Unionens BNI, eftersom de yderligere omkostninger ved gennemførelsen af visse af disse politikker til dels står i forhold til den berørte befolkning, deres geografiske udstrækning eller antallet af medlemsstater, med hvilke der gennemføres aktioner for koordination og harmonisering. Som eksempel kan nævnes, at Slovakiets BNI i øjeblikket repræsenterer 0,2% af Unionens.

Til gengæld burde Slovakiets tiltrædelse ikke medføre væsentlige ekstraudgifter i tilslutning til Unionens eksterne foranstaltninger.

Endelig skal der tages hensyn til, at de enkelte landes tiltrædelse vil bevirke, at udgifter, som afholdes over EF-budgettet til før-tiltrædelsesprogrammer til fordel for ansøgerlandet, f.eks. via Phare-programmet, falder bort.



Under henvisning til det ovenfor anførte kan udgifterne som følge af Slovakiets tiltrædelse på de tre nævnte områder anslås til et samlet beløb årligt inden for en gaffel på mellem 1,0 og 1,3 mia. ECU i tiden 2005-2006 (i faste 1997-priser).

### **Indtægter**

De EF-budgetbidrag, der kan forventes af de nyligt tiltrådte lande under forudsætning af, at ordningen med egne indtægter gælder fuldt ud, forventes for samtlige BNI- og moms-indtægters vedkommende - under hensyntagen til nivelleringsreglerne for sidstnævntes vedkommende - at ligge nær deres andel af Unionens BNI. Det vil i Slovakiets tilfælde sige under 0,2%. Slovakiets andel af de traditionelle egne indtægter kommer til at afhænge af strukturen i landets handelstrømme på tiltrædelsestidspunktet.

For at sikre fastlæggelse af, kontrol med og overdragelse af de traditionelle egne indtægter i overensstemmelse med EF-forskrifterne er det nødvendigt at foretage tilpasninger af det nuværende toldsystem i Slovakiet. Desuden forudsætter en korrekt beregning af BNI-indtægterne betydelige forbedringer med hensyn til pålidelighed, ensartethed og fuldstændighed i nationalregnskaberne. Der kræves endvidere statistiske forbedringer til fastlæggelse af beregningsgrundlaget for de egne moms-indtægter, som tillige kræver en komplet afpasning af moms-systemet i Slovakiet efter EF-direktiverne.

#### **4. Administrativ evne til at anvende Fællesskabets regelværk**

Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 konkluderede, at en harmonisk integrering af de central- og østeuropæiske ansøgerlande i EU navnlig forudsætter en tilpasning af disse landes administrative strukturer. I dette kapitel gennemgås den nuværende situation i Slovakiets offentlige administration, herunder relevante aspekter af retsvæsenet, og der foretages en vurdering af landets nuværende og fremtidige muligheder for at varetage de funktioner, der kræves i et moderne, demokratisk samfund, med særlig henblik på behovet for at forvalte fællesskabsretten.

##### **4.1 Administrative strukturer**

Slovakiets forfatningsmæssige organer, deres beføjelser og ansvar, herunder regionale og lokale myndigheder, er beskrevet i kapitel 1.

Centraladministrationen omfatter 15 ministerier og 10 centrale kontorer, der er ansvarlige over for regeringen. I selve regeringsapparatet fungerer regeringskontoret som central koordinerende myndighed, som premierministeren og to vicepremierministre har ansvar for.

Artikel 73 i loven om arbejdsforhold omhandler tjenstemænds rettigheder. Der findes i øjeblikket ingen særskilt lovgivning på dette område, men en sådan er under udarbejdelse, ligesom en kodeks for tjenstemænd er under forberedelse.

Udnævnelser til mange tjenstemandsstillinger på nationalt, regionalt og lokalt plan og på forskellige anciennitetsniveauer foretages i det mindste delvis på politisk grundlag.

I 1995 var der ca. 136 000 ansatte i Slovakiets offentlige administration. Lønningerne i det offentlige er i det store og hele på niveau med lønningerne i den private sektor.

I bestræbelserne på at forbedre administrationen er der oprettet et institut for offentlig administration, der hører under indenrigsministeriet.

Ansvar for den europæiske integration er placeret i regeringskontoret, hvor den ene vicepremierminister har ansvaret for den generelle integrationspolitik, medens den anden har ansvaret for regeringens lovgivningsprogram. Der er 133 tjenstemænd, der beskæftiger sig specielt med EU-integrationsprocessen og tilpasningen til fællesskabslovgivningen. Regeringen har oplyst, at den har til hensigt at styrke den del af den offentlige administration, der beskæftiger sig med EU-integration ved at ansætte og uddanne yderligere 107 tjenstemænd, og der er planer om at oprette et europæisk uddannelsescenter (se også afsnittet i indledningen om forbindelserne mellem EU og Slovakiet).

##### **4.2 Administrationens og domstolenes kapacitet**

Tjekkoslaviet var i landets kommunistiske periode centralstyret. I det kommunistiske system var retsstatsprincippet ikke en førsteprioritet, og landets love og administrationen var underlagt partiets politik. Derfor blev både administrationen og selve retsstatsprincippet i stigende grad af befolkningen set som instrumenter til opnåelse af politisk kontrol.

Der er sket betydelige fremskridt siden 1993. Den nuværende administrative struktur minder om den, der findes i EU-landene. På centralt niveau er de administrative enheders og

kontrolorganernes opgaver rimeligt veldefineret.

Systemet har sine stærke sider, f.eks. er de forskellige agenturers kapacitet generelt tilfredsstillende, det gælder bl.a. den slovakiske atommyndighed, anti-monopol kontoret, det statistiske kontor og den slovakiske nationalbank. Der er imidlertid også svage punkter, navnlig hvad angår en række institutioners struktur, roller, opgaver og kompetenceområder, hvilket giver anledning til at stille spørgsmålstejn ved deres evne til effektivt at gennemføre de forskellige etaper i en lovgivningsprocedure fra udkaststadiet til selve vedtagelsen og håndhævelsen af de forskellige love. Den nylige omorganisering på regionalt niveau har skabt et vakuum både med hensyn til vedtagelse og håndhævelse af lovene, idet de ansvarsområder, der tidligere var placeret på lokalt og centralt niveau nu er overført til det regionale plan. Denne omstrukturering har navnlig påvirket miljøkontrol og -forvaltning, men har også været mærkbar inden for andre områder.

Retsgrundlaget for den offentlige forvaltning er stadig ikke fuldt tilstrækkeligt, men den nye lovgivning på området skulle være et stort skridt i den rigtige retning. Til gengæld er der i øjeblikket ikke meget, der tyder på, at den offentlige forvaltning i praksis vil blive mere politisk uafhængig.

Der er i den slovakiske administration en hel del personalemæssige problemer. Der er ikke mangel på personale, men de ansatte er underkvalificerede, bl.a. er fremmedsprogsundervisningen ikke tilstrækkeligt udviklet. Der er endnu ikke udviklet en sammenhængende strategi for uddannelse og efteruddannelse af tjenestemænd, og der er problemer med stor udskiftning i tjenestemandskorpset på alle niveauer. Problemet er særlig udtalt højere oppe i systemet, hvor der ikke er tilstrækkelig kapacitet til udarbejdelse af de nødvendige politikker og der er ligeledes mangel på ressourcer på det retlige samt det forvaltnings- og planlægningsmæssige felt, som alle er vitale for optagelsesprocessen. Den kraftige udskiftning i tjenestemandskorpset er blevet forstærket af den udtalte politisering af embedsmandsværket.

Befolkningen har generelt ikke stor tiltro til de offentlige myndigheder, navnlig ikke på regionalt og distriktsmæssigt niveau, hvor befolkningen kommer i den mest direkte kontakt med de offentlige myndigheder. Offentligheden er generelt af den opfattelse, at tjenestemænd i vid udstrækning misbruger deres position. En nylig rapport fra det øverste revisionskontor påpeger, at der foregår udbredt misbrug med offentlige midler i ministerierne, hvor 105 kontrolbesøg afslørede 1 093 overtrædelser af loven om bl.a. offentlig forvaltning. Småkorruption er et almindeligt fænomen.

På alle niveauer af den offentlige administration er der et presserende behov for at øge den faglige kapacitet og den moralske standard, ligesom der er behov for at styrke korpsånden overalt i regeringsapparatet. Der bør ligeledes ske en betydelig styrkelse af fremmedsprogsundervisningen med henblik på at lette kontakten til EU-institutionerne og for at kunne få hurtigere og mere direkte adgang til dokumenter om den europæiske integration.

Koordineringsevnen i regeringskontoret har vist sig at være beskedent, hvilket har resulteret i forsinkelser i udarbejdelsen af strategiske nøgledokumenter, det i denne forbindelse relevante lovgivningsprogram for tilnærmelse af lovgivningen samt gennemførelsen af programmet. De planlagte reformer inden for EU-politikken har naturligt nok endnu ikke stået deres prøve, men skulle i princippet kunne løse en stor del af disse problemer.

### Nøgleområder for gennemførelsen af den eksisterende fællesskabslovgivning

Ensartet anvendelse af fællesskabslovgivningen: Effektiv håndhævelse af den eksisterende fællesskabslovgivning forudsætter, at medlemsstaternes retlige instanser kan håndtere de traktatbestemmelser, der sikrer en ensartet anvendelse af fællesskabsretten, samt at det sikres, at det indre marked og fællesskabslovgivningen generelt kommer til at fungere korrekt. Det er nødvendigt med et velbemandet retssystem af høj kvalitet og veluddannede ansatte, hvis de nationale domstole skal kunne håndtere fællesskabsretten, herunder sager om direkte virkning og sager om indbringelse for EF-Domstolen i henhold til EF-traktatens artikel 177.

Slovakiets retssystem har alvorlige svagheder, navnlig på det ressourcemæssige område og hvad angår relevant ekspertise. Alt i alt har Kommissionen betydelige betænkeligheder med hensyn til systemets evne til at sikre effektiv håndhævelse af den gældende fællesskabslovgivning.

Det indre marked: Slovakiets evne til at sikre korrekt anvendelse af Fællesskabets krav til det indre marked, navnlig hvad angår fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser forudsætter tilstedeværelsen af højtudviklede og effektive regulerings-, standardiserings-, certificerings- og kontrolmyndigheder, der kan handle i fuld overensstemmelse med EF-bestemmelserne. En analyse af disse punkter findes i kapitel 3.1 (under "De fire friheder").

Slovakiets administrative kapacitet hvad angår fri bevægelighed for varer er stort set tilfredsstillende. Kapaciteten i patentkontoret og hos copyrightmyndighederne i kulturministeriet, der har ansvaret for håndhævelse af den industrielle og intellektuelle ophavsretslovgivning, er imidlertid lille. At toldvæsenet evner at bekæmpe varemærkeforfalskning er ikke blevet demonstreret på overbevisende måde. Med hensyn til den frie bevægelighed for tjenesteydelser kan der konstateres positive elementer. Således er den slovakiske nationalbank (bankkontrolmyndigheden har 52 ansatte) ansvarlig for kontrol med bankforretninger, og denne opgave har den løst fuldt tilfredsstillende. Det lader imidlertid til, at der er underbemanding inden for visse områder (der er f.eks. kun ni bankkontrollanter til at tage sig af arbejdet "i marken"). Forsikringskontrolmyndighedens overvågnings- og kontrolkapacitet er beskedent.

For at kunne leve op til fællesskabskravene på dette område er der behov for styrkelse af uddannelsen på en række særområder. Oprettelsen af en uafhængig sikkerhedskomiteé ville gavne effektiviteten hvad angår gennemførelse og håndhævelse af lovgivningen på dette område.

Konkurrence: Som beskrevet i kapitel 3.1 (under "Konkurrence") kræver styrkelsen af konkurrencelovene, at der oprettes antitrust og statsstøttekontrolmyndigheder samt, at retssystemet, den offentlige administration og de relevante økonomiske aktører har den fornødne forståelse af konkurrencelov og -politik.

I Slovakiet er den centrale myndighed på dette område anti-monopol kontoret, der har 40 ansatte, hvilket må siges at være tilstrækkeligt; medarbejderstaben er dog ikke tilstrækkeligt velkvalificeret. Hvis fællesskabsstandarder skal respekteres på dette område vil det kræve styrkelse af de menneskelige ressourcer (navnlig oplæring i EU-ret), definition af anti-monopol kontorets kompetence, større gennemsigthed og større ekspertise på statsstøtteområdet.

Telekommunikation: For at kunne over- og gennemføre de mange liberaliseringsbestemmelser, der findes i den eksisterende fællesskabsret inden for dette område er det nødvendigt med et organ til at fastsætte regler og udarbejde en politik; et sådant organ må være fuldstændig uafhængig af alle virksomheder, der opererer inden for dette område.

Telekommunikationskontoret og de regionale telekommunikationskontorer er en del af statsadministrationen. Det er nødvendigt med en styrkelse af den administrative kapacitet.

Indirekte beskatning: Effektiv administration af den gældende fællesskabsret hvad angår indirekte beskatning forudsætter strukturer, der vil gøre det muligt at gennemføre fællesskabslovgivningens bestemmelser om harmonisering af moms og punktafgifter i en situation, hvor skattekontrol ved de indre EU-grænser er blevet ophævet. Punktafgiftsystemet er baseret på frilagre, idet afgiften betales til lokal tarif i medlemsstaten på det tidspunkt, hvor varen forbruges. For at dette system kan fungere kræves en veludviklet og velbemandet tjeneste med velkvalificerede og moralsk uangribelige medarbejdere.

I Slovakiet er den relevante myndighed i denne forbindelse finansministeriet (et centralt ministerium, 6 regionale kontorer og herudover lokale skattekontorer). Der er i alt ca. 5 000 ansatte. Da der er stor udskiftning i medarbejderstaben, hvilket delvis skyldes, at færdiguddannet personale ansættes i den private sektor, er det vanskeligt at bedømme kapaciteten i den nuværende medarbejderstab. Med henblik på at sikre en effektiv administration af den eksisterende fællesskabsret inden for dette område, er det nødvendigt at konsolidere og forbedre medarbejderstabens generelle faglige standard, her tænkes bl.a. på uddannelsesforanstaltninger og lønforbedringer.

Landbrug: De administrative krav på landbrugsområdet vedrører hovedsageligt veterinær- og plantekontrol med henblik på at sikre folkesundheden og landbrugsvarernes frie bevægelighed samt evnen til at administrere den fælles landbrugspolitik mekanismer og krav, herunder de høje krav til finanskontrol og officielle statistikker. Disse punkter er behandlet under kapitel 3.4 (under "Landbrug"). De generelle normer på det statistiske område gennemgås i kapitel 3.3 (under "Statistikker").

Hvad angår den administrative kapacitet for veterinær- og plantekontrol har Slovakiet traditionelt en veletableret infrastruktur for veterinærinspektion og -kontrol både ved grænserne og i selve landet. De administrative ændringer, der har fundet sted i den veterinære struktur på regionalt niveau kunne imidlertid tænkes at føre til vanskeligheder både hvad angår gennemførelse og håndhævelse. Antallet af ansatte i fødevarer- og veterinærinspektoraterne er ikke i øjeblikket tilgængeligt for Kommissionen. Med hensyn til administrationen af de generelle krav, der stilles i forbindelse med den fælles landbrugspolitik, vil det blive nødvendigt med visse administrative tilpasninger. Der er 280 ansatte i det centrale landbrugsministerium.

Det vil stadig være nødvendigt med forbedringer, før fællesskabskravene på dette område er opfyldt, selv om der er sket pæne fremskridt.

Transport: Anvendelsen af fællesskabskravene til det indre marked og konkurrence inden for transportsektoren, udviklingen af relevante infrastrukturprodukter og andre elementer af den gældende fællesskabsret inden for transportområdet kommer administrativt set til at udgøre en udfordring for de nye medlemsstater.

I Slovakiet er den ansvarlige myndighed på dette område transportministeriet. Antallet af ansatte i dette ministerium er for tiden ikke tilgængeligt for Kommissionen. Efter opsplitningen fra Den Tjekkiske Republik har Slovakiet ikke været i stand til at opbygge en tilfredsstillende administrativ struktur, der i fuldt omfang vil være i stand til at gennemføre alle nødvendige opgaver. Dette er navnlig alvorligt, fordi det berører sikkerhedskontrollen samt kontrol med standarder.

Beskæftigelse og socialpolitik: Et centralt administrativt krav med hensyn til den gældende fællesskabsret på dette område er tilfredsstillende inspektionskapacitet, navnlig hvad angår sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

Det slovakiske arbejdstilsyn (med ca. 180 ansatte) må styrkes betydeligt både hvad angår ekspertise og antallet af ansatte.

Regionalpolitik og samhørighed: Det vigtigste krav på dette område er tilstedeværelsen af tilfredsstillende og effektive administrative organer på regionalt niveau - her tænkes navnlig på kompetence og retskaffenhed i omgangen med fællesskabsmidler.

I Slovakiet er det kontoret for strategi for udvikling af samfund, videnskab og teknologi, der har ansvaret for den korrekte gennemførelse af regionale initiativer, skønt det hovedsageligt er et rådgivende organ. Antallet af ansatte er ikke for indeværende tilgængeligt for Kommissionen. De operationelle og organisatoriske tiltag hvad angår regionalpolitik er utilfredsstillende i Slovakiet, og det samme gælder for finanskontrollen (se afsnittet "Finanskontrol" nedenfor). Før der kan gennemføres en effektiv administration af den gældende fællesskabsret inden for dette område, vil det være nødvendigt med omfattende tiltag med henblik på at skabe tilfredsstillende institutionelle, administrative og budgetmæssige rammer.

Miljø: Da Fællesskabets miljøpolitik indebærer, at miljøbeskyttelsen indarbejdes i Fællesskabets sektorpolitikker, er de administrative krav potentielt meget omfattende og involverer mange organer, der ikke normalt forbindes med miljøbeskyttelse. Hovedansvaret ligger imidlertid hos miljøministerierne og forskellige underordnede organer.

Det slovakiske miljøministerium har 291 ansatte. Overvågningen udføres af det slovakiske miljøagentur og sektorrelaterede myndigheder, håndhævelsen af ministeriet og statsinspektoratet. Denne ordning fungerer endnu ikke tilfredsstillende, eftersom kompetenceområderne ikke er klart definerede. For at kunne administrere den gældende fællesskabsret effektivt på dette område, er der behov for flere både menneskelige og finansielle ressourcer.

Forbrugerbeskyttelse: Effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret på dette område kræver overførsel af det overordnede ansvar til et særligt statsligt organ, der kan udarbejde, gennemføre og håndhæve forbrugerpolitikken og forbrugerbeskyttelseslovgivningen.

I Slovakiet har regeringsdepartementet for intern handel og forbrugerbeskyttelse fået fuld bemyndigelse til at udvikle og gennemføre forbrugerbeskyttelsespolitikken. Med hensyn til ikke-statskontrollerede forbrugerorganisationer, har der på nuværende tidspunkt allerede udviklet sig en stærk og uafhængig forbrugerbevægelse. Der hersker stadig usikkerhed omkring, hvilket omfang og formål forbrugerpolitikken skal have. Dette er en del af

forklaringen på de vanskeligheder, der har været med at håndhæve forbrugerlovene effektivt. Der er imidlertid også andre faktorer, der spiller ind, og som der bør søges en løsning på, såsom: mangel på eksperter, dårlig organisation samt manglende interesse for forbrugerspørgsmål inden for retsvæsenet.

Retlige og indre anliggender: Tilsynet med retlige og indre anliggender hører under justits- og indenrigsministeriet. De administrative strukturer inden for dette område må kunne tage sig effektivt af asyl og indvandringsspørgsmål, grænsekontrol samt politi- og retligt samarbejde. Der er frem for alt vigtigt, at der ansættes det fornødne antal personer i administrationen, samt at dette personale får en relevant uddannelse og er moralsk uangribeligt.

Slovakiets justits- og indenrigsministerium har det fornødne personale. Det kan dog ikke tages for givet, at der er den fornødne kapacitet til at tage sig af asyl- og indvandringsspørgsmål, da de ansatte i indvandringskontoret er rutinerede på dette område. Grænsekontrollsystemerne er gammeldags, og bør styrkes betydeligt, hvilket der også er planer om. Der er oprettet særlige politienheder til bekæmpelse af organiseret kriminalitet, men samarbejdet med andre lande er yderst beskedent. Der pågår reformer inden for retssystemets administration, men samarbejdet med andre lande bør forbedres. For at den gældende fællesskabsret skal kunne administreres effektivt, må politiet i større udstrækning kunne stilles til ansvar for sine handlinger, retsvæsenets uafhængighed må sikres og de institutionelle rammer styrkes.

Told: For at kunne anvende den gældende fællesskabsret på dette område må den fornødne infrastruktur og det nødvendige udstyr være til stede, herunder edb- og efterforskningsressourcer, og der må opbygges et effektivt toldvæsen med et tilstrækkeligt antal kvalificerede og motiverede medarbejdere med et højt integritetsniveau.

Toldvæsenet i Slovakiet har ca. 5 000 ansatte. På grund af stor personaleudskiftning er det vanskeligt at vurdere effektiviteten og derfor, om antallet af medarbejdere på de forskellige niveauer er tilstrækkeligt. En effektiv forvaltning af fællesskabsretten på dette område forudsætter, at man kan holde fast på kvalificerede og erfarne medarbejdere, samt at der indføres edb i toldadministrationen.

Finanskontrol: Beskyttelsen af Fællesskabets finansielle interesser kræver, at der udarbejdes tjenestegrene, der tager sig specielt af korruptionsbekæmpelse, at der uddannes særligt personale (efterforskningspersonale, dommere), samt at samarbejdet inden for specielle områder styrkes. Anvendelsen af Fællesskabets politikker navnlig inden for landbrug og strukturfondene, forudsætter effektive forvaltnings- og kontrolsystemer for de offentlige udgifter og ressourcer til bedrageribekæmpelse. Det er administrativt nødvendigt at opretholde en skarp skelnen mellem ekstern og intern kontrol. Politiet og retsvæsenet må være i stand til effektivt at tage sig af kompliceret international finansiell kriminalitet (herunder bedrageri, korruption og hvidvaskning af penge), der kan påvirke Fællesskabets finansielle interesser.

I Slovakiet er det vigtigste eksterne kontrolorgan det øverste kontrolkontor, der har 250 ansatte. En effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret på dette område vil kræve en større indsats med hensyn til styrkelse af de institutionelle strukturer.

### **4.3 Generel evaluering**

Under forudsætning af, at Slovakiet iværksætter omfattende og dybdegående reformer inden for dette område, er det muligt, at der på middellang sigt vil kunne skabes de nødvendige administrative strukturer, der er nødvendige for en effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret.

Hvad angår retssystemets evne til effektivt at sikre en korrekt anvendelse af fællesskabsretten, er det svært på nuværende tidspunkt at fremkomme med en klar og entydig vurdering.



## C. SAMMENFATNING OG KONKLUSION

Slovakiet indgav sin ansøgning om tiltrædelse af Den Europæiske Union den 27. juni 1995. Denne ansøgning er et led i den historiske proces, der afslutter delingen af Europa.

Ved anvendelse af traktatens artikel O har Kommissionen efter anmodning fra Rådet udarbejdet en udtalelse om Slovakiets ansøgning om tiltrædelse.

Slovakiet har bl.a. forberedt sig på tiltrædelsen på grundlag af **Europaaftalen**, der trådte i kraft i februar 1995. Gennemførelsen af **hvidbogen** fra maj 1995 om det indre marked, der er et andet afgørende element i før-tiltrædelsesstrategien, er sket på grundlag af et program udarbejdet af regeringen. Regeringen har ligeledes etableret de nationale koordinationsstrukturer, som er nødvendige for gennemførelsen af den europæiske integrationspolitik.

Ansøgningen om tiltrædelse er blevet vurderet efter **de kriterier, som Det Europæiske Råd fastsatte på sit møde i København** i juni 1993. Ifølge konklusionerne herfra kan de ansøgerlande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, blive medlemmer af Den Europæiske Union, hvis de opfylder følgende betingelser. Medlemskab kræver, at ansøgerlandet:

- har opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal;

- har en levedygtig markedsøkonomi og kan klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen;

- kan påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og herunder er i stand til at tilslutte sig målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

Ved vurderingen af disse tre grupper af kriterier - politiske og økonomiske kriterier samt evnen til at gennemføre Fællesskabets regelværk - skal der ligeledes tages hensyn til myndighedernes og retsvæsenets evne til gennemføre principperne om demokrati og markedsøkonomi samt anvende og håndhæve regelværket i praksis.

Den fulgte **metode** har bestået i at foretage en analyse af situationen på mellemlang sigt for hvert ansøgerland under hensyntagen til de skete fremskridt og de allerede iværksatte reformer. For så vidt angår de politiske betingelser har Kommissionen foretaget en bedømmelse af den aktuelle situation, idet den er gået ud over en formel beskrivelse af institutionerne for at vurdere, hvorledes demokratiet reelt fungerer.

### **1) Politiske kriterier**

Situationen i Slovakiet frembyder en række problemer i forhold til de betingelser, der blev fastlagt af Det Europæiske Råd i København.

De slovakiske institutioner fungerer på en måde, der er præget af, at regeringen ikke i tilstrækkelig grad respekterer de beføjelser, forfatningen tillægger de andre myndigheder, og

for ofte underkender oppositionens rettigheder. Den konstante spænding mellem regeringen og republikkens præsident er et eksempel på denne situation. De forhold, hvorunder regeringen så sent som for nylig har tilsidesat forfatningsdomstolens og det centrale folkeafstemningsudvalgs beslutninger i forbindelse med afstemningen den 23. og 24. maj 1997, berører ligeledes direkte institutionernes stabilitet. Den hyppige afvisning af at lade oppositionen deltage i institutionernes arbejde, især med hensyn til parlamentarisk kontrol, styrker også denne tendens.

I den forbindelse er regeringens anvendelse af politiet og de hemmelige tjenester et foruroligende element, og der må gøres en væsentlig indsats for bedre at sikre retsvæsenets uafhængighed og dets mulighed for at arbejde under tilfredsstillende forhold. Bekæmpelsen af korruption må effektiviseres yderligere.

I øvrigt er det nødvendigt at forbedre behandlingen af det ungarske mindretal, der endnu ikke har fået en samlet lov om anvendelsen af mindretalssprogene, selv om de slovakiske myndigheder havde forpligtet sig til at vedtage en sådan, som også er forudset i forfatningen. Roma-befolkningens (sigøjnere) situation fortjener også myndighedernes opmærksomhed.

På baggrund af ovenstående skal det bemærkes, at den institutionelle ramme, der er fastlagt i den slovakiske forfatning, svarer til et parlamentarisk demokrati med frie og retfærdige valg, men at situationen ikke er tilfredsstillende med hensyn til institutionernes stabilitet og deres forankring i det politiske liv. Trods de anbefalinger, Den Europæiske Union har fremsat ved flere henvendelser og erklæringer, er der ikke konstateret nogen mærkbar forbedring.

## **2) Økonomiske kriterier**

Slovakiet har efter en nedgang på næsten 25% i BNP mellem 1989 og 1993 været vidne til en ny stigning i væksten fra 1994 med høje vækstrater i 1995 og 1996 (+6,8% i 1995, +6,9% i 1996) og en faldende inflation (5,4% i 1996). Dermed fulgte dog en forøgelse af budgetunderskuddet og navnlig en forringelse af handelsbalancen.

Slovakiet har 5,4 millioner indbyggere, og BNP pr. indbygger svarer til 41% af gennemsnittet i Den Europæiske Union. Landbrugssektoren beskæftiger næsten 10% af den erhvervsaktive befolkning (6% af værditilvæksten). Samhandelen med Unionen har udviklet sig betydeligt siden 1989 og svarer til 36% af Slovakiets import og 41% af dets eksport.

**Situationen i Slovakiet er følgende i forhold til de økonomiske kriterier**, som Det Europæiske Råd fastsatte på sit møde i København:

Slovakiet har indført hovedparten af de reformer, der er nødvendige for etableringen af en **markedsøkonomi**. Prissystemet er blevet liberaliseret og beslutningsprocesserne decentraliseret takket være et fremskredent privatiseringsprogram. I 1996 blev der dog indført en restriktiv prislov, og forslaget til lov om "revitalisering af virksomhederne" står som et større tilbageskridt i forhold til markedsmekanismerne. Finanssektoren har brug for at blive styrket, og fremskridt er påkrævet med hensyn til konkursregler og organisering af kapitalmarkederne.

Slovakiet skulle være i stand til at klare **konkurrencepresset og markedskræfterne i EU** på mellemlang sigt, men det vil kræve en mere gennemsigtig og mere markedsbaseret politik.

Økonomien er i mange år vokset hurtigt med en lav inflation. Landet har lave lønomkostninger og en kvalificeret arbejdskraft. Omstruktureringen af virksomhederne har imidlertid været langsom, hvilket efterhånden skader den økonomiske vækst og balancen over for udlandet. Det beskedne omfang af de udenlandske direkte investeringer afspejler disse strukturproblemer, der må løses hurtigt og gennemsigtigt.

### **3) Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**

Overtagelsen af Fællesskabets regelværk er vurderet i forhold til flere indikatorer:

- Europaaftalen omfatter specielt forpligtelser i forbindelse med etableringsret, national behandling, frihandel, intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb
- iværksættelse af de væsentligste foranstaltninger til oprettelse af det indre marked, der er opstillet i hvidbogen
- gradvis gennemførelse af de øvrige dele af regelværket.

Slovakiet har i vid udstrækning efterlevet sine forpligtelser i henhold til Europaaftalen, og tidsplanen for gennemførelsen er så godt som overholdt. Forløbet har været tilfredsstillende, men har ikke givet mulighed for at løse alle vanskeligheder, der måtte være opstået med hensyn til institutionernes demokratiske virkemåde og med hensyn til handel, bl.a. som følge af slovakernes indførelse af en deponeringsordning ved import, der ikke er i overensstemmelse med Europaaftalen. Slovakiet har i tilfredsstillende omfang transponeret de forordninger og direktiver, der er omhandlet i hvidbogen.

Der er allerede gjort betydelige fremskridt med transpositionen af lovgivningen på det **indre markeds** vigtige områder, såsom selskabsret, banker og frie kapitalbevægelser og beskatning, selv om arbejdet må fortsættes for at nå frem til en tilpasning til fællesskabsbestemmelserne. Der må gøres en større indsats for at overtage regelværket på mellemlang sigt med hensyn til standarder og certificering, industriel og intellektuel ejendomsret, konkurrence, offentlige indkøb og forsikring.

Trods alle bestræbelser må de fremskridt, der rent faktisk er konstateret i gennemførelsen af nyligt vedtagne tekster, ledsages af konkrete iværksættelsesforanstaltninger og indførelse af en effektiv administrativ infrastruktur. Slovakiet råder over visse instrumenter, som fungerer hensigtsmæssigt, men der er stadig behov for en betydelig indsats på flere områder, særlig i forbindelse med offentlige indkøb, industriel og intellektuel ejendomsret og standardisering.

Hvad angår **de øvrige dele af regelværket**, skulle Slovakiet, hvis landet fortsætter forberedelserne med henblik på tiltrædelse, ikke få særlige vanskeligheder med at anvende regelværket på mellemlang sigt på følgende områder: uddannelse, ungdom og erhvervsuddannelse, forskning og teknologisk udvikling, audiovisuelle midler, små og mellemstore virksomheder, forbrugerbeskyttelse, udenrigshandel og udvikling.

Til gengæld er det nødvendigt, at Slovakiet gør betydelige fremskridt med hensyn til telekommunikation og toldkontrol.

Der kan blive vanskeligheder med at få den slovakiske **industri** integreret tilfredsstillende i det europæiske marked på mellemlang sigt. Det vil kræve en diversificeringsindsats uden for

sværindustrien og en mere effektiv omstrukturering af virksomhederne.

På **miljøområdet** er det nødvendigt med en meget betydelig indsats, herunder massive investeringer og styrkelse af administrationens evne til at anvende lovgivningen effektivt. Fuldstændig overtagelse af regelværket kan først komme på tale på lang sigt, ja måske meget lang sigt.

Slovakiet har gjort en indsats for at overtage regelværket på **transportområdet**, men der mangler endnu betydelige fremskridt med hensyn til vejgodstransport og jernbanesektoren. Kun hvis situationen forbedrer sig, kan transportsektoren forventes ikke at frembyde store vanskeligheder. Slovakiet må gøre den nødvendige indsats, bl.a. i samarbejde med de internationale finansielle institutioner, for at blive integreret i det europæiske transportnet og deltage i realiseringen af de transeuropæiske net, der spiller en vigtig rolle for, at det indre marked kan fungere tilfredsstillende.

Slovakiet må fortsat gøre en stor indsats for at tilpasse sine normer på området **beskæftigelse og sociale anliggender** til normerne i Den Europæiske Union. Der må især gøres fremskridt inden for beskyttelse af lønmodtagere, arbejdstagernes sikkerhed og sundhed og arbejdstilsynsstrukturene, der i øjeblikket ikke har den nødvendige uafhængighed til at løse deres opgaver på rette vis.

For så vidt angår **regional- og samhørighedspolitikken**, må Slovakiet lægge større vægt på de eksisterende regionale uligheder og udforme passende finansielle kontrolinstrumenter til at iværksætte fællesskabsreglerne og til sin tid udnytte strukturfondene.

Inden for **landbrugssektoren** skulle tiltrædelsen på mellemlang sigt ikke kunne give anledning til væsentlige problemer for Slovakiet ved en passende gennemførelse af den fælles landbrugspolitik, hvis der gøres fremskridt inden for det veterinære og fytosanitære område, og der sker en styrkelse af de strukturer, der skal gennemføre den fælles landbrugspolitik, og en omstrukturering af landbrugsfødevaresektoren,.

På **energiområdet** må der stadig gøres en indsats for så vidt angår monopolers stilling, prisfastsættelse, netadgang og statsintervention i sektoren for fast brændsel. Slovakiet har et atomkraftværk i Bohunice, der producerer næsten 50% af landets elektricitet, og er i gang med at bygge et nyt værk i Mochovce, men på mellemlang sigt må to af enhederne i Bohunice moderniseres, hvis de skal opfylde de internationalt anerkendte sikkerhedsnormer, og der må træffes passende foranstaltninger til at lukke de enheder, der ikke kan moderniseres. Der må ligeledes findes en langsigtet løsning for landets atomaffald.

I betragtning af den samlede vurdering af de berørte områder er det i dag vanskeligt at forudse, hvornår Slovakiet vil være i stand til at overtage og iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for at kunne afskaffe kontrollen ved de indre **grænser** og overføre den til de ydre grænser i Unionen.

Slovaekiets deltagelse i tredje fase af **Den Økonomiske og Monetære Union**, som indebærer en samordning af de økonomiske politikker og fuldstændigt frie kapitalbevægelser, kunne frembyde nogle vanskeligheder i betragtning af, at reglerne for centralbanken ikke er kompatible med reglerne i Den Europæiske Union, og at det er nødvendigt at omstrukturere banksektoren. Det er endnu for tidligt at sige, om landet på tidspunktet for tiltrædelsen vil

være i stand til at deltage i euroen: opfyldelsen af konvergenskriterierne er afhængig af, hvorvidt de igangværende strukturændringer lykkes; det er dog under ingen omstændigheder en betingelse for tiltrædelsen.

Landet skulle ligeledes kunne tilslutte sig regelværket om **retlige og indre anliggender** på mellemlang sigt, selv om der må udvises særlig opmærksomhed over for spørgsmålet om grænsekontrol, visumpolitik og bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Fremskridt i denne sektor afhænger også af overholdelsen af de grundlæggende demokratiske principper.

Slovakiet skulle kunne efterleve forpligtelserne i **den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik**.

Slovakiet har siden 1989 udbygget sine relationer med nabolandene og bilagt næsten alle tvister, der kunne bringe det i strid med dem.

#### **4) Administrationens og domstolenes kapacitet**

Hvis Slovakiet gør en betydelig indsats for at indføre reformer i administrationen, er der mulighed for, at de nødvendige strukturer til en effektiv gennemførelse af regelværket kan være på plads på mellemlang sigt.

Domstolenes kapacitet til at sikre en korrekt og ensartet gennemførelse af fællesskabsretten er et vigtigt element, især til gennemførelsen af det indre marked. Det er på nuværende tidspunkt vanskeligt at foretage en vurdering af denne sektor.

## **Konklusion**

Kommissionen konkluderer på baggrund af den analyse, den har foretaget, at Slovakiet som følge af dets institutioners ustabilitet, deres manglende forankring i det politiske liv og mangler i demokratiets virkemåde ikke på tilfredsstillende vis opfylder de politiske betingelser fastlagt af Det Europæiske Råd i København.

Dette er så meget mere beklageligt, som Slovakiet på mellemlang sigt kunne opfylde de økonomiske kriterier, og som det beslutsomt er gået i gang med at overtage Fællesskabets regelværk, særlig hvad angår det indre marked, selv om der fortsat skal ske betydelige fremskridt for at sikre en effektiv anvendelse af det.

På denne baggrund vurderer Kommissionen, at forhandlinger om tiltrædelse til Den Europæiske Union bør åbnes med Slovakiet så snart de nødvendige fremskridt er opnået med hensyn til at opfylde betingelserne for medlemskab som fastlagt af Det Europæiske Råd i København.

Den udvidede før-tiltrædelsesstrategi vil støtte Slovakiets bestræbelser på at forberede sig til forpligtelserne i forbindelse med tiltrædelsen, idet den koncentrerer om de vigtigste problemer, der er identificeret i udtalelsen. Kommissionen vil senest ved udgangen af 1998 forelægge en rapport om de fremskridt, Slovakiet har gjort.

## BILAG

### DET SLOVAKISKE PARLAMENTS NUVÆRENDE SAMMENSÆTNING

Politisk parti		Pladser	%
Bevægelsen for et Demokratisk Slovakiet	HZDS	61	40,6
Sammenslutningen af Slovakiske Arbejdere	ZRS	13	8,7
Det Slovakiske Nationalparti	SNS	9	6,0
Det Demokratiske Venstreparti	SDL	18	12,0
Den Kristlig-demokratiske Bevægelse	KDH	17	11,3
Den Ungarske Koalition		17	11,3
Slovaekiets Demokratiske Union	DU	15	10,0

## Det indre marked: Hvidbogsforanstaltninger

Tabellen er baseret på oplysninger fra de slovakiske myndigheder og bekræftet af dem som korrekte pr. udgangen af juni 1997. Det betyder ikke, at Kommissionen nødvendigvis er enig i deres analyse. Tabellen omfatter de direktiver og forordninger, der er omhandlet i hvidbogen, i alt 899. De er anført efter de kategorier, der benyttes i hvidbogen og i relation til de relevante policy-områder. Tabellen viser antallet af foranstaltninger, om hvilke de slovakiske myndigheder har oplyst, at der allerede findes lovgivning, der til dels er i overensstemmelse med de tilsvarende foranstaltninger i hvidbogen.

Kapitler i hvidbogen		Direktiver		Forordninger		I alt
		Fase I	Fase II/III	Fase I	Fase II/III	
<b>1. Frie kapitalbevægelser</b>	Slovakiet	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	1	0	0	4
<b>2. Industriprodukters frie bevægelighed og sikkerhed</b>	Slovakiet	<b>50</b>	<b>100</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>154</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	56	104	4	1	165
<b>3. Konkurrence</b>	Slovakiet	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>4</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	0	1	0	4
<b>4. Socialpolitik og -foranstaltninger</b>	Slovakiet	<b>12</b>	<b>14</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>28</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	12	15	0	2	29
<b>5. Landbrug</b>	Slovakiet	<b>93</b>	<b>44</b>	<b>53</b>	<b>2</b>	<b>192</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	93	46	62	2	203
<b>6. Transport</b>	Slovakiet	<b>19</b>	<b>14</b>	<b>6</b>	<b>13</b>	<b>52</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	19	15	8	13	55
<b>7. Det audiovisuelle område</b>	Slovakiet	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	1	0	0	0	1
<b>8. Miljø</b>	Slovakiet	<b>16</b>	<b>7</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>29</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	31	7	7	0	45
<b>9. Telekommunikation</b>	Slovakiet	<b>9</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>11</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	9	7	0	0	16
<b>10. Direkte beskatning</b>	Slovakiet	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	2	0	0	4
<b>11. Frie varebevægelser</b>	Slovakiet	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	0	0	0	0	0
<b>12. Offentlige indkøb</b>	Slovakiet	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>6</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	5	1	0	0	6
<b>13. Finansielle tjenesteydelser</b>	Slovakiet	<b>12</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>18</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	13	8	0	0	21
<b>14. Beskyttelse af persondata</b>	Slovakiet	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	0	2	0	0	2
<b>15. Selskabslovgivning</b>	Slovakiet	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	3	0	1	6
<b>16. Regnskabsvæsen</b>	Slovakiet	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	2	0	0	5
<b>17. Civilret</b>	Slovakiet	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	1	1	0	0	2
<b>18. Gensidig anerkendelse af erhvervs kvalifikationer</b>	Slovakiet	<b>2</b>	<b>16</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>18</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	16	0	0	18
<b>19. Intellektuel ejendomsret</b>	Slovakiet	<b>5</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>7</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	5	3	0	3	11
<b>20. Energi</b>	Slovakiet	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>8</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	10	2	3	0	15



<b>21. Toldlovgivning</b>	Slovakiet	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>14</b>	<b>38</b>	<b>52</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	1	14	184	201
<b>22. Indirekte beskatning</b>	Slovakiet	<b>15</b>	<b>34</b>	<b>0</b>	<b>6</b>	<b>55</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	15	54	0	6	75
<b>23. Forbrugerbeskyttelse</b>	Slovakiet	<b>8</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>11</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	8	3	0	0	11
<b>I alt</b>	Slovakiet	<b>263</b>	<b>253</b>	<b>86</b>	<b>62</b>	<b>664</b>
	Antal hvidbogsforanstaltninger	295	293	99	212	899

## Statistiske data

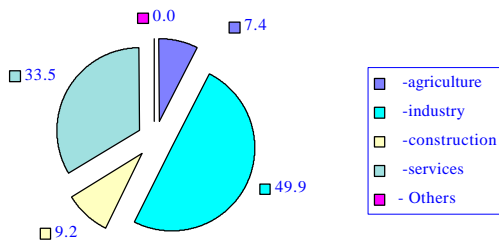
Hvis andet ikke er angivet, stammer dataene i dette bilag fra det centrale statistiske kontor (ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY), som Eurostat og medlemsstaternes statistiske kontorer allerede har samarbejdet med i flere år inden for rammerne af Phare-programmet. Regelmæssig indsamling af data og formidling af disse indgår i denne samarbejdsproces, og formålet er at gøre det muligt at indføre EU-regler og EU-praksis inden for det statistiske område. Dataene er i videst mulige omfang indsamlet under anvendelse af EU-definitioner og -standarder, som somme tider afviger fra national praksis. Dette kan i nogle tilfælde give anledning til forskelle mellem dataene i dette bilag og de data, der er anført andre steder i dokumentet, og som generelt er baseret på de enkelte ansøgerlandes opdaterede besvarelse af det spørgeskema, som de modtog i april 1996. Fuldkommen kompatibilitet med EU's statistiske normer, og dermed fuld sammenlignelighed med data for EU, kan endnu ikke garanteres, især ikke med hensyn til de data, der ikke er leveret gennem Eurostat, men direkte af det pågældende land. Metodologiske bemærkninger om indhold eller særlige aspekter vedrørende de statistiske data i dette bilag er anført, hvis sådanne foreligger. Dataene bygger på de oplysninger, der forelå i maj 1997.

## BASISOPLYSNINGER

	1990	1992	1993	1994	1995
	1000 hektar				
<b>Areal</b>			4904	4904	
	i 1000				
<b>Befolkning (ved periodens udgang)</b>		5314	5336	5356	5368
- I alt			2737.4	2747.6	2753.8
- Kvinder			2598.6	2608.4	2614.2
- Mænd					
	pr. km2				
<b>Befolkningstæthed</b>		108	108	109	109
	i % af den samlede befolkning				
<b>Befolkning i byerne</b>		57.2	56.9	57	57
	pr. 1000 indbyggere				
<b>Dødskvotient</b>		10.1	8.9	9.6	9.8
<b>Fødselskvotient</b>		14.1	13.8	12.4	11.5
<b>Indkomst og BNP pr. indbygger</b>	europæisk regningsenhed (ECU)				
-Gennemsnitlig månedsløn pr. arbejdstager					
-BNP pr. indbygger					2467
<b>Produktionsstruktur: bruttoværditilvækst efter brancher</b>	% af samlet bruttoværditilvækst				
-landbrug	7.4				6.3
-industri	49.9				31.9
-bygge- og anlægsvirksomhed	9.2				5.1
-tjenesteydelser	33.5				57.2

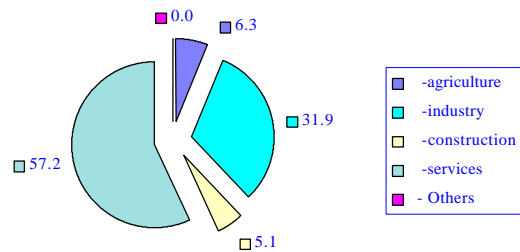
Bruttoværditilvækst efter branche, 1990

share of branch GVA in 1990



Bruttoværditilvækst efter branche, 1995

share of branch GVA in 1995

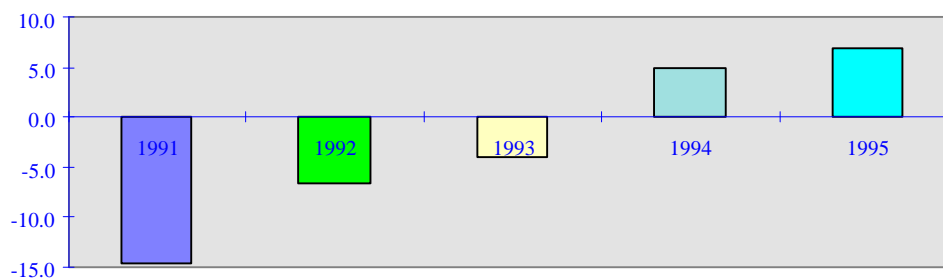


- agriculture = landbrug - industry = industri - construction = bygge- og anlægsvirksomhed - services = tjenesteydelser - others = andet

## NATIONALREGNSKAB

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
	mio., national valuta					
<b>Bruttonationalprodukt (i løbende priser)</b>	278020	319689	332257	369900	441300	518000
	mia. ECU					
<b>Bruttonationalprodukt (i løbende priser)</b>				10.3	11.6	13.3
	i købekraftstandarder pr. indbygger					
<b>Bruttonationalprodukt</b>				5870.5	6384.3	7117.4
	%-ændring i forhold til forudgående år					
<b>Bruttonationalprodukt</b>		-14.6	-6.5	-3.9	4.9	6.8
<b>Udgifter til konsum</b>		-25.6	-1.7	-1.7	-3.4	2.9
-husholdninger og NPIH'er		-28.3	-6.4	-1.8	0.0	3.4
-offentlig forvaltning og service		-17.8	9.9	-2.2	-10.5	1.6
<b>Faste bruttoinvesteringer</b>		-25.2	-4.5	-4.2	-5.1	5.8
<b>Eksport af varer og tjenester</b>		33.4	47.5	-0.2	14.1	3.5
<b>Import af varer og tjenester</b>		-14.7	47.1	-0.7	-3.5	9.6
	i % af bruttonationalproduktet					
<b>Udgifter til konsum</b>	75.8	71.8	78.0	78.2	72.3	69.2
-husholdninger og NPIH'er	53.9	51.2	49.5	53.2	50.4	49.0
-offentlig forvaltning og service	21.9	20.6	25.6	25.0	21.8	20.2
<b>Faste bruttoinvesteringer</b>	34.3	28.3	32.9	32.4	29.5	29.2
<b>Eksport af varer og tjenester</b>	26.5	46.3	70.3	61.7	65.2	63.2
<b>Import af varer og tjenester</b>	35.6	49.3	74.3	67.2	59.7	61.4

BNP. ændringer i forhold til forudgående år i %



## VIGTIGSTE ØKONOMISKE INDIKATORER

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
	procentmæssig ændring i forhold til forudgående år						
<b>Inflationstakt</b>	10.4	61.2	10	23.2	13.4	9.9	5.8
	forudgående å = 100						
<b>Mængdeindeks for industriproduktion</b>				96.2	104.8	108.3	102.5
<b>Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto</b>				92.0	102.6	100.1	
<b>Arbejdsløshed (ILO's metode)</b>	i % af arbejdsstyrken						
- I alt				12.2	13.3	12.8	10.9
- under 25 år					26.2	23.5	19.8
- 25 år og derover					10.6	10.5	9.1
	i mia. USD						
<b>Udlandsgæld, brutto</b>				1.317	1.916		
<b>Betalingsbalance</b>	i mio. USD						
-Eksport af varer				5447	6691	8579	8830
-Import af varer				-6379	-6632	-8807	-10936
-Handelsbalance				-932	59	-228	-2106
-Tjenester, netto				267	657	540	7
-Indkomst, netto				-38	-119	-14	-45
-Saldo på betalingsbalancens løbende poster				-601	665	391	-1941
-Kapitalkonto og finansiel konto (ekskl. reserver)				548	129	993	2098
-Reserveaktiver				-55	-1290	-1579	-237

**Inflationstakt:** Procentmæssig ændring af årsgennemsnittet i det forudgående år - indeks uden udelukkelse (data baseret på nationale forbrugerprisindekser, der ikke altid er helt sammenlignelige)

**Mængdeindeks for industriproduktion:** omfatter råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed samt elektricitets-, gas- og vandforsyning (i henhold til hovedafdeling C, D og E i NACE). Dataene omfatter den samlede industriproduktion, herunder skøn for virksomheder med indtil 24 ansatte og for håndværkere. Brancheindeksene dækker imidlertid kun virksomheder med 25 eller flere ansatte.

**Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto:** Brutto landbrugsproduktionen er beregnet på grundlag af bruttoomsætning til løbende priser. Indekset for landbrugsproduktionen er belvet omregnet til faste priser med udgangspunkt i 1989.

**Arbejdsløshed (ILO-metoden):** Procentdel arbejdsløse i arbejdsstyrken. Procentsatsen udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen under anvendelse af følgende ILO-definitioner og -henstillinger.

*Arbejdsstyrke:* beskæftigede og arbejdsløse i overensstemmelse med nedenstående ILO-definitioner.

*Beskæftigede:* alle personer på 15 år og derover, som i referenceperioden arbejdede mindst en time mod løn eller andet vederlag som arbejdstagere, iværksættere, deltagere i kooperativer eller medhjælpende familiemedlemmer. Personel i de væbnede styrker og kvinder, der har orlov for at passe børn, er medregnet.

*Arbejdsløse:* Alle personer på 15 år og derover, som opfylder alle tre betingelser i ILO's definition af arbejdsløse: (i) være uden arbejde, (ii) aktivt søge arbejde og (iii) være klar til at påbegynde et arbejde inden for en periode på fjorten dage.

I Den Slovakiske Republik svarer kvartalene af praktiske grunde ikke til kalenderårets kvartaler, men er rykket en måned frem. Personer, der aftjener værnepligt, er ikke medregnet under arbejdsløse. Derimod er kvinder på supplerende orlov til børnepasning inkluderet.

**Udlandsgæld, brutto:** Dataene stammer fra OECD's statistikker over udlandsgæld (External Debt Statistics).

**Betalingsbalance:** Dataene er udledt af IMF's database, og det kan ikke garanteres, at de er kompatible med de tilsvarende EU-statistikker. Betalingsbalancen opstilles dog i det væsentligste i henhold til IMF-standarder. Balancen for varehandel er i overensstemmelse med betalingsbalanceprincipperne. Eksport og import er angivet FOB. Nettoindkomst omfatter indkomst fra direkte investeringer, porteføljeinvesteringer og andre investeringer samt aflønning af arbejdstagere. Saldo på betalingsbalancens løbende poster er opgjort i henhold til definitionen i IMF's 5. håndbog, kapitaloverførsler indgår ikke. Reserveaktiver: ændringer i reserveaktiver i årets løb; (+) angiver en stigning, (-) angiver et fald.

## UDENRIGSHANDEL

	1992	1993	1994	1995	1996
<b>Import og eksport (løbende priser)</b>	i mio. USD				
- Import		6337	6611	8770	10936
- Eksport		5450	6691	8579	8831
- Handelsbalance		-887	80	-191	-2105
<b>Mængdeindeks for udenrigshandelen</b>	forudgående å = 100				
- Import					
- Eksport					
<b>Importstruktur i henhold til SITC (løbende priser)</b>	i % af samlet import				
- (0+1) næringsmidler, levende dyr, drikkevarer og tobak	5.2	8.8	8.2	8	7.1
- 2 råstoffer, ikke spiselige	7	5.2	5.3	6	4.9
- 3 mineralske brændsels- og smørestoffer		20.9	19.3	17.5	16.9
- 4 animalske og vegetabiliske olier mv.	0.1	0.2	0.3	0.2	0.2
- 5 kemikalier og kemiske produkter	9.8	11.3	13.2	13.6	11.5
- 6 bearbejdede varer, hovedsagelig opdelt efter materiale		15.1	16.8	17.8	15.4
- 7 maskiner og transportmidler	33	29.3	27.7	28.9	35.1
- 8 forskellige bearbejdede varer	8.3	9	9.1	8	8.9
- 9 varer i.a.n.		0.2			
<b>Eksportstruktur i henhold til SITC (løbende priser)</b>	i % af samlet eksport				
- (0+1) næringsmidler, levende dyr, drikkevarer og tobak	7.9	6.4	5.5	5.9	4.5
- 2 råstoffer, ikke spiselige	5.5	4.9	5.1	5.1	4.5
- 3 mineralske brændsels- og smørestoffer		4.9	4.6	4.2	4.9
- 4 animalske og vegetabiliske olier mv.	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
- 5 kemikalier og kemiske produkter	11.2	12	12.9	13.2	12.4
- 6 bearbejdede varer, hovedsagelig opdelt efter materiale		38.8	39.4	40.4	38.3
- 7 maskiner og transportmidler	17.4	19.4	19	18.8	23.2
- 8 forskellige bearbejdede varer	15.2	13.4	13.4	12.2	12.1
- 9 varer i.a.n.		0.1			
<b>Prisindeks for udenrigshandelen</b>	forudgående å = 100				
- Import					
- Eksport					

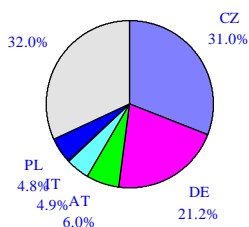
**Import og eksport (løbende priser) og udenrigshandelens struktur i henhold til SITC (løbende priser):** Handelsdataene omfatter ikke direkte re-eksport, tjenesteydelser, handel med toldfrie områder samt licenser, knowhow og patenter. Dataene er baseret på det særlige handelssystem og opdateres regelmæssigt. **Handelsklassifikationer:** Den Slovakiske Republik anvender en vareklassifikation i henhold til *Den kombinerede nomenklatur*. **Import** angives *FOB*, og registreres på den dato, hvor varerne frigives. **Eksport** angives *FOB* og registreres på den dato, hvor varerne passerer Statsgrænsen. Toldstatistikkerne anvendes til at kontrollere dataene for udenrigshandelen. Eurostat har ved omregningen fra nationale valutaer til USD anvendt de årlige gennemsnitskurser fra Den Internationale Valutafond (IMF).

## UDENRIGSHAN DEL

	1992	1993	1994	1995	1996
<b>Import fordelt på vigtigste handelspartnere (løbende priser)</b>	i % af samlede import				
1. partner	<b>RU</b> 35	<b>CZ</b> 35.9	<b>CZ</b> 29.6	<b>CZ</b> 27.7	<b>CZ</b> 24.5
2. partner	<b>DE</b> 21	<b>RU</b> 19.5	<b>RU</b> 18	<b>RU</b> 16.6	<b>RU</b> 17.7
3. partner	<b>AT</b> 10.2	<b>DE</b> 11.4	<b>DE</b> 13.4	<b>DE</b> 14.3	<b>DE</b> 14.5
4. partner	<b>IT</b> 5.7	<b>AT</b> 6.2	<b>AT</b> 5.8	<b>AT</b> 5.1	<b>AT</b> 4.7
5. partner	<b>PL</b> 3.2	<b>IT</b> 3	<b>IT</b> 4.4	<b>IT</b> 4.6	<b>IT</b> 5.9
andre	24.9	24	28.8	31.7	32.6
<b>Eksport fordelt på vigtigste handelspartnere (løbende priser)</b>	i % af samlede eksport				
1. partner	<b>DE</b> 24.4	<b>CZ</b> 42.4	<b>CZ</b> 37.4	<b>CZ</b> 34.5	<b>CZ</b> 31
2. partner	<b>RU</b> 16.8	<b>DE</b> 15.2	<b>DE</b> 17.1	<b>DE</b> 18.4	<b>DE</b> 21.2
3. partner	<b>AT</b> 7.4	<b>AT</b> 5	<b>AT</b> 5.3	<b>AT</b> 4.9	<b>AT</b> 6
4. partner	<b>HU</b> 6.9	<b>RU</b> 4.7	<b>IT</b> 4.3	<b>IT</b> 4.7	<b>IT</b> 4.9
5. partner	<b>IT</b> 5.5	<b>HU</b> 4.5	<b>RU</b> 4.1	<b>PL</b> 4.3	<b>PL</b> 4.8
andre	39	28.2	31.8	33.3	32

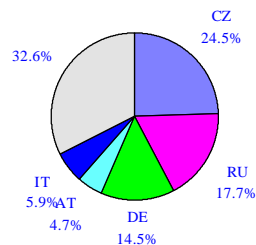
Eksport fordelt på vigtigste handelspartnere  
1996

Structure of export by main partners  
in 1996



Import fordelt på vigtigste handelspartnere  
1996

Structure of import by main partners  
in 1996



AT	Østrig	IT	Italien
CZ	Den Tjekkiske Republik	PL	Polen
DE	Tyskland	RU	Den Russiske Føderation
HU	Ungarn		

## SOCIALE INDIKATORER

	1991	1992	1993	1994	1995
<b>Befolkning pr. 1. januar</b>	1 000				
	5271.71	5295.88	5314.15	5336.5	5356
<b>Aldersfordeling pr. 1 Januar 1995</b>	i % af den samlede befolkning				
0_14 år					22.9
15_24 år					16.7
25_44 år					29.9
45_64 år					19.7
65 år og derover					10.8
	antal i alt				
<b>Levendefødte</b>	78570	74640	73256	66370	
<b>Dødsfald</b>	54621	53423	52707	51386	
<b>Spædbørnsdødelighed</b>					
- Under 1 år	1041	939	779	743	
- Dødfødte	381	357	327	274	
<b>Vielser</b>	32714	33880	30771	28155	
<b>Skilsmisser</b>	7893	8057	8143	8666	
	pr. 1000 indbyggere				
<b>Vielseskvotient, brutto</b>	6.2	6.4	5.8	5.3	5.1
<b>Skilsmissekvotient, brutto</b>	1.49	1.52	1.53	1.6	1.7
<b>Naturlig tilvækst</b>	4.5	4	3.9	2.8	
<b>Nettoindvandring</b>	0.04	-0.5	0.3	0.9	
<b>Samlet befolkningstilvækst</b>	4.6	3.4	4.2	3.7	
<b>Samlet fertilitet</b>	2.05	1.98	1.92	1.66	
<b>Spædbørnsdødelighed</b>	13.25	12.58	10.63	11.19	11.0
<b>Dødelighed i sent fosterstadium</b>	4.83	4.76	4.44	4.11	
<b>Middellevetid</b>	ved fødsel				
- Mænd		66.6	68.4	68.3	68.4
- Kvinder		75.4	76.7	76.5	76.3
<b>Middellevetid</b>	ved 65 år				
- Mænd					12.7
- Kvinder					16.1

**Nettoindvandring:** Inkl. statistiske afvigelser.





## ARBEJDSMARKEDET

	1993	1994	1995	1996
<b>Den erhvervsaktive del af befolkningen (ILO-metoden)</b>	i % af befolkningen på 15 år og derover			
	62.1	61.7	61.6	61.4
<b>Gennemsnitligt antal beskæftigede</b>	1 000			
	2012	1977	2020	2036
<b>Arbejdsløshedsprocent efter alder (ILO-metoden)</b>	i % af arbejdsstyrken			
- i alt	12.2	13.3	12.8	10.9
- under 25 år		26.2	23.5	19.8
- 25 år og derover		10.6	10.5	9.1
<b>Registreret arbejdsløshed (periodens udgang)</b>	i % af den erhvervsaktive befolkning			
	14.4	14.8	13.1	12.8

	1993	1994	1995	1996
<b>Gennemsnitsindeks for lønnet beskæftigelse efter NACE</b>	forudgående år = 100			
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	85.1	87.7	93.2	91.8
- Råstofudvinding	81	88.6	95.6	103.9
- Fremstillingsvirksomhed		94.3	101.4	98
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand		99.6	98.1	101.2
- Bygge- og anlægsvirksomhed		87.3	95.2	97.4
- Transport, oplagringsvirksomhed og kommunikation		96.7	97.5	98.2
<b>Indeks for nominelle månedslønninger efter NACE</b>				
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	109.8	113.9	112.4	112.7
- Råstofudvinding	118.8	113.9	116.8	108.8
- Fremstillingsvirksomhed	119.8	118.3	116.2	114.4
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	129.3	112.9	113	110.1
- Bygge- og anlægsvirksomhed	119.8	117.5	115.2	116.5
- Transport, oplagringsvirksomhed og kommunikation	123.5	121.3	116.7	113.8
<b>Indekser for månedslønninger</b>				
- nominelle lønninger	118.4	117	114.3	113.3
- reallønninger	96.4	103	104.4	107.2

**Den erhvervsaktive del af befolkningen (ILO-metoden):** Arbejdsstyrkens procentmæssige andel af befolkningen på 15 år eller derover. Procentsatsen udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen under anvendelse af følgende ILO-definitioner og -henstillinger.

**Arbejdsstyrke:** beskæftigede og arbejdsløse i overensstemmelse med nedenstående ILO-definitioner.

**Beskæftigede:** alle personer på 15 år og derover, som i referenceperioden arbejdede mindst en time mod løn eller andet vederlag som arbejdstagere, iværksættere, deltagere i kooperativer eller medhjælpende familiemedlemmer. Personel i de væbnede styrker og kvinder, der har orlov for at passe børn, er medregnet.

**Arbejdsløse:** alle personer på 15 år og derover, som opfylder alle tre betingelser i ILO's definition af arbejdsløse: (i) være uden arbejde, (ii) aktivt søge arbejde og (iii) være klar til at påbegynde et arbejde inden for en periode på fjorten dage.

I Den Slovakiske Republik omfatter arbejdsstyrkeundersøgelsen ikke værnepligtige, og personer i ikke-private husholdninger (den såkaldte institutionsbefolkning).

**Arbejdsløshed (ILO-metoden):** Procentdel arbejdsløse i arbejdsstyrken. Denne procentsats udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen (LFSS) under anvendelse af ILO-definitioner og -henstillinger (se ILO-definitionerne ovenfor).

I Den Slovakiske Republik svarer kvartalerne af praktiske grunde ikke til kalenderårets kvartaler, men er rykket en måned frem. Personer, der aftjener værnepligt, er ikke medregnet under arbejdsløse. Derimod er kvinder på supplerende orlov til børnepasning inkluderet.

**Gennemsnitsindeks for lønnet beskæftigelse efter NACE** Dataene for erhvervssektoren dækker alle virksomheder (inkl. virksomheder med indtil 24 ansatte samt skøn for håndværkere og deres ansatte). Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.

**Registreret arbejdsløshed (periodens udgang):** Registreret arbejdsløshed i procent - registrerede arbejdsløse i procent af den civile erhvervsaktive befolkning, baseret på arbejdsstyrkeundersøgelsen. Arbejdsløshedsprocenten for 1994 er beregnet på grundlag af den erhvervsaktive befolkning i henhold til arbejdsstyrkeundersøgelsen i 1992. Fra 1995 baseres beregningerne på den erhvervsaktive befolkning i arbejdsstyrkeundersøgelsen det forudgående år og antallet af arbejdsløse registreret på arbejdsanvisningerne.

**Indekser for månedslønninger:** Indeksene for månedlige **reallønninger** afledes af indeksene for de nominelle **bruttolønninger** divideret med forbrugerprisindekset. Dataene for erhvervssektoren dækker virksomheder med indtil 24 ansatte samt skøn for håndværkere, herunder skøn for arbejdere ansat hos håndværkere (minus erhvervsindkomst). Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.



## FINANSSEKTOREN

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
<b>Monetære aggregater</b>	mia. (10 <sup>9</sup> ) USD						
- Pengeforsyning: M1				3.50	4.12	5.02	5.45
- Quasipenge				4.12	5.48	7.06	7.62
<b>Samlede reserver (ekskl. guld, periodens udgang)</b>	mio. (10 <sup>6</sup> ) USD						
				416	1691	3364	3419
<b>Gennemsnitlige kortfristede rentesatser</b>	% pr. år						
- udlån				14.41	14.56	15.64	13.22
- indlån				8.02	9.32	9.01	6.18
<b>Officiel diskonto (periodens udgang)</b>					12.00	9.75	8.80
<b>Vekselkurser i forhold til USD</b>	1 USD = ...SKK						
Gennemsnit for perioden				30.77	32.045	29.713	30.654
Periodens udgang				33.202	31.277	29.569	31.895
<b>Vekselkurser i forhold til ECU</b>	1 ECU = ...SKK						
Gennemsnit for perioden				36.032	38.118	38.865	40.097
Periodens udgang				37.043	38.472	38.861	39.964

**Offentlige finanser** (Det offentlige budget) Data foreligger ikke.

**Monetære aggregater: Pengeforsyning (M1)** inkluderer anfordringsindskud og valuta uden for bankerne. **Quasipenge (QM)** inkluderer tidsindskud og indlån i fremmed valuta. Eurostat har konverteret de nationale valutaer til USD på grundlag af IMF's årlige kurser ved periodens udgang.

**Samlede reserver (ekskl. guld, periodens udgang):** Statistikken for de officielle valutareserver er udledt af IMF's månedlige publikation International Financial Statistics (IFS). Samlede reserver (ekskl. guld) defineres som summen af centralbankernes beholdninger af fremmed valuta og andre (brutto) fordringer på ikke-residente; denne definition udelukker fordringer på residente i udenlandsk valuta. I henhold til definitionen beregnes de officielle valutareserver til den gældende markedskurs ved den pågældende periodes udløb. De samlede reserver (ekskl. guld), der offentliggøres i IFS, kan være forskellige fra de tal, der offentliggøres af de nationale myndigheder. Nogle af de faktorer, der kan give anledning til forskelle, er vurderingen af reservestillingen i IMF samt forskellig behandling af fordringer i ikke-konvertible valutaer.

**Gennemsnitlige kortfristede rentesatser:** Dataene er hentet fra IMF's månedlige publikation International Financial Statistics (IFS). De gennemsnitlige udlåns- og indlånsrenter er gennemsnit over en periode. **Udlånsrenten** er normalt den gennemsnitlige rentesats, der kræves af den indberettende bank for udlån. **Indlånsrenten** er den gennemsnitlige rente for anfordringsindskud og tidsindskud eller den gennemsnitlige rente for tidsindskud. Disse satser er ikke altid direkte sammenlignelige mellem landene, idet de indberettende bankers repræsentativitet og vægtningsystemerne kan være forskellige.

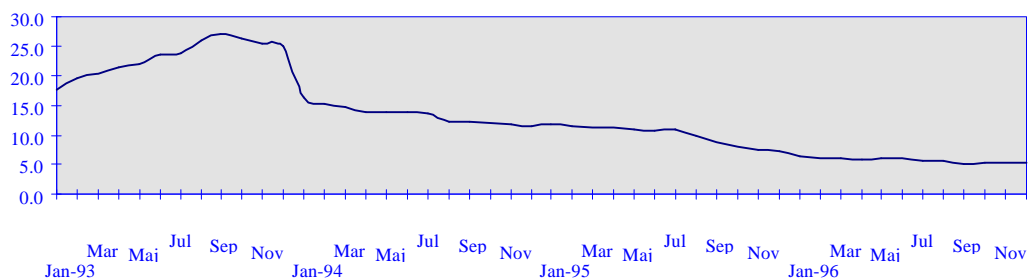
**Vekselkurser i forhold til USD:** valutakurserne fra IMF som offentliggjort i publikationen: "Statistiques Financieres Internationales".

## INFLATION (udviklingen over 12 måneder)

Ændring i forbrugerprisindekset i % for den pågældende måned sammenlignet med samme måned året før (t/t-12)

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1993	17.6	19.4	20.3	21.6	22.0	23.6	23.9	26.0	27.1	26.3	25.6	25.0
1994	16.4	15.2	14.7	13.9	13.9	13.9	13.6	12.3	12.2	12.1	11.7	11.6
1995	11.7	11.5	11.3	11.3	11.0	10.6	10.9	9.8	8.8	7.9	7.5	7.2
1996	6.5	6.1	6.1	6.0	6.2	6.3	5.5	5.6	5.1	5.3	5.3	5.4

Inflation (ændring i forbrugerprisindekset i %)



**Inflation (udviklingen over 12 måneder):** Inflationstakten (udvikling over 12 måneder) er den procentuelle ændring i forbrugerprisindekset for den pågældende måned i forhold til samme måned året før. Inflationstakten er baseret på nationale forbrugerprisindeks, som ikke fuldt ud kan sammenlignes mellem ansøgerlandene eller med indeks baseret på EU's harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) (forskellige metoder, begreber og praksis ved beregning af forbrugerprisindeks). Dataene er beregnet på grundlag af forbrugerprisindekser fra nationale statistiske institutter.

## INDUSTRI

	1993	1994	1995	1996
<b>BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser)</b>	i % af bruttonationalproduktet			
- Råstofudvinding	1	0.9	1	1
- Fremstillingsvirksomhed	24.6	24.3	23.3	21.3
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	3.6	3.5	4.2	4
<b>Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE</b>	forudgående år = 100			
- I alt	96.2	104.9	108.3	102.5
- Råstofudvinding	79.9	96.7	98.5	106.4
- Fremstillingsvirksomhed	88	101.5	108.7	102.9
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	121	115.9	97.5	105.1

	1993Q1	1993Q2	1993Q3	1993Q4	1994Q1	1994Q2	1994Q3	1994Q4
<b>Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE</b>	tilsvarende periode forudgående år = 100							
- I alt		91	89	90	102	105.7	107.8	107
- Råstofudvinding		97	92	91	99	93.4	106.9	99.5
- Fremstillingsvirksomhed		81	82	86	99	102.7	102.3	101.8
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand		102	90	90	115	110.1	120	117

	1995Q1	1995Q2	1995Q3	1995Q4	1996Q1	1996Q2	1996Q3	1996Q4
	tilsvarende periode forudgående år = 100							
	105.7	109.4	109.5	108.5	107.1	99.8	101.9	101.6
	78.8	103.2	102.2	111.6	112	105.8	106.9	102.1
	106.7	107.7	109	111.4	106.4	100.7	103.1	101.9
	95.7	95.9	100.3	98.3	115.9	99.9	105.8	98.3

**BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser)** BNP-strukturen beregnes *i faktorpriser*. Data for udvalgte aktiviteter udtrykkes i merværdiindikatorer. I „C“ og „E“ kun for virksomheder med 25 eller flere ansatte.

**Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE:** Industriproduktion omfatter råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed samt elektricitets-, gas- og vandforsyning (i henhold til hovedafdeling C, D og E i NACE). Dataene dækker den samlede industriproduktion inkl. skøn for virksomheder med indtil 24 ansatte og for håndværkere. Brancheindeksene dækker imidlertid kun virksomheder med 25 eller flere ansatte.

## INFRASTRUKTUR

	1991	1992	1993	1994	1995
	i km per 1000 km <sup>2</sup>				
<b>Jernbanenet</b>	75	75	75	75	75
<b>Jernbanetransport</b>	i mio. ton eller passagerer -km				
- gods			14304	12236	13674
- passagerer			4569	4548	4110
	pr. 1000 indbyggere				
<b>Antal telefonabonnenter</b>	247	256.6	267.5	284	301
	indbyggere				
<b>Antal indbyggere pr. personbil</b>	5.8	5.6	5.3	5.4	5.3

## LANDBRUG

	1992	1993	1994	1995	1996
<b>Arealanvendelse</b>	i 1000 hektar				
- I alt	4904	4904	4904	4904	4904
- landbrugsarealer	2447	2446	2446	2446	
- skov	1990	1991	1992	1992	
- dyrkede arealer	1509	1486	1483	1483	1479
- permanente græsange og engarealer	810	831	835	835	839
<b>Landbrugsarealer efter ejendomsforhold</b>	i % af landbrugsarealer				
- statsvirksomheder		22.5	22.3		
- kooperativer		69.5	69.2		
- andet		8	8.5		

	1992	1993	1994	1995	1996
<b>Andel af BNP</b>	i % af bruttonationalproduktet				
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri (NACE A+B)		6.6	6.6	5.6	5.2
	forudgående år = 100				
<b>Mængdeindeks for landbrugsproduktionen, brutto</b>		92	102.6	100.1	102
<b>Vigtigste afgrøder efter areal</b>	i 1000 hektar				
- Korn	808.6	844.9	873.8	856.8	813.6
- heraf hvede	354.4	398	442.9	437.8	417.5
- Kartoffler	51	47	41	41	41
- Sukkerroer	45	33	34	35	43
- Foderroer	7	7	7	7	7
<b>Vigtigste afgrøder efter høstudbytte</b>	i 100 kg/hektar				
- Korn	44.2	37.3	42.3	40.7	41.6
- heraf hvede	47.9	38.4	48.4	44.3	42.5
- Kartoffler	128	182	96.3	106.7	
- Sukkerroer	294.7	338.7	331.9	336.9	
- Foderroer	379.7	436.2	382.1	409.1	

	1992	1993	1994	1995	1996
<b>Salg eller indkøb af husdyr til slagtning</b>	i 1000 ton levende vægt				
- svin	235.1	212.2	205.4	202.2	210.2
- kvæg	172	170.4	122.1	108.3	110.6
- fjerkræ		54	59.2	67.8	67.9
<b>Husdyravl (periodens udløb)</b>	antal pr. 1000 hektar landbrugsareal				
- kvæg		411	379	384	369
- heraf køer		160	149	147	139
- får		170	164	177	173
	antal pr. 1000 hektar dyrket areal				
- svin		1475	1380	1400	1350
- heraf søer		112	107	109	

**BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser)** BNP-strukturen efter økonomiske aktiviteter (NACE) beregnes til faktorerpriser. Data for udvalgte aktiviteter udtrykkes ved hjælp af merværdiindikator.

**Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto:** Bruttolandbrugsproduktionen er beregnet på grundlag bruttoomsætning i løbende priser. Indekset for landbrugsproduktion genberegnes til faste 1989-priser.

**Salg eller indkøb af husdyr til slagtning** Dataene vedrører *salg* af de vigtigste landbrugsprodukter.